

504

**การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมาย
มรดกในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนราธิวาส**

นายนิอัปดุลรอมัน มุหะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**The Development of a Computer Assisted Instruction Lesson in the Islamic
Jurisprudence on the Topic of Islamic Inheritance for Mathayama Suksa IV
Students of Romklao School in Narathiwat Province**

Mr. Niabdulraman muha

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction**

School of Educational Studies

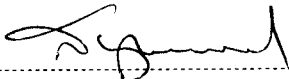
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่อง
กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนครราชสีมา

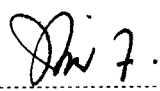
ชื่อและนามสกุล นายนิอัปคุรอมัน มุหะ
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศีลภาสาตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิทยา จำเริญจรสวทิพย์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

วันที่ 9 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่อง
กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ศึกษา นายนิธิตอรอมัน มุหะ ปริญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุมนทิพย์ บุญสมบัติ ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ(3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.75/80.50 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ(3)ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ มัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และรองศาสตราจารย์พิทยา จำเริญจรสวิทย์ สำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ นางสาวอามีเนาะ มามู ศิษยานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 นายอับดุลเลาะ ต่วนมีเค่น อดีตคະโຕະຍុຕិຮຣມປະຈຳສາດຈັງຫວັດນຣາຮີວາສ นายเจ๊ะเหล๊ะ แยกพงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายอิสลาม มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา นางสาวรุย์ดา สะอิ หัวหน้าสำนักงานบริหารวิชาการโรงเรียนร่มเกล้าและครูสอนคอมพิวเตอร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ทางด้านการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย ขอขอบพระคุณ นายสกุล ทองเอียด ผู้อำนวยการโรงเรียนร่มเกล้า นางสาวจิตรา มานู รองผู้อำนวยการโรงเรียนร่มเกล้า ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา ค้นคว้าอิสระครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะครูและนักเรียน โรงเรียนร่มเกล้าทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และเพื่อนนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบอบแคบิคา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายนิอับดุลรอมัน มุหะ

ตุลาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม.....	8
กฎหมายมรดกในหลักสูตรการอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	11
บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม.....	58
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม.....	62
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม.....	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปการวิจัย	66
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	77
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ	78
ข บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรค ในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	80
ค แผนการสอนที่ใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	99
ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	109
จ คู่มือครู	121
ฉ การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	126
ประวัติผู้ศึกษา	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับหลักสูตรอิสลามศึกษา	12
ตารางที่ 2.2 กรอบโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลาม ศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	15
ตารางที่ 2.3 กรอบโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	16
ตารางที่ 4.1 แสดงค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบเดี่ยว	58
ตารางที่ 4.2 ค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบกลุ่ม	60
ตารางที่ 4.3 แสดงค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบภาคสนาม	61
ตารางที่ 4.4 ผลเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน คะแนนทดสอบหลัง เรียนโดยเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม	63
ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม	64

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	สาระการเรียนรู้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	13
ภาพที่ 2.2	โครงสร้างการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเนื้อหา	28
ภาพที่ 2.3	โครงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเส้นตรง (Linear)	29
ภาพที่ 2.4	โครงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาขา(Branching)	30
ภาพที่ 2.5	โครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะ	32
ภาพที่ 2.6	โครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์	33
ภาพที่ 2.7	ขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกฎหมายมรดก ในศาสนาอิสลาม	37
ภาพที่ 4.1	ผลการพัฒนาและทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ครั้งที่ 3	62
ภาพที่ 4.2	แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมาย มรดกในศาสนาอิสลาม	63

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายมรดกมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมุสลิมมาก เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของมุสลิมหลังจากที่เขาได้เสียชีวิตไป อิสลามถือว่าถ้าสังคมใดหรือชุมชนใดไม่มีผู้รู้กฎหมายมรดกและไม่มีผู้ที่ศึกษาใฝ่รู้เกี่ยวกับกฎหมายมรดกแล้ว พวกเขาทุกคนจะบาป ท่านรซูล(ศาสดา)จึงได้ชักชวนให้บรรดามุสลิมที่มีความสามารถเรียนรู้ในเรื่องกฎหมายมรดก โดยได้กล่าวว่า “พวกเจ้าจงศึกษาอัลกุรอานเถิดและจงสอนอัลกุรอานให้แก่ฆวนุซ และพวกเจ้าจงศึกษาวิชากฎหมายมรดกเถิด และจงสอนวิชากฎหมายมรดกให้แก่ฆวนุซ แท้จริงข้าพเจ้าเป็นผู้ซึ่งจะถูกเอาชีวิตไป และวิชาความรู้ก็จะถูกยกไป จนเกือบจะมีการขัดแย้งกันระหว่างสองคนในเรื่องมรดก แต่ทั้งสองจะไม่พบผู้ใดเลยที่สามารถชี้ขาดให้แก่เขาทั้งสองได้”(รายงานโดยอะหมัด อันนะซาอีย์ และอัคคาเราะกูญีย์) จากชะเคิม(วจนของท่านศาสดามุฮัมมัด) ที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การศึกษากฎหมายมรดกมีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ แต่มุสลิมไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ทำให้เมื่อเกิดกรณีพิพาทกันเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก ไม่มีคนใดที่สามารถชี้ขาดได้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษามาเป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับใช้ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 50 โดยจัดอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษา และจัดเป็นรายวิชาในหมวดสังคมศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

ต่อมาเมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ในสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรมและจริยธรรม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติ และทักษะเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม ที่ว่าด้วยหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรมตามคำสอนของศาสนาอิสลาม มีเป้าหมายให้ผู้เรียนสามารถประมวลความรู้ แนวคิด และปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอน เพื่อปลูกฝังให้เป็นคนดี มีศรัทธา มีความขยัน เกรงต่อพระเจ้าเป็นเจ้า บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายทาง

วัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรดังกล่าวแม้ได้เปิดโอกาสให้จัดการเรียนรู้อิสลามศึกษาให้แก่ผู้เรียน แต่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้ปกครองเห็นว่าสถานศึกษาจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษายังไม่มีความเข้มเพียงพอ เพราะส่วนใหญ่จัดเวลาเรียนอิสลามศึกษาประมาณ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ เท่านั้น และเมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละระดับการศึกษาแล้ว จะไม่ได้รับวุฒิการศึกษาด้านศาสนาที่จะนำไปใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาต่อด้านศาสนาหรือประกอบอาชีพได้

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และนโยบายรัฐบาลที่สนับสนุน ให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัฒนธรรมและความต้องการของชุมชน ที่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้วิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งคำนึงถึงความพร้อมด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยมีได้บังคับให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปดำเนินการแต่ประการใด (หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551)

เนื่องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประชาชนจึงมีวิถีชีวิตที่เน้นการเรียนเรื่องศาสนามากกว่าการเรียนวิชาสามัญ แม้จะมีโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่จำนวนมาก แต่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่า โดยโรงเรียนดังกล่าวจะสอนควบคู่วิชาสามัญถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการรายงานว่า มีจำนวนนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐในสัดส่วนประมาณ 70 : 30 จากลักษณะสังคมมุสลิมดังกล่าว การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันศึกษาปอเนาะ ศูนย์ศึกษาศาสนาอิสลามประจำมัสยิด

(คาถิกา) ซึ่งการจัดการศึกษาอย่างหลากหลายดังกล่าว ยังขาดความเชื่อมโยงหรือระบบการถ่ายโอน ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนต้องใช้เวลาจำนวนมากเรียนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชาศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาสามัญจึงปรากฏค่อนข้างต่ำ นักเรียนขาดความสามารถในการสอบแข่งขันเพื่อการศึกษาต่อ ทำให้ขาดโอกาสทางอาชีพและโอกาสในการ เป็นผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของคน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา การมีส่วนร่วม ของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเร่งด่วนต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม แต่การจัดการศึกษาของรัฐมี การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ซึ่งยังไม่สนองความต้องการของท้องถิ่น ที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนวิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาที่เข้มข้น เนื่องจากมีระยะเวลาที่ใช้ สอนน้อยเกินไปและไม่สามารถเทียบโอนวิชาอิสลามศึกษากับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้ จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนในสังกัดมีจำนวนลดลงทุกปี รัฐบาลจึง ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มข้นในโรงเรียนของรัฐ ใช้ เวลาเรียน 8 – 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์/ห้องเรียน ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา และเมื่อจบหลักสูตร นักเรียนจะได้รับวุฒิสมาเพื่อเป็นประ โยชน์ในการเรียนต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นต่อไป และเพื่อให้ การจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 274 โรงเรียน (โครงการพัฒนาการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้)

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาสเขต 1 ได้เปิดสอนหลักสูตร อิสลามศึกษาแบบเข้ม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาเป็นการนำ ร่อง จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนร่มเกล้า โรงเรียนบาเจาะ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ บางปอ ประชารักษ์ และโรงเรียนเรียงราชกูรูอุปถัมภ์ และในปีการศึกษา 2549 ได้เปิดสอนหลักสูตรอิสลาม ศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 16 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา เพิ่มอีก จำนวน 3 โรงเรียน

ผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง ผู้ปกครองและชุมชน นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข อัตราการขาดเรียนของนักเรียนลดลง

จากสภาพปัญหาดังกล่าว และเพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา และเสริมส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่ามิใช่ประโยชน์แต่ยังขาดอยู่ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนของรัฐหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือการพัฒนารูปแบบการสอน เพราะการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนส่วนมากจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เน้นความจำ กิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนมีบทบาทน้อยมาก ประกอบกับความมุ่งมั่นและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ค่อนข้างต่ำ แม้ว่าพ่อ แม่ ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกได้เรียนวิชาศาสนาก็ตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม อันเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนของรัฐที่เปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม ซึ่งยังขาดสื่อและนวัตกรรมด้านนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อการพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. สมมติฐานการวิจัย

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1/2552 โรงเรียนร่วมเกล้า จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งหมด 70 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่วมเกล้า จำนวน 39 คน ได้มาโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 3 คนเป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 6 คนเป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 30 คนเป็นการทดลองแบบกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ โดยจัดเนื้อหาสาระ แบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบในลักษณะของบทเรียน หรือหน่วยการเรียน ในรูปแบบตัวหนังสือ กราฟิก หรือแอนิเมชัน ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ หรือได้คอบกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้เอง

5.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาคตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม

5.4 วิชาศานบัญญัติ แปลจากคำภาษาอาหรับ อัลฟิถฮฺ(الفِطْرَةُ)หมายถึง กฎหมายอิสลาม ซึ่งแบ่งออกเป็นสามประเภท 1. อิบาคาต(اَبْجَات) คือศาสนปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอัลลอฮฺ เช่นการละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซากาต การประกอบพิธีฮัจญ์และอื่น ๆ 2.มูอามาอาต(اُمُورَامَاة) คือกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน เช่น การสมรส การหย่าร้าง การปกครอง การจัดการทรัพย์สินมรดกเป็นต้น

3.ฉินายาค(جنايات) คือกฎหมายที่กำหนดความผิดทางอาญาและบทลงโทษ(อิสมาแอ ฮาลี, 2546:2)

5.5 กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม หมายถึง กฎหมายที่ว่าด้วยผู้ที่มีสิทธิในมรดกว่ามีใครบ้าง และสัดส่วนเท่าไรที่เขาจะได้รับ ซึ่งความรู้เกี่ยวกับเรื่องมรดกนี้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาฟิควหรือวิชากฎหมายอิสลาม แต่เพราะความสำคัญของวิชานี้ จึงได้แยกออกเป็นวิชาอิสระจากวิชาฟิควในเวลาต่อมาโดยเรียกว่า อิลมุลฟะรออิฎ (علم الفرائض) หรือ อิลมุลมะวาริษ (علم الموارث) ซึ่งมีความหมายว่า วิชาที่ว่าด้วยกฎหมายมรดก (อิสมาแอ ฮาลี, 2546:15) แต่เนื่องจากกฎหมายมรดกในอิสลามมีเนื้อหากว้าง และเพื่อให้เหมาะสมกับคาบสอนที่จะทำการทดลองบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือมีทั้งหมด 8 คาบ ผู้วิจัยจึงเลือกเอาสี่หัวข้อเท่านั้นและแต่ละหัวข้อแยกเป็นข้อย่อยอีกดังนี้

- 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม
 - (1) การแบ่งมรดกของชาวอาหรับยุคก่อนอิสลาม
 - (2) ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม
 - (3) แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม
 - (4) เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม
- 2) มรดกของผู้ตาย
 - (1) ความหมายของกองมรดก
 - (2) สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก
- 3) กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม
 - (1) องค์ประกอบของการแบ่งมรดก
 - (2) เจตนาในการมีสิทธิรับมรดก
 - (3) การเป็นทายาทของเจ้ามรดก
 - (4) การถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก
- 4) ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน
 - (1) ทายาทผู้ชายที่มีสิทธิรับมรดก
 - (2) ทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก
 - (3) ทายาทภาคที่รฎ (أهل الفرض)
 - (4) ทายาทภาคอานสะาะบะฮ์ (أهل العصة)

5.6 ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง คุณภาพการเรียนการสอน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ซึ่งประเมินผลจากกระบวนการเรียน(E_1) ต่อผลลัพธ์(E_2) โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่ากับ 80/80

1) E_1 หรือ 80 ตัวแรก คือผลการประเมินนักเรียนจากกระบวนการเรียน คัดจากค่าเฉลี่ยร้อยละจากคะแนนแบบฝึกหัดในแต่ละบท

2) E_2 หรือ 80 ตัวหลัง คือผลการประเมินนักเรียนจากผลลัพธ์ คัดจากค่าเฉลี่ยร้อยละจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียน โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

5.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบโดยใช้แบบทดสอบรายจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นข้อทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

5.8 โรงเรียนร่วมเกล้า หมายถึง โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอเชียง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนนำร่อง 4 โรงเรียนของเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม เริ่มเปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนโรงเรียนร่วมเกล้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามได้รับความรู้และประสบการณ์ในเรื่องมรดก และการแบ่งมรดกในศาสนาอิสลาม และมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

6.2 โรงเรียนได้พัฒนาสื่อการสอนประเภท CAI ที่มีประโยชน์ไว้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

6.3 ได้แนวทางในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับวิชาศาสนบัญญัติ ในชั้นเรียนอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมบทความ เอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ และค้นคว้าอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่วมเกล้า จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 1.เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม
2. กฎหมายมรคกในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 3.บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม

1.1 ความหมายและแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม

กฎหมายอิสลามแปลจากคำภาษาอาหรับ อัลฟีกฮฺ (الفقه) ซึ่งท่านอิหม่าม อัซซาฟิอีย์ (الشافعي) ได้นิยามคำนี้ว่า อัลอิลมุ บิลอหฺกาม อัซซอริยยะฮฺ อัลอะมะลียะฮฺ อัลมุกตะสะฮฺ มิน อะคิลละติฮา อัดดีฟซีตียยะฮฺ

(هو العلم بالأحكام الشرعية العملية المكتسب من أدلتها التفصيلية) หมายถึง ศาสตร์เกี่ยวกับบทบัญญัติทางศาสนาภาคปฏิบัติ ที่ได้มาจากหลักฐานที่เป็นรายละเอียด (Wahbah Az-Zuhaili,1989:16)

แหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามมีหลายแหล่งด้วยกัน มีทั้งที่นักกฎหมายอิสลามเห็นพ้องกันและขัดแย้งกัน นักกฎหมายอิสลามทุกนิกาย(สำนัก)เห็นพ้องกันว่า แหล่งที่มาหลักของกฎหมายอิสลามคือ อัลกุรอาน รองลงมาคือ สุนนะฮฺหรือหะดีษ ซึ่งทำหน้าที่อธิบายหรือขยายความหมายของอัลกุรอาน นอกเหนือจากทั้งสองแหล่งนี้ นักวิชาการมีความเห็นที่แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่ยอมรับว่า อิจญ์มาอฺ และกียาสเป็นแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลาม(ก้อซันหลี่ เบ็ญหมัด, 2546:30)

อย่างไรก็ตามแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามระดับรองมีมากกว่านี้ที่สำคัญคือ

1. อิสติหฺซาน
2. มะศอลิหฺ มุรฺตะละฮฺ
3. อูรฺฟ (อิสมะแอ ฮาลี, 2535:33 อ้างถึงใน ก่อขันหลี เบ็ญหมัด, 2546:31)

1.2 กฎหมายอิสลามในประเทศไทย

สมบูรณ พุทธจักร ศึกษาเรื่องการใชกฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พบว่ามุสลิมในประเทศไทยมีการใชกฎหมายอิสลาม ลักษณะครอบครัว และมรดกตลอดมา เพราะความเป็นมุสลิมมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากประชาชนส่วนอื่น ๆ คือ การมีชีวิตอยู่ภายใต้หลักการทางศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยมีตัวหลักกฎหมายเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมด้วยกัน เพราะกฎหมายอิสลามเป็นส่วนหนึ่งของหลักการทางศาสนาอิสลาม เมื่อกฎหมายอิสลามเป็นส่วนหนึ่งของหลักการศาสนาที่มุสลิมได้ศรัทธามั่น จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยรู้จักคุ้นเคยกับระบบกฎหมายอิสลามมาช้านานพร้อม ๆ กับการเข้ามาของศาสนาอิสลามในประเทศไทย เมื่อมุสลิมเป็นประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศไทย ดังนั้นศาสนาอิสลามก็เป็นศาสนาหนึ่งของประเทศไทย ดังนั้นกฎหมายอิสลามจึงถือเป็นกฎหมายอีกประเภทหนึ่งของประเทศไทย(สมบูรณ พุทธจักร, 2529:1 อ้างถึงใน ก่อขันหลี เบ็ญหมัด, 2546:75)

ประคอง เดกฉัตร(2547-2548) อดีตผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดยะลาได้กล่าวว่า ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดสตูลรวมทั้งหมด ๔ จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม กฎหมายอนุญาตให้นำกฎหมายว่าด้วยครอบครัว และมรดกตามหลักกฎหมายอิสลาม มาใช้บังคับ ในกรณีที่อยู่ความทั้งสองฝ่าย เป็นมุสลิม ปัจจุบันนี้ศาลในจังหวัดทั้งสี่มีคณะตุ้ะฮฺคิม ประจําศาล แต่เฉพาะที่จังหวัดยะลานั้น นอกจากมีศาลจังหวัดยะลาแล้ว ยังมีศาลจังหวัดเบตง ซึ่งมีอำนาจตลอดท้องที่ อำเภอเบตง อำเภอเบตงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดยะลา จึงอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าต้องมีคณะตุ้ะฮฺคิมด้วยในคดีที่เกี่ยวกับครอบครัวและมรดกที่อยู่ความเป็นมุสลิมทั้งสองฝ่าย แต่เนื่องด้วยสถิติคดีประเภทดังกล่าวนี้ที่ศาลจังหวัดเบตงมีน้อยมาก ที่ศาลจังหวัดเบตงจึงไม่มีคณะตุ้ะฮฺคิมประจําศาลจังหวัดเบตง เมื่อมีคดีประเภทดังกล่าว ทางศาลจังหวัดเบตงจะมีหนังสือถึงศาลจังหวัดยะลา ให้ส่งคณะตุ้ะฮฺคิมไปร่วมพิจารณาคดี ประเภทดังกล่าวนี้ ที่ศาลจังหวัดเบตง

ประเทศไทยมีการใชกฎหมายอิสลามสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามนับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเรื่อยมา หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้เขียนเกี่ยวกับข้อยกเว้นในการใชกฎหมาย

อิสลามในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ว่า "ข้อยกเว้นนี้ ตกทอดมาจากประวัติศาสตร์เดิม ที่มีศาลกรมท่า ซ้าย พิจารณาคดี ชนชาติจีน และมีศาลกรมท่าขวาพิจารณาคดีชนชาติแขก ศาลทั้งสองตัดสินคดี ตามกฎหมายและประเพณีของชนชาตินั้นๆ แต่สำหรับชนชาติจีน ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายหรือ ประเพณีฝั้วเมียมรดกเป็นการแน่นอน ศาลกรมท่าซ้ายจึงใช้กฎหมายไทยบังคับ แต่ชนชาติแขกนับ ถือศาสนาอิสลามมีกฎหมายและประเพณีแน่นอนในเรื่องฝั้วเมีย มรดก ศาลกรมท่าขวาจึงใช้ กฎหมายอิสลามบังคับ" (เคน โต้ะมีนา, 2528:22)

สำหรับการบังคับใช้กฎหมายอิสลามลักษณะครอบครัวและมรดกในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยนั้น จะปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2444 ใน "กฎ ข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120" ซึ่งมีทั้งหมด 32 ข้อ ข้อที่ 32 มีใจความว่า "ให้ใช้พระราชกำหนด กฎหมายทั้งปวงในความอาญาและความแพ่ง แต่ความแพ่ง ซึ่งเกี่ยวด้วย ศาสนาอิสลาม เรื่องฝั้วเมียก็ดี และเรื่องมรดกก็ดี ซึ่งคนนับถือนศาสนาอิสลามเป็นทั้งโจทก์จำเลย หรือเป็นจำเลย ให้ใช้กฎหมายอิสลาม ในการพิจารณาพิพากษา และให้โต้ะกาฬี ซึ่งเป็นผู้รู้และเป็น ที่ นับถือนศาสนาอิสลาม เป็นผู้พิพากษา ตามกฎหมายอิสลามนั้น" สำหรับการบังคับใช้กฎหมายอิสลาม ลักษณะครอบครัวและมรดกในปัจจุบัน ก็เป็นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลาม ใน จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พ.ศ. 2489

อย่างไรก็ตามเราไม่อาจค้นพบหลักฐานที่เกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมายอิสลามที่ บังคับใช้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร การพิจารณาคดีต่าง ๆ คงขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของผู้ทำหน้าที่ พิจารณาบรรดคดี หรือกอฎี (ปัจจุบันเรียกว่า "คะ โต้ะยุติธรรม") การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญใน การใช้กฎหมายอิสลามในประเทศไทย คือการแปลหลักกฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก ซึ่งแปลเสร็จและตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2484 หลักกฎหมายนี้เรียบเรียงขึ้นในลักษณะเหมือนกฎหมาย ทั่วไป คือมีการแยกเป็นบรรพ ลักษณะและมาตรา หลักกฎหมายนี้น่าจะเรียกว่า "ประมวลกฎหมาย อิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก" มากกว่าที่จะเรียกว่า "หลักกฎหมายอิสลาม" เพราะเนื้อหาที่มี อยู่ในหลักกฎหมายอิสลามนั้นเป็นประมวลทางกฎหมายที่อาจเปลี่ยนได้มิใช่หลักกฎหมายแต่อย่าง ใด แม้ว่าหลักกฎหมายอิสลามนี้มีให้พระราชบัญญัติแต่ในทางปฏิบัติ มีฐานะเหมือนพระราชบัญญัติ ทั้งนี้เพราะผู้ที่เป็นคะ โต้ะยุติธรรมทุกคนจะต้องรับรองว่าจะใช้หลักกฎหมายอิสลามฉบับแปล ดังกล่าวเป็นหลักวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอันเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก โดยจะไม่ใช่คัมภีร์อื่นใด เป็นอันขาด ดังนั้นหลักกฎหมายอิสลามจึงมีฐานะเหมือนกฎหมายทั่วไปที่มีฐานะเป็น พระราชบัญญัตินั้นเอง (อิสมะแอ ฮาลี, 2546:8)

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมรดกเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาฟิสิกส์หรือวิชากฎหมายอิสลาม แต่เพราะความสำคัญของวิชานี้จึงได้แยกออกเป็นวิชาอิสระจากวิชาฟิสิกส์ในเวลาต่อมาโดยเรียกว่า อิลมุลฟะรออิด (علم الفرائض) หรือ อิลมุลมะวาริษ (علم المواريث) ซึ่งมีความหมายว่าวิชาที่ว่าด้วยกฎหมายมรดก (อิสมะแอ อาลี, 2546:15)

2. กฎหมายมรดกในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546

หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แบ่งช่วงชั้นตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนออกเป็น 4 ช่วงชั้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น	อค. 1 - อค. 3
ช่วงชั้นที่ 2	ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น	อค. 4 - อค. 6
ช่วงชั้นที่ 3	ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง	อก. 1 - อก. 3
ช่วงชั้นที่ 4	ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย	อป. 1 - อป. 3

และได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะ หรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศาสนาอิสลาม

- สาระการเรียนรู้ อัลกุรอานและฮาดิษ
- สาระการเรียนรู้ อัลฮะดีษ
- สาระการเรียนรู้ อัลฟิสิกส์ (ศาสนบัญญัติ)
- สาระการเรียนรู้ อัลอากิละฮ์ (หลักศรัทธา)

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาและจริยธรรม

- สาระการเรียนรู้ อัตตาริค (ศาสนประวัติ)
- สาระการเรียนรู้ อัลอัคลาฟ (จริยธรรม)

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษา

- สาระการเรียนรู้ ภาษาอาหรับ
- สาระการเรียนรู้ ภาษามลายู (มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร

อิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546, 2546)

กฎหมายรคกอิสลามในหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 เป็นหัวข้อหนึ่งของสาระการเรียนรู้ อัลฟิกฮ์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศาสนาอิสลาม ช่วงชั้นที่ 3 (แบบเรียนอิสลามศึกษาวิชาศาสนบัญญัติ ช่วงชั้นที่ 3, 2550)

2.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

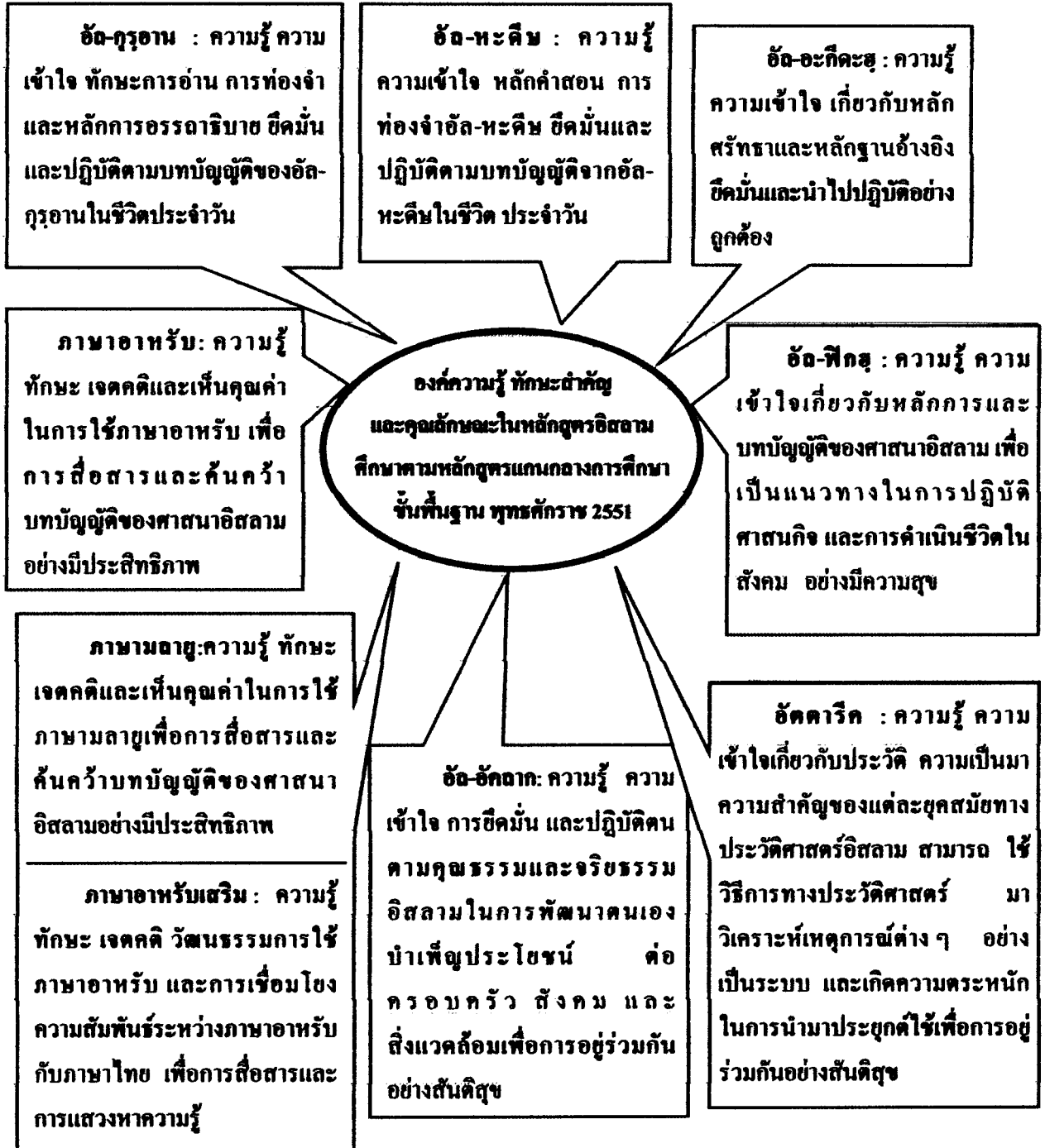
หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ประกาศใช้ในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองระบบ คือ สอนวิชาสามัญควบคู่วิชาศาสนา เหมือนกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งในปัจจุบันเรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า “โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม”

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับ และได้แบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 8 กลุ่มสาระ รายละเอียดดัง ตารางที่ 2.1

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	หลักสูตรอิสลามศึกษา
ระดับการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน <ul style="list-style-type: none"> ● ประถมศึกษา ● มัธยมศึกษาตอนต้น ● มัธยมศึกษาตอนปลาย 	ระดับการศึกษาหลักสูตรอิสลามศึกษา <ul style="list-style-type: none"> ● อิสลามศึกษาดอนดิน (อิบติคาลัยะฮฺ) ● อิสลามศึกษาดอนกลาง(มุคะวัซซึญญะฮฺ) ● อิสลามศึกษาดอนปลาย (ฆานาวิยะฮฺ)
กลุ่มสาระการเรียนรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ภาษาไทย 2. คณิตศาสตร์ 3. วิทยาศาสตร์ 4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5. สุขศึกษาและพลศึกษา 6. ศิลปะ 7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8. ภาษาคำต่างประเทศ 	กลุ่มสาระการเรียนรู้ <ol style="list-style-type: none"> 1. อัล - กุรอาน(คัมภีร์ที่มาจากอัลลอฮฺ) 2. อัล - หะดีษ(วจนของท่านศาสดา) 3. อัล - อะกีดะฮฺ (หลักศรัทธา) 4. อัล - ฟิกฮฺ (ศาสนบัญญัติ) 5. อัล - ตารีค (ศาสนประวัติ) 6. อัล - อัคลาภ (จริยธรรม) 7. ภาษาอาหรับ 8. ภาษามลายู / ภาษาอาหรับเสริม

ตารางที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับหลักสูตรอิสลามศึกษา (ร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2552)

สาระการเรียนรู้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ภาพที่ 2.1 แสดงสาระการเรียนรู้ หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(ร่าง หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2552:11)

โครงสร้างเวลานเรียน หลักสูตร ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลานเรียนขั้นต่ำสำหรับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและ
จุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้ (ร่าง
หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2552:25)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ระดับชั้นประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นค.)
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนวันละ ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นค.)

หลักสูตรอิสลามศึกษา

1. ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียน 320 - 360 ชั่วโมงต่อปี ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 8 - 10 ชั่วโมง
2. ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง มีเวลาเรียน 400 - 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่เกิน 10 - 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นค.)
3. ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค มีเวลาเรียนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นค.)
รายละเอียดดัง ตารางที่ 2.2 และตารางที่ 2.3

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3	ม. 4-6
● กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
-สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	(120)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	320 (8 นก.)
-ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40	1 นก.	1 นก.	1 นก.	2 นก.
-ภาษา	40	40	40	40	40	40	1 นก.	1 นก.	1 นก.	2 นก.
-หน้าที่ เศรษฐศาสตร์ สุขศึกษา	40	40	40	40	40	40	2 นก.	2 นก.	2 นก.	4 นก.
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3นก.)
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3 นก.)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	80 (2นก.)	80 (2นก.)	80 (2นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	240 (6 นก.)
รวมเวลานเรียน (พื้นฐาน)	840 (840:40)*	840 (840:40)*	840 (840:40)*	840 (840:40)*	840 (840:40)*	840 (840:40)*	880 22 นก.1นก)	880 22 นก.1นก)	880 22 นก.1นก)	1,640 (41 นก.2นก)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	120 (120:80)*	360 (360 : 240)*
● รายวิชา / กิจกรรมที่ สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตาม ความพร้อมและคุณภาพ	ปีละไม่เกิน 40 ชั่วโมง (สถานศึกษา 40 ชั่วโมง)						ปีละไม่เกิน 200 ชั่วโมง (สถานศึกษา 160 ชั่วโมง)			ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (สถานศึกษา 520 ชั่วโมง)
เพิ่มชั่วโมงอิสลามศึกษา สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง	200 ชั่วโมง / ปี						200 ชั่วโมง / ปี			600 ชั่วโมง / 3 ปี
รวมเวลานเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี						ไม่เกิน 1,400 ชั่วโมง/ปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 4,200 ชั่วโมง
* เวลานเรียนที่ใช้จัดการเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 2 หลักสูตร คือ เวลานเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน : เวลานเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษา										

ตารางที่ 2.2 แสดงกรอบ โครงสร้างเวลาเรียนสำหรับ โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ร่าง หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2552:26)

สาระ	เวลาเรียน									
	อิสลามศึกษาตอนต้น (อิมทีกาฮียะฮฺ)						อิสลามศึกษา ตอนกลาง (มุดะวัซซึญญะฮฺ)			อิสลามศึกษา ตอนปลาย (ฆานาวิยะฮฺ)
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 1-3
สาระพื้นฐาน										
สาระที่ 1 อัล-กูรอาน	60	60	60	60	60	60	80	80	80	240
สาระที่ 2 อัล-หะดีษ	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 3 อัล-อะกีดะฮฺ (หลักศรัทธา)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
สาระที่ 4 อัล-ฟิถุฮฺ (ศาสนบัญญัติ)	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
สาระที่ 5 อัศเศาะลาต (ศาสนพิธี)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 6 อัล-อัสลาม (จริยธรรม)	20	20	20	20	20	20	40	40	40	120
สาระที่ 7 ภาษาอาหรับ	40	40	40	40	40	40	80	80	80	240
สาระที่ 8 ภาษามลายู / ภาษาอาหรับเสริม	40	40	40	40	40	40	40	40	40	120
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน *	80	80	80	80	80	80	80	80	80	240
รวมเวลาเรียน	360 ชม./ปี (ไม่น้อยกว่า 360 ชั่วโมงต่อปี)						480 ชม./ปี (ไม่น้อยกว่า 480 ชั่วโมงต่อปี)			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 1,440 ชั่วโมง

* กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบูรณาการร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 2.3 แสดงกรอบโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ร่างหลักสูตรอิสลาม
ศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551,
2552:28)

กฎหมายมรดกอิสลามในหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหัวข้อหนึ่งของสาระการเรียนรู้อัลฟิถุฮฺ(วิชาศาสนบัญญัติ)ช่วงชั้นที่4
(ร่างหลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551,
2552:77)

จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามดังที่กล่าวมา และ
ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยได้สรุปและจัดเรียงเนื้อหากฎหมายมรดกใน
ศาสนาอิสลาม เพื่อนำไปสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ดังนี้

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 บท ในแต่ละบทใช้เวลาในการสอน 2 คาบ รวมเวลาทั้งหมด 8 คาบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม ประกอบด้วย 4 หัวข้อคือ การแบ่งมรดกของชาวอาหรับยุคก่อนอิสลาม ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม และเป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.การแบ่งมรดกของชาวอาหรับยุคก่อนอิสลาม

- ผู้เยาว์และสตรีไม่มีสิทธิรับมรดก ชาวอาหรับยุคก่อนอิสลามมีกฎเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเฉพาะเครือญาติที่เป็นชายและมีความสามารถในการปกป้องครอบครัว เผ่าพันธุ์และบ้านเมืองเท่านั้น ผู้เยาว์และสตรีไม่มีสิทธิ

- บุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรม สังคมชาวอาหรับก่อนอิสลามถือว่าการรับบุตรบุญธรรมเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีสิทธิรับมรดก

- บุคคลสองคนมีสิทธิรับมรดกจากกันและกันผลจากการทำสัญญาผูกพันด้วยการสาบาน การมีสิทธิรับมรดกในสังคมชาวอาหรับก่อนอิสลามนั้น นอกจากเพราะมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตแล้ว การทำสัญญาผูกพันด้วยการสาบานระหว่างบุคคลสองคนเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีสิทธิรับมรดก

ในช่วงแรกของอิสลามนั้น ได้ปฏิบัติในเรื่องกฎหมายมรดกตามประเพณีที่ชาวอาหรับถือปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักค่อขเป็นค่อขไปในการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติต่างๆ จนเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างของสังคมมุสลิมเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว กฎเกณฑ์ ดังกล่าวถูกยกเลิกไป และได้มีการบังคับใช้กฎหมายมรดกอิสลามอย่างสมบูรณ์ หลังจากมีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามอย่างสมบูรณ์แล้วมีผลทำให้ การรับมรดกไม่ใช่เป็นสิทธิเฉพาะผู้ชายเท่านั้น แต่อิสลามได้บัญญัติสิทธิดังกล่าวไว้ให้กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นสตรี หรือผู้เยาว์ บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรม(พ่อบุญธรรม) การทำสัญญาผูกพันด้วยการสาบานระหว่างบุคคลสองคนไม่ใช่เป็นสาเหตุของ การมีสิทธิรับมรดก

2.ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมรดกเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาฟิสิกส์หรือศาสนบัญญัติ แต่เพราะความสำคัญของวิชานี้จึงได้แยกออกเป็นวิชาอิสระจากวิชาฟิสิกส์ในเวลาต่อมา โดยเรียกว่า อดุลตะรอฮิด (علم الفرائض) หรือ อดุลมะวาริช (علم المواريث) หมายถึงวิชาที่ว่าด้วยกฎหมายมรดก

วิชานี้มีความสำคัญมากวิชาหนึ่ง เพราะเป็นวิชาที่กำหนดบทบาทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิต่างๆของมุสลิมเมื่อเขาได้เสียชีวิตไป ดังนั้นท่านรซูลได้ชักชวนให้บรรดามุสลิมที่มีความสามารถ เรียนรู้ในเรื่องนี้ โดยท่านรซูลได้กล่าวว่ "พวกเจ้าจงศึกษาอัลกุรอานเถิดและจงสอนอัลกุรอานให้แก่มวลมนุษย์ และพวกเจ้าจงศึกษาวิชากฎหมายมรดกเถิด และจงสอนวิชากฎหมายมรดกให้แก่มวลมนุษย์ แท้จริงข้าพเจ้าเป็นผู้ซึ่งจะถูกเอาชีวิตไป และวิชาความรู้ก็จะถูกยกไป จนเกือบจะมีการขัดแย้งกันระหว่างสองคนในเรื่องมรดก แต่ทั้งสองจะไม่พบผู้ใดเลยที่สามารถชี้ขาดให้แก่เขาทั้งสองได้" รายงานโดย อะหมัด อันนะซาอีย์ และอัคคาเราะกูญีย์

(تَعَلَّمُوا الْقُرْآنَ وَعَلِّمُوهُ النَّاسَ ، وَتَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ وَعَلِّمُواهَا النَّاسَ ، فَإِنِّي أَمْرٌ مَقْبُوضٌ ، وَالْعِلْمُ مَرْفُوعٌ ، وَيُوشِكُ أَنْ يَخْتَلِفَ اثْنَانِ فِي الْفَرِيضَةِ فَلَا يَجِدَانِ أَحَدًا يُخْبِرُهُمَا) رواه أحمد والنسائي والدارقطني

3. แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม

แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกในอิสลามคือ

- 1.อัลกุรอาน (القرآن) คือ คัมภีร์ที่มาจากอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นที่มาของบทบัญญัติด้านต่างๆของอิสลามรวมทั้งบทบัญญัติทางด้านกฎหมายด้วย
- 2.สุนนะฮ์หรือหะดีษ(السنة) คือ การกระทำหรือคำพูดของท่านศาสดามุฮัมมัด(คืออัลลิลลอฮ์อะลัยฮิอะสลาม) ตลอดจนพฤติกรรมหรือการที่ท่านแสดงการยอมรับการกระทำของผู้อื่น
- 3.อิจญ์มาอ์ (الإجماع) คือ มติเอกฉันท์ของปวงปราชญ์กฎหมายอิสลามในยุคต่างๆ

4. เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม

เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลามพอสรุปได้ดังนี้

- การแบ่งมรดกจะตั้งอยู่บนหลักของการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ชัดจากทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับเจ้ามรดก เช่น เป็นคู่สมรส หรือเป็นญาติที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือเป็นผู้ให้อิสระแก่ทาส
- เป็นระบบบังคับ กฎหมายอิสลามได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องมรดกไว้อย่างละเอียด เจ้ามรดกไม่สามารถที่จะยกทรัพย์สินของคนหลังจากเสียชีวิตให้แก่บุคคลตามปรารถนาได้
- กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้ที่มีความใกล้ชิดมากที่สุดกับเจ้ามรดก ทั้งนี้เพราะการรับมรดกนั้นเป็นการแทนที่เจ้ามรดกในการเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จึงเป็นของธรรมดาที่จะต้องให้ทรัพย์สินของเจ้ามรดกตกทอดแก่ผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเขา

-กระจายทรัพย์สินมรดกตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิรับ เช่น เมื่อเจ้ามรดกมีผู้สืบสันดาน(ลูก หลาน..)และผู้บุพการี(บิดา มารดา..)ก็จะแบ่งทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้สืบสันดานมากกว่า เพราะผู้สืบสันดานนั้นยังจำเป็นต้องใช้ทรัพย์สินในการสร้างตัวเพื่ออนาคต

และหากผู้ตายมีทายาททั้งชายและหญิงก็จะให้แก่ชายมากกว่าหญิง ทั้งนี้เพราะชายนั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับตนเองและผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เช่น ภรรยาและลูกๆ เป็นต้น

-กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทหลายคน เพื่อป้องกันมิให้ทรัพย์สินถูกสะสมอยู่ในมือของบุคคลจำนวนน้อย

บทที่ 2 มรดกของผู้ตาย ประกอบด้วย 2 หัวข้อ คือ ความหมายของมรดก และสิทธิต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.ความหมายของกองมรดก กองมรดกคือ ทุกสิ่งที่เจ้ามรดกได้ทิ้งไว้ มีดังนี้

- ทรัพย์สิน ทรัพย์สินตามกฎหมายอิสลามมี 2 ประเภท คือ ทรัพย์สินที่มีตัวตน และสามารถจับต้องได้ เช่น เงินทอง บ้านเรือน เรือกสวน ไร่นา และทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน คือ ประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่มีตัวตน เช่น สิทธิในการพักอาศัยอยู่ในบ้าน สิทธิในการทำประโยชน์บนที่ดิน สิทธิ เช่นนี้กฎหมายอิสลามก็ถือว่าเป็นทรัพย์สิน เช่นเดียวกัน และตกทอดแก่ทายาท

-สิทธิทั้งหลายของผู้ตาย เช่น

1)สิทธิในการบอกเลิกสัญญาต่างตอบแทนทั้งหลาย สิทธิในการบอกเลิกสัญญานี้มีหลายประเภท ตัวอย่างเช่น สิทธิในการบอกเลิกสัญญาต่างตอบแทนครบโคที่คู่สัญญายังอยู่ในสถานที่ทำสัญญาโดยที่ยังไม่ได้แยกจากกัน หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายเสียชีวิตไปในช่วงดังกล่าวสิทธิของแต่ละฝ่ายจะตกทอดแก่ทายาท

2)สิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินจำนำหรือจำนอง(เมื่อผู้รับจำนำหรือจำนองเสียชีวิต) กล่าวคือ เมื่อผู้รับจำนำหรือจำนองเสียชีวิต สิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินจำนำหรือจำนองจะตกทอดแก่ทายาท

3)สิทธิในการฟ้องคดีผู้กล่าวหาผู้ตายว่าผิดประเวณี

4)สิทธิในการฟ้องคดีผู้ประทุษร้ายต่อร่างกายหรือชีวิตของผู้ตายโดยเจตนา ตามกฎหมายอิสลามผู้ประทุษร้ายต่อร่างกายหรือชีวิตของผู้อื่นนั้น หากกระทำโดย ไม่เจตนา ก็จะต้องจ่ายสินไหมทดแทน สินไหมนั้นคือทรัพย์สินนั่นเองซึ่งจะตกทอดแก่ทายาทอย่างแน่นอน แต่หากประทุษร้ายต่อผู้อื่น โดยเจตนา ก็จะถูกลงโทษตามกฎหมายอาญาอิสลาม เว้นแต่ ทายาท (ใช้

สิทธิยกโทษให้ ผู้ประทุษร้ายก็ต้องจ่ายสินไหมทดแทน ซึ่งสินไหมนั้นจะตกทอดแก่ทายาท เช่นเดียวกัน

สิทธิที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นกฎหมายอิสลามถือว่าเป็นมรดกและตกทอดแก่ทายาท แต่มีบางสิทธิที่ไม่ตกทอดแก่ทายาทเพราะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ตาย เช่น สิทธิในการเลี้ยงดูผู้เยาว์ สิทธิในการเป็นวะลี(ผู้ปกครอง)ของผู้เยาว์ สิทธิในการเป็นตัวแทน เป็นต้น

2. สิทธิต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งมรดก

เมื่อเจ้ามรดกตาย ทรัพย์สินและสิทธิหลายอย่างของเขาจะกลายเป็นมรดก โดยมีทายาทเข้าไปถือกรรมสิทธิ์แทนที่เจ้ามรดก แต่มิได้หมายความว่ากองมรดกทั้งหมดจะตกเป็นของทายาทอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะมีสิทธิหลายประการที่มาจากกองมรดกดังกล่าว

สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดกได้ถูกจัดลำดับอย่างชัดเจน การจัดการทรัพย์สินมรดกก็ต้องคำนึงการตามลำดับความสำคัญของสิทธิที่เกี่ยวข้อง หากมีทรัพย์สินมรดกไม่เพียงพอ กับสิทธิทั้งหมด ผู้ที่มีสิทธิในลำดับท้ายๆก็ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิของตนได้ สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดกมีลำดับดังต่อไปนี้

1) สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินมรดก ตัวอย่างเช่น

- หนี้จำนำหรือจำนอง คือการกู้ยืมโดยมีการจำนำหรือจำนองซึ่งผู้รับจำนำหรือจำนองมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินจำนำหรือจำนอง เพื่อการชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินจำนำหรือจำนองก่อนเจ้าหนี้คนอื่น ๆ

- ชะกาสุ คือทรัพย์สินส่วนที่ผู้เป็นเจ้าของต้องจ่ายให้แก่บุคคลผู้มีสิทธิตามบัญญัติแห่งอิสลาม ในกรณีที่ทรัพย์สินของผู้ตายต้องเกณฑ์จ่ายชะกาสุ ก่อนเสียชีวิตแต่ยังไม่จ่าย ส่วนที่เป็นชะกาสุนั้นต้องชำระก่อนสิ่งอื่นใด เพราะส่วนที่ต้องจ่ายชะกาสุมาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมรดกโดยตรง นอกเหนือจากจะเกี่ยวกับตัวของบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องจ่าย.. เป็นต้น

2) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพเจ้ามรดก ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพของเจ้ามรดกนั้นจะต้องเอามาจากกองมรดก ยกเว้นสตรีที่มีสามีเท่านั้นที่ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพของนางเป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพนั้นครอบคลุมถึง ผ้าห่อศพ โลงศพ ค่าจ้างอาบน้ำศพ ค่าน้ำ ค่าจ้างขุดหลุมศพ และค่าจ้างหามศพไปยังสุสาน ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นทั้งสิ้น

3) หนี้ธรรมดา หนี้ธรรมดา คือ หนี้ที่ไม่มีหลักประกันหรือมิได้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งของลูกหนี้โดยตรง เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด

หลังจากที่ถูกหนีเสียชีวิต เจ้าหนี้ที่มีทรัพย์สินค้ำประกันในช่วงที่ถูกหนียังมีชีวิตอยู่ จะได้รับการชำระหนี้ของคนก่อนเจ้าหนี้ธรรมดา

4) สิทธิของผู้รับพินัยกรรม คือพินัยกรรมที่เจ้ามรดกได้กระทำไว้ขณะมีชีวิตอยู่ เพื่อยกทรัพย์สินของตนแก่ผู้ใดผู้หนึ่งหลังจากที่ตนเสียชีวิตไปแล้ว โดยมีเงื่อนไขคือ (1) ทรัพย์สินที่พินัยกรรมนั้นจะต้องไม่เกินหนึ่งในสามของทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ทำพินัยกรรม หากทำพินัยกรรมเกินหนึ่งในสามของทรัพย์สินทั้งหมด ส่วนที่เกินถือว่าเป็นโมฆะ เว้นแต่ทายาทโดยธรรมจะยินยอม (2) ผู้รับพินัยกรรมจะต้องไม่เป็นทายาทโดยธรรมซึ่งมีสิทธิในกองมรดกอยู่แล้ว หากทำพินัยกรรมให้แก่ทายาทโดยธรรม เช่น คู่สมรสหรือบุตร ก็ถือว่าเป็นโมฆะ เว้นแต่ทายาทคนอื่นๆ จะยินยอม

5) สิทธิของทายาทโดยธรรม ทายาทโดยธรรม คือ ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สมรสหรือญาติของเจ้ามรดก ซึ่งแบ่งเป็นทายาทเพศชายและทายาทเพศหญิง ทายาทเพศชายที่มีสิทธิรับมรดกมี 15 คน ดังนี้

1.บุตรชาย	2.หลานชาย
3.บิดา	4.ปู่
5.พี่น้องชายร่วมบิดามารดา	6.พี่น้องชายร่วมบิดา
7.พี่น้องชายร่วมมารดา	8.บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดามารดา
9.บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดา	10.ลุง/พี่น้องชายของบิดาร่วมบิดามารดา
11.ลุง/พี่น้องชายของบิดาร่วมบิดา	12.บุตรชายของลำดับที่ 10
13.บุตรชายของลำดับที่ 11	14.สามี
15.นายผู้ปลดปล่อยเจ้ามรดกเป็นไท	

และทายาทเพศหญิงที่มีสิทธิรับมรดกมี 10 คน ดังนี้

1.บุตรสาว	2.หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชายลงไป
3.มารดา	4.ย่า
5.ยาย	6.พี่สาวน้องสาวร่วมบิดามารดา
7.พี่สาวน้องสาวร่วมบิดาเดียวกัน	8.พี่สาวน้องสาวร่วมมารดาเดียวกัน
9.ภรรยา	10.นายผู้ปลดปล่อยเจ้ามรดกเป็นไท

ข้อสังเกตเกี่ยวกับทายาทโดยพินัยกรรมและทายาทโดยธรรม คือทายาทโดยพินัยกรรมและทายาทโดยธรรมนั้นจะ ไม่มีสิทธิรับมรดกเลขหากองมรดกนั้นเป็นอันหมดไป เพราะสิทธิ 3 ลำดับแรก ทายาททั้ง 2 ประเภทมีฐานะเท่าเทียมกันแม้ว่าทายาทโดยธรรมมีสิทธิโดย

ผลทางกฎหมาย และทายาทโดยพินัยกรรมมีสิทธิโดยเจตนาของเจ้ามรดกและถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ต่างกันก็ตาม(อิสมะแอ ฮาลี, 2546:30)

บทที่ 3 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม ประกอบด้วย 4 หัวข้อ คือ องค์ประกอบของการแบ่งมรดก เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก การเป็นทายาทของเจ้ามรดก และการถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.องค์ประกอบของการแบ่งมรดก องค์ประกอบของการแบ่งมรดกมี 3 ประการ คือ 1.เจ้ามรดก คือ ผู้ตายที่ทายาทของเขาซึ่งมีชีวิตอยู่จะเข้าสืบแทนที่ในการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและสิทธิทั้งหลายของเขา 2.ทายาท คือ ผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายเพราะมีความสัมพันธ์ที่ทำให้มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม และ 3.กองมรดก คือ ทรัพย์สินและสิทธิทั้งหลายของเจ้ามรดกที่ตกทอดแก่ทายาท

2.เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดกมี 3 ประการ คือ

1) มั่นใจในการตายของเจ้ามรดก นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งการตายออกเป็น 3 ประเภทคือ ตายจริง คือหัวใจหยุดเต้นอย่างถาวรโดยมีพยานหลักฐานยืนยันการตาย ตายโดยผลของกฎหมาย คือการตายโดยคำสั่งของศาลให้ถือว่าเป็นคนตาย ตายโดยสมมุติ คือมิได้ในกรณีเดียวเท่านั้นคือกรณีที่ทารกแห้งออกมาจากท้องมารดา เพราะมีการประทุษร้ายต่อมารดา ผู้ประทุษร้ายต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทน(ชურเราะห์)ซึ่งจะตก เป็นกองมรดกของทารกที่แห้งต่อไป ทั้งนี้โดยสมมุติว่าทารกดังกล่าวมีชีวิตก่อนที่มารดาจะถูก ประทุษร้ายและตายเพราะมารดาถูกประทุษร้าย

2) มั่นใจในความมีชีวิตของทายาท กล่าวคือ ขณะที่เจ้ามรดกตายนั้นต้องมั่นใจว่าทายาทที่เป็นผู้มีสิทธิรับมรดกยังมีชีวิตอยู่ หากสงสัยว่าขณะที่เจ้ามรดกตายนั้นบุคคลซึ่งเป็นทายาทยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ทายาทคนนั้นก็ไม่มีสิทธิที่จะรับมรดกได้

3) รู้ระดับความสัมพันธ์ระหว่างทายาทกับเจ้ามรดก คือรู้รายละเอียดว่า ทายาทมีความสัมพันธ์กับเจ้ามรดกในระดับไหน เช่น รู้ว่าทายาทเป็นปู่ เป็นพี่ชายของบิดาเจ้ามรดก หรือเป็นเหลน เป็นต้น

3.การเป็นทายาทของเจ้ามรดก การที่จะมีสิทธิรับมรดกได้นั้นผู้รับมรดกจะต้องเป็นทายาทของเจ้ามรดก และการที่จะเป็นทายาทนั้นจะต้องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ (1) เป็นญาติกับเจ้ามรดก คือ มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับเจ้ามรดก ผู้มีสิทธิรับมรดกด้วยสาเหตุนี้มีจำนวนมากกว่าสาเหตุอื่นๆ ความสัมพันธ์อันนี้ไม่อาจที่จะยกเลิกหรือตัดออกจากกันได้ ไม่ว่าจะโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายก็ตาม (2) เป็นคู่สมรสของเจ้ามรดก การเป็นคู่สมรสนั้นจะต้องเกิดจากการสมรสที่ถูกต้องและมีผลตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ และ (3) เป็นนายที่ปล่อยให้

เจ้ามรดกเป็น โท เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนายผู้ปล่อยทาสกับทาสที่ได้รับการปล่อยให้เป็น โท ซึ่งมีผลทางกฎหมายหลายประการ ตัวอย่างเช่น นายมีสิทธิรับมรดกจากผู้เคยเป็นทาสของเขาได้หากผู้ซึ่งเคยเป็นทาสไม่มีทายาท

4.การถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก ทายาทของเจ้ามรดกบางคนอาจถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกก็ได้ ทั้งนี้เพราะมีลักษณะในตัวของท่านเป็นเหตุที่ทำให้ถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก การถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกตามกฎหมายอิสลามจะเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมายเท่านั้น เจ้ามรดกไม่มีสิทธิที่จะตัดทายาทเพื่อมิให้มีสิทธิรับมรดกได้ และทายาทเองก็ไม่มีสิทธิที่จะสละมรดกได้เช่นเดียวกัน การถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกจะเกิดขึ้นเพราะสาเหตุ 3 ประการคือ (1) นำเจ้ามรดก การนำเจ้ามรดก คือการกระทำที่ทำให้เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย หรือมีส่วนในการตายของเจ้ามรดก ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา ไม่ว่าจะกระทำโดยชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม และไม่ว่าจะฆ่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือแม้แต่เป็นเหตุทำให้เจ้ามรดกถึงแก่ความตายก็ถือว่าเป็นการนำเจ้ามรดกทั้งสิ้น (2) นับถือศาสนาที่ต่างกัน การมีสิทธิรับมรดกนั้นขึ้นอยู่กับหลักความสัมพันธ์อันสนิทสนมระหว่างเจ้ามรดกกับ ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก ดังนั้นเมื่อทั้งสองนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน ระดับความสัมพันธ์ก็ลดน้อยลง และสิทธิที่จะรับมรดกก็หมดไปด้วย (3) เป็นทาส ทายาทผู้เป็นทาสไม่มีสิทธิรับมรดกได้ ทั้งนี้เพราะทาสนั้นขาดความสามารถในการที่จะถือกรรมสิทธิ์ได้ แม้ตัวทาสเองก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่มีผู้อื่นถือครองอยู่

บทที่ 4 ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน ทายาททั้งหมดนั้นหากคำนึงถึงลักษณะของส่วนแบ่งที่ได้รับจะแบ่งเป็น 2 ภาค ดังนี้

1.ทายาทภาคพิธีฎ คือทายาทที่ถูกกำหนดให้ได้รับส่วนแบ่งที่แน่นอน โดยส่วนแบ่งที่กำหนดให้ทายาทภาคพิธีฎได้รับนั้นมีทั้งหมด 6 ประเภท คือ 1/2, 2/3, 1/4, 1/3, 1/8 และ 1/6

1) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง 1/2 มีดังนี้

- (1) สามี
- (2) บุตรสาว
- (3) หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชาย
- (4) พี่น้องสาวที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- (5) พี่น้องสาวที่ร่วมแต่บิดา

- 2) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/4$ มีดังนี้
 - (1) สามี
 - (2) ภรรยา
- 3) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/8$ มีดังนี้
 - (1) ภรรยา
- 4) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $2/3$ มีดังนี้
 - (1) บุตรสาว 2 คนขึ้นไป
 - (2) หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชาย 2 คนขึ้นไป
 - (3) พี่น้องสาวที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน 2 คนขึ้นไป
 - (4) พี่น้องสาวที่ร่วมแต่บิดา 2 คนขึ้นไป
- 5) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/3$ มีดังนี้
 - (1) มารดา
 - (2) พี่น้องที่ร่วมมารดาเดียวกัน
- 6) ทายาทผู้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ มีดังนี้
 - (1) บิดา
 - (2) มารดา
 - (3) ปู่
 - (4) หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชาย
 - (5) พี่น้องสาวร่วมบิดาเดียวกัน
 - (6) ย่า-ยาย
 - (7) พี่น้องร่วมแต่มารดา

2. ทายาทภาคอะเคาะบะฮุ คือทายาทที่มีสิทธิรับมรดกทั้งหมดในกรณีที่ไม่มีทายาทภาคฟิรฎู และหรือรับส่วนที่เหลือถ้ามีทายาทภาคฟิรฎู เช่น

- 1) บุตรชาย
- 2) หลานชายที่เกิดแต่บุตรชายลงไป
- 3) บิดา
- 4) ปู่ขึ้นไป
- 5) พี่น้องชายร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือร่วมแต่บิดา
- 6) บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- 7) บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดาเดียวกัน

- 8) พี่น้องชายของบิดาที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- 9) พี่น้องชายของบิดาที่ร่วมแต่บิดา
- 10) บุตรชายของลำดับที่ 8
- 11) บุตรชายของลำดับที่ 9
- 12) นายผู้ปกครองปล่อยเจ้ามรดกเป็นไท

สมมุติถ้าทายาทผู้ชายทั้ง 15 คน ยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 3 คนเท่านั้น คือ (1)บิดา ได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ (เพราะมีบุตรชาย) (2) บุตรชาย ได้รับอะเศาะบะฮ์คือส่วนที่เหลือ และ (3) สามี ได้รับส่วนแบ่ง $1/4$ (เพราะผู้ตายมีผู้สืบสันดาน)

สมมุติถ้าทายาทผู้หญิงทั้ง 10 คน ยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 5 คนเท่านั้น คือ (1)มารดา ได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ เพราะมีผู้สืบสันดาน (2) บุตรสาว ได้รับส่วนแบ่ง $1/2$ (เพราะมีคนเดียว) (3) หลานสาว ได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ เพราะมีบุตรสาว (4) พี่สาวน้องสาวร่วมบิดามารดา ได้รับอะเศาะบะฮ์คือส่วนที่เหลือ และ (5) ภรรยา ได้รับส่วนแบ่ง $1/8$ เพราะผู้ตายมีผู้สืบสันดาน

สมมุติถ้าทายาทผู้ชาย 15 คน และทายาทผู้หญิง 10 คน ทั้งหมดยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 5 คนเท่านั้น คือ (1) บิดา ได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ เพราะมีบุตรชาย (2) มารดา ได้รับส่วนแบ่ง $1/6$ เพราะมีผู้สืบสันดาน (3) บุตรชาย ได้รับอะเศาะบะฮ์คือส่วนที่เหลือ (4)บุตรสาว ได้รับอะเศาะบะฮ์คือส่วนที่เหลือ และ (5) สามีหรือภรรยา สามีได้รับ $1/4$ / ภรรยา ได้รับ $1/8$

4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4.1 ความหมายบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2543 : 2) ได้ให้ความหมายว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ถูกพัฒนา สำหรับช่วยสอนในการถ่ายทอดความรู้ โดยที่เนื้อหาบทเรียนจะถูกนำเสนอให้ผู้เรียนแต่ละคนผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ มีผู้เรียกคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในลักษณะนี้หลายชื่อด้วยกัน คือ

CBI	-	Computer Based Instruction
CBE	-	Computer Based Education
CAL	-	Computer Assisted Learning
IAC	-	Instruction Applications of Computer
CAI	-	Computer Assisted Instruction Media

แม้ว่าโปรแกรมเหล่านี้จะถูกเรียกชื่อต่างกันออกไปแต่สิ่งที่โปรแกรมนี้มีเหมือนกันคือวัตถุประสงค์เพื่อใช้ช่วยสอน หรือฝึกอบรม โดยการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลัก

สุกรี รอดโพธิ์ทอง (2543: 17) ให้ความหมาย คอมพิวเตอร์ช่วยสอนนี้มีความหมาย อยู่ในคำแล้ว นั่นคือ การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนมิใช่หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์สอนแทนครู ทั้งหมด อาจจะมีเนื้อหาบางส่วนแทนครูสอน บางส่วนให้เรียนจากคอมพิวเตอร์ หรือครูสอน ทั้งหมด ส่วนการทบทวนและการทดสอบความรู้ ปล่อยให้เป็นที่ของคอมพิวเตอร์ หรือครูสอน เนื้อหา และสำหรับผู้เรียนที่ตาม ไม่ทันจะให้เรียนจากคอมพิวเตอร์ในลักษณะการสอนเสริม กิจกรรม และวิธีการเหล่านี้ก็จะอยู่ภายใต้ขอบข่ายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 123) ได้ให้ความหมายของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนรายบุคคล โดยใช้โปรแกรมที่ดำเนินการสอน ภายใต้การควบคุมของคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าตามอัธยาศัยของตนเอง เน้นการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน นิยมใช้ตัวย่อเป็น CAI

ปารินทร์ มัชฌิมวาลย์ (2540 : 8) ให้ความหมายคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า มากจาก คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน 2 คำ คือ Computer – Aided Learning มีคำย่อว่า CAL นิยมใช้กันในประเทศอังกฤษและประเทศทวีปยุโรป หมายถึงการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอนคือให้ความสำคัญคือผู้เรียนเป็นที่ตั้ง และคำว่า Computer – Assisted Instruction มีคำย่อว่า CAI นิยมใช้กันในประเทศสหรัฐอเมริกา การนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคือให้ความสำคัญที่ตัวผู้สอน

วรวิทย์ ชันแก้ว (2542 : 41) ให้ความหมายว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer assisted instruction) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า CAI เป็นการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นอุปกรณ์ช่วยในการจัดการสอนวิชาอื่น ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีจุดกำเนิดจากโปรแกรมอินสตรัคชัน (Program instruction) และได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ไม่จำกัดเฉพาะการเรียนการสอนในโรงเรียนเท่านั้น ส่วนความหมายนั้น หมายถึง สื่อการเรียนที่นำคอมพิวเตอร์มานำเสนอแทนเนื้อหา ทบทวนแบบฝึกหัด และการวัดผลประเมินผลระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์

รัชบี (Rushby, 1989 : 9) กล่าวถึงความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหรือตัวกลางในการถ่ายทอดสาระ (Information) ในกระบวนการเรียนการสอน โดยสามารถรับการตอบสนองจากผู้เรียนและผู้เรียนสามารถรับรู้สาระ จากสื่อคอมพิวเตอร์

ไรท์และฟอร์เซีย (Wright, E.B. and Forcier, R.C., 1985) กล่าวว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือการจัดการสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ โดยให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคอมพิวเตอร์และนักเรียน โดยครูจะจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการฝึกปฏิบัติ หรือ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่นักเรียนต้องการได้ ซึ่งสรุปได้ว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอข่าวสาร (Information) แนะนำผู้เรียน ในแบบฝึกหัด และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจเรียกได้ว่าเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction) แต่ก็ได้ไม่มีข้อกำหนดว่าจะต้องมีองค์ประกอบเหล่านั้นแต่ประการใด

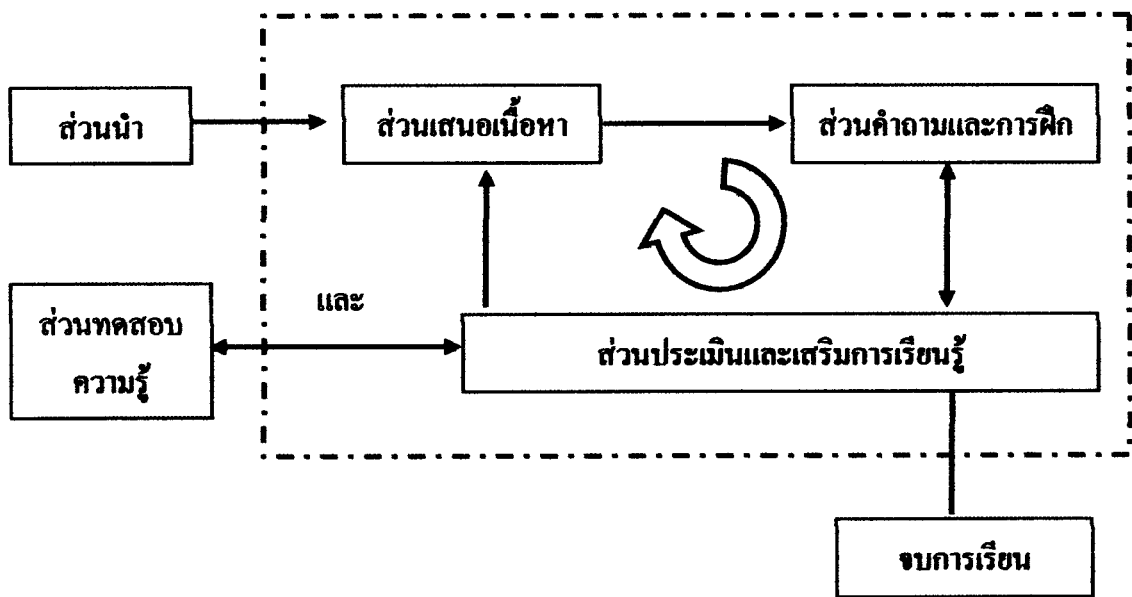
จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ว่า การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนรายบุคคล (Individualized) ในลักษณะการให้ความรู้เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียน ตลอดจนการวัดประเมินผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยอาศัยหลักการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างคอมพิวเตอร์และนักเรียน ในลักษณะการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) และสามารถให้คำแนะนำ (Guide) หรือช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติมได้เมื่อตอบผิดหรือทำแบบฝึกหัดไม่ถูกต้อง

4.2 โครงสร้างและขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4.2.1 โครงสร้างคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โครงสร้างทั่วไปของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ (สุกรี รอดโพธิ์ทอง , 2543 : 44)

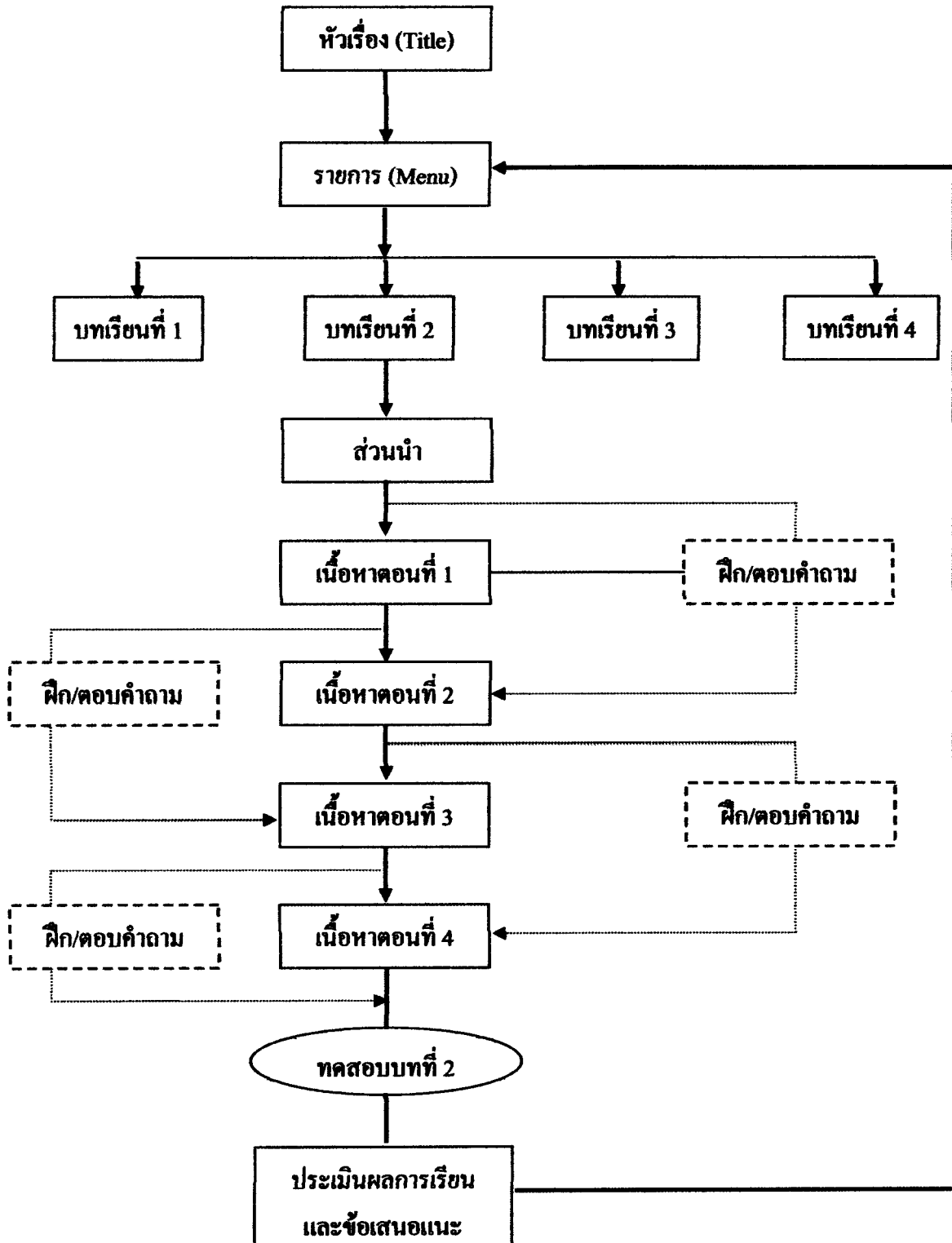
1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเนื้อหา (Tutorials) เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ออกแบบเพื่อเนื้อหาใหม่ กิจกรรมการเรียนการสอน ประเภทนี้จะคล้ายกับ

การเรียนจริงในชั้นเรียน ได้แก่ มีการนำเข้าสู่บทเรียน มีการให้ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเริ่มเรื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ อาจมีการทบทวนความรู้เดิม หรือการให้ความรู้เพิ่มเติมก่อนที่จะศึกษาเนื้อหาใหม่ การประเมินในรูปแบบของแบบฝึกหัด หรือการทดสอบเป็นองค์ประกอบสำคัญหลังจากมีผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาเป็นช่วง ๆ ตามความเหมาะสม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ควบคุมการเรียน การให้ผลย้อนกลับ (Feedback) ที่เหมาะสม ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์แบบเนื้อหา ดังโครงสร้างของบทเรียนแบบนี้จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 6 ส่วนด้วยกันดังแผนภาพต่อไปนี้

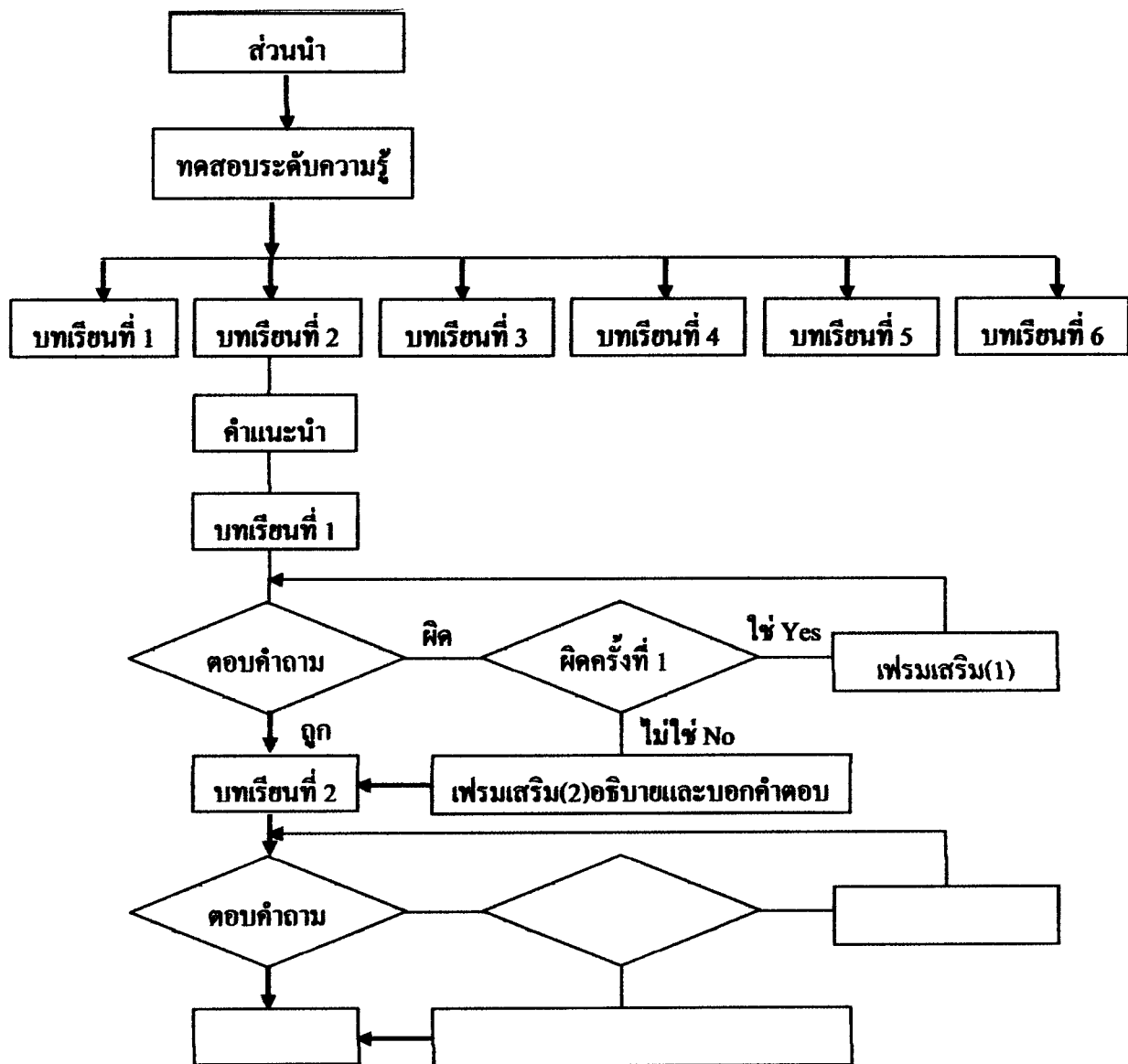
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเนื้อหา
(ปรับปรุงมาจาก Allesi and Troplip, 1993 อ้างถึงใน ตุกริ รอดโพธิ์ทอง, 2543)

รูปแบบบทเรียนแบบเนื้อหา (Tutorials) แบ่งเป็นแบบเส้นตรง (Linear) และแบบสาขา (Branching) แบบเส้นตรงจะเสนอเนื้อหาและแบบฝึกต่อเรียงกันไป ผู้เรียนจะเรียนตามเนื้อหาของบทเรียนจนจบแต่ละบท การให้ผลป้อนกลับในรูปแบบปกติตามโครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นรูปแบบบทเรียนแบบเส้นตรง ตามแผนภาพแสดงขั้นตอนการทำงานแบบเส้นตรง (Linear) ดังนี้

ภาพที่ 2.3 แสดงโครงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเส้นตรง (Linear)

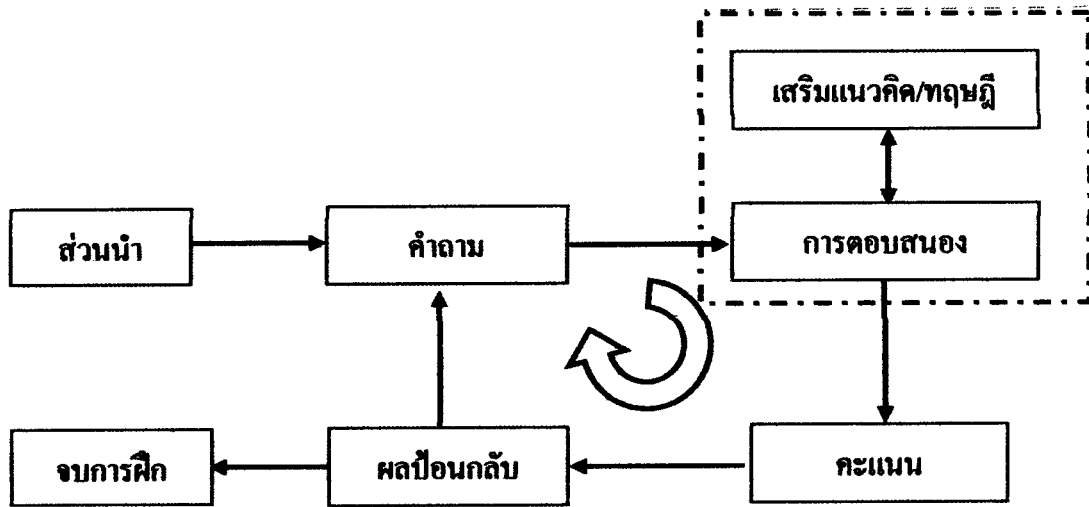
จากตัวอย่างแบบเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเนื้อหา ผู้ที่ออกแบบพยายามจะให้มีการยืดหยุ่นในการกำหนดตัวเลือก รูปแบบการเรียน และกิจกรรมเสริมการเรียน โดยยึดแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียนและรูปแบบการเรียนรู้เป็นหลัก ได้แก่ การทำแบบทดสอบเพื่อวัดระดับความรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียนที่ออกแบบไว้ การออกแบบเฟรมเสริมเนื้อหาเพื่ออธิบาย ให้คำแนะนำ หรือประเมินเพิ่มเติมจากเนื้อหาปกติ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดค้น แสวงหรือเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ สามารถนำผู้เรียนไปยังจุดหมายปลายทางที่ต้องการได้ ดังภาพแสดง รูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาขาข้างล่างดังนี้

ภาพที่ 2.4 แสดง โครงสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาขา (Branching)

จากตัวอย่างข้างต้นจะสังเกตเห็นรูปแบบของการออกแบบบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสาขา (Branching) 2 ส่วนใหญ่ๆ ซึ่งส่วนแรกคือ การทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ เพื่อกำหนดจุดเริ่มต้นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ของผู้เรียน ส่วนการกำหนดเกณฑ์ว่าผู้เรียนที่สอบได้คะแนนเท่าใด ควรจะเริ่มต้นจากส่วนไหนขึ้นอยู่กับข้อมูล หรือการกำหนดจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเป็นองค์ประกอบ โครงสร้างของบทเรียนที่แสดงการออกแบบเป็นสาขา อีกส่วนหนึ่งนั้นสังเกตได้จากการกำหนดเฟรม (Frame) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ตอบคำถามผิด ได้มีโอกาสเรียนรู้เป็นตัวอย่างเพิ่มเติม แล้วจึงตอบคำถามอีกครั้ง หากผู้เรียนยังตอบผิดในครั้งที่สองนี้ ผู้ออกแบบอาจให้เฟรม (Frame) เสริมในลักษณะของการทวนเนื้อหาหรือแนวคิดสำคัญ เช่น กรณีเป็นโจทย์คณิตศาสตร์ การเสริมครั้งที่ 2 อาจแสดงขั้นตอนการแก้ปัญหา แล้วบอกคำตอบ หรืออาจเสริมคำถามเพิ่มเติม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคการออกแบบและองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ลักษณะเนื้อหา และความยากง่ายของเนื้อหา เป็นต้น

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะ (Drills) เป็นบทเรียนที่มีโครงสร้างหลักเพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึกทำซ้ำ ๆ หรือฝึกแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น โดยเชื่อว่าการฝึกดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่ศึกษาจากชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาโจทย์ต่าง ๆ จากบทเรียน เนื้อหาที่นิยมใช้ในการฝึกเพิ่มเติมส่วนมาก เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี และทักษะต่าง ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น บทเรียนที่ออกแบบเพื่อการฝึกนี้จะไม่สอนเนื้อหาใหม่ แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนกฎเกณฑ์ แนวคิดหลักการหลัก ๆ หากผู้เรียนต้องการทบทวนเนื้อหาใหม่อาจกระทำได้ก่อนการฝึกหรือระหว่างการฝึก ส่วนคำถามหรือปัญหาที่ใช้ในการฝึกนั้น รวบรวมขึ้นในลักษณะของคลังข้อสอบ คอมพิวเตอร์จะทำหน้าที่สุ่มข้อสอบถามเนื้อหาที่ผู้เรียนต้องการฝึก รวมทั้งจำนวนข้อคำถาม ระดับความยากง่ายของคำถาม การกำหนดเวลาในการฝึกทำให้เสร็จ และเก็บรวบรวมข้อมูล (Data) และสารสนเทศ (Information) ของผู้เรียนนั้นๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงต่อไป สำหรับการออกแบบฝึกนี้จะมีความยืดหยุ่นขึ้นอยู่กับแนวคิดในการออกแบบของผู้ออกแบบที่ต้องการเน้นการฝึก หรือการทดสอบความรู้มากน้อยเพียงใด ดังภาพแสดงโครงสร้างของแบบฝึกต่อไปนี้

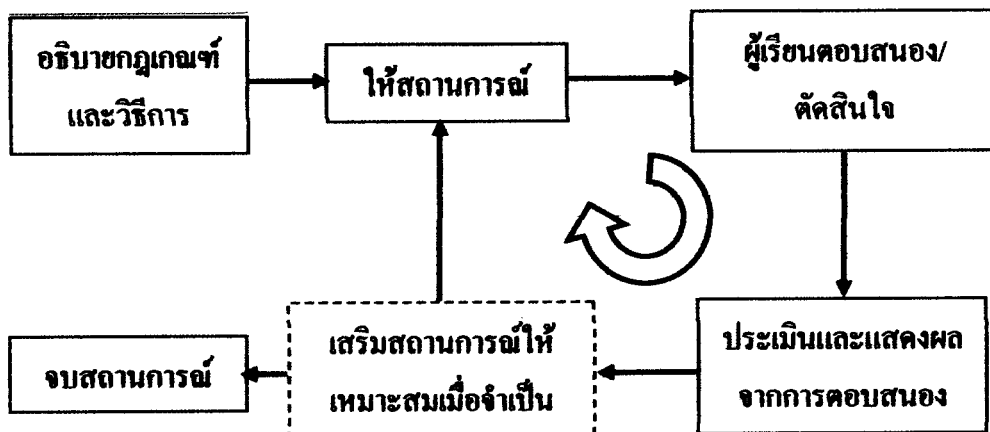

ภาพที่ 2.5 แสดงโครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะ

โครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกทักษะนี้ เป็นบทเรียนที่จะรับและให้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน รูปแบบการฝึกการควบคุมเนื้อหาที่จะฝึกทักษะจากส่วนนำของบทเรียน ในส่วนของคำถามอาจมีตั้งแต่รูปแบบทั่วไป เช่น แบบเลือกตอบ แบบเติมคำ เป็นต้น จนกระทั่งการกำหนดสถานการณ์เพื่อการแก้ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบของเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการฝึก รูปแบบการตอบสนองของผู้เรียนจะยึดหยุ่นตามการออกแบบคำถาม การออกแบบบางครั้งผู้ออกแบบจะเพิ่มกรอบ (Frame) พิเศษเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนก่อนตัดสินใจ กระบวนการดังกล่าวไม่ขัดกับการออกแบบบทเรียน เพราะถือเป็นกระบวนการเสริมความรู้แก่ผู้เรียน แต่กระบวนการนี้อาจไม่เหมาะหากเป็นการทดสอบความรู้ ประสิทธิภาพของบทเรียนเพื่อการฝึกทักษะ จะไม่ค่อยสูงนัก ส่วนมากจะเป็นการให้ปัญหา การตอบ และการแสดง เป็นโครงสร้างหลัก การคำนึงถึงการสร้างแรงจูงใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและการให้ความช่วยเหลือระหว่างการฝึกมีน้อยมาก แบบเรียนประเภทนี้จึงน่าเบื่อและได้ผลเฉพาะกลุ่มที่มีความตั้งใจสูงเท่านั้น ปัจจุบันนี้ได้มีการใช้เทคนิคการออกแบบที่น่าสนใจมากขึ้น แนวคิดในการใช้กราฟิกและเกมการแข่งขันประยุกต์เข้าไปในบทเรียน รวมทั้งการที่ผู้เรียนสามารถเลือกระดับความยากง่ายในการฝึก ทำให้บทเรียนประเภทนี้ได้รับความนิยมและเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้มากขึ้น

3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulations) บทเรียนแบบสถานการณ์จำลองเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนการสอน ในชั้นเรียนปกติให้น่าสนใจยิ่งขึ้น สถานการณ์จำลองเดิมที่ใช้ ส่วนมากจะเป็น

การแสดง ละคร การกำหนดบทบาทสมมติ และการสาธิต (Demonstrations) โดยการกำหนดสภาพแวดล้อมให้เกี่ยวข้องกับสภาพตามจริง กิจกรรมบางอย่างจะดูดีและให้ความรู้สึกประสบการณ์จริง แต่ในเชิงของการปฏิบัติ ความยืดหยุ่น ความคุ้มค่า รวมทั้งการควบคุมสถานการณ์ด้วยตนเองแล้ว บทเรียนคอมพิวเตอร์แบบสถานการณ์จำลองจะให้ประสิทธิภาพ และให้ความคล่องตัวมากกว่า และครอบคลุมเนื้อหาได้แทบทุกเรื่อง เช่น การสร้างสถานการณ์จำลอง การเลือกตั้ง การซื้อขายหุ้น การทดลองวิทยาศาสตร์ การกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน เพื่อสอนจริยธรรม เป็นต้น ขอบเขตการสร้างบทเรียนแบบนี้จะกว้างขวางและมีความเสมือนจริงมากขึ้นตามพัฒนาการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ แต่มีข้อจำกัดเนื่องจากบทเรียนประเภทนี้มีน้อยมาก เนื่องจากความยากในการผลิต การออกแบบ และการเขียน โปรแกรม ดังภาพที่แสดง โครงสร้างของแบบเรียนสถานการณ์จำลอง ดังนี้

ภาพที่ 2.6 แสดง โครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง

จากโครงสร้างของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลองข้างต้นนี้ จะประกอบด้วย ส่วนนำของบทเรียนซึ่งปรากฏอยู่ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ ในแบบสอนเนื้อหาใหม่ แบบฝึกทักษะจะถูกนำมารวมในส่วนของ การอริยาบทกฎเกณฑ์และวิธีการ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียน วิชาหรือหน่วยที่กำลังศึกษาคำแนะนำต่าง ๆ จะรวมอยู่ในส่วนต้นนี้ ในส่วนของการให้สถานการณ์นั้นผู้ออกแบบจะออกแบบด้วยวิธีการใด เช่น การใช้ภาพประกอบ การใช้สื่อประสม เป็นต้น ซึ่งสามารถทำได้ การตอบสนองของผู้เรียนจะถูกโปรแกรมประเมินผล จากการตัดสินใจให้ผู้เรียนทราบ รูปแบบการแสดงผลการประเมินผลจะแสดงเป็นภาพ หรือการผสมผสานของภาพและเสียง ขึ้นอยู่กับเทคนิคการออกแบบ โดยต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบ และจุดประสงค์หลักของการออกแบบสถานการณ์จำลองนี้ เพื่อนำสถานการณ์จริงที่

เกิดขึ้นเข้ามาอยู่ในในคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้น มีโอกาสควบคุมสถานการณ์ สร้างสถานการณ์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง คั้งนั้นการเสริมสถานการณ์ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงเป็นส่วนสำคัญเพิ่มเติมจากการให้สถานการณ์ปกติ

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับรูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนข้างต้นทั้ง 3 แบบ คือแบบสอนเนื้อหา แบบฝึกทักษะ และแบบสถานการณ์จำลองแล้ว ยังมีรูปแบบประเภทการสร้างบทเรียนอีกหลายรูปแบบ เช่น แบบแก้ปัญหา (Problem Solving) แบบทดสอบความรู้ (Testing) แบบสาธิต (Demonstration) แบบเกมการศึกษา (Instructional Games) เป็นต้น ความหลากหลายนี้สามารถนำไปออกแบบเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้

4.2.2 ขั้นตอนและการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

เอ็น เจ รัชบี (N.J. Rushby 1989) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวางรูปแบบทั่วไป (Overall Design) เป็นการวางโครงร่างคร่าว ๆ ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งจะนำไปเพิ่มเติมรายละเอียดในขั้นตอนต่อไป การวางรูปแบบทั่วไปนี้ จะกล่าวถึงการกำหนดรูปแบบหรือลักษณะของการเสนอบทเรียนว่าจะเป็นรูปแบบใด เช่น สอนเนื้อหา ทำแบบฝึกหัด หรือ เกมทางการศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบรายละเอียด (Detailed Design) เป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดต่างๆ ในโครงร่างคร่าวๆ ของรูปแบบทั่วไป โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ของบทเรียน ทฤษฎีต่าง ๆ และความสามารถของคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ที่มีอยู่ เพื่อที่จะออกแบบบทเรียนได้เหมาะสมที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินบทเรียน (Formative Evaluation) เป็นการหาจุดบกพร่องโดยนำข้อมูลจากการทดสอบมาปรับปรุง เช่น การใช้งานระหว่างผู้เรียนและเครื่องมือการตอบสนองของผู้เรียน เป็นต้น

อเลสซีและทรอลลลิป (Alessi and Trollip, 1985: 247) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาบทเรียนไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Define Purpose) กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของบทเรียนเพียงบทเดียว โดยกล่าวถึงจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนควรรู้และสามารถของผู้เรียนเมื่อการเรียนสิ้นสุดลง ซึ่งจะต้องพิจารณาความรู้พื้นฐาน และความต่อเนื่องของเนื้อหาใหม่กับ

ความรู้เดิมซึ่งความสามารถของผู้เรียนเมื่อการเรียนสิ้นสุดลง จะวัดได้ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ปลายทางเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2. การรวบรวมทรัพยากร (Collect Resource Materials) ทรัพยากรแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพยากรด้านเนื้อหาวิชา ได้แก่ ตำราเรียน หนังสืออ้างอิง สื่อต้นแบบ เป็นต้น ทรัพยากรด้านการพัฒนาการสอน ได้แก่ ตำราการออกแบบการสอน แผ่นเรื่องราว (Story board) รูปภาพ บุคลากรด้านการออกแบบการสอน เป็นต้น และทรัพยากรที่เกี่ยวกับการส่งผ่านบทเรียน ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ คู่มือปฏิบัติของเครื่องและระบบสนับสนุนการใช้เครื่อง เป็นต้น

3. การสร้างความคิดเกี่ยวกับบทเรียน (Generate Idea for the Lesson) วิธีที่ดีที่สุดสำหรับขั้นตอนนี้ก็คือ การระดมความคิด ซึ่งจะช่วยให้ได้ความคิดที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ เรื่องที่ให้ระดมความคิดมี 2 เรื่อง คือ เรื่องที่ควรสอนและวิธีการสอน

4. การจัดระบบความคิดเกี่ยวกับบทเรียน (Organize Idea for the Lesson) โดยการขจัดความคิดที่ไม่มีคุณค่าออกไป จัดลำดับรายการแสดงรายละเอียดและทำการปรับความคิดที่ดี ๆ

5. การผลิตบทเรียนบนกระดาษ (Produce Lesson Displays on Paper) เริ่มตั้งแต่การวางเนื้อหาการสอน โดยเริ่มตั้งแต่การเสนอข้อสนเทศ การเชื่อมต่อข้อสนเทศคำถาม ข้อมูลป้อนกลับ คำแนะนำ การบันทึกผล และการฝึกต่าง ๆ ตลอดจนถึงการทำแผ่นเรื่องราว (Story board) ซึ่งเป็นภาพแทนจอของคอมพิวเตอร์

6. การเขียนผังงาน (Flowchart the Lesson) เป็นผังงานแสดงการทำงานของโปรแกรม ซึ่งควรแสดงรายละเอียดของข้อความ คำถาม ทางเลือก กราฟิก ฯลฯ งานขั้นนี้มีรายละเอียดและสลับซับซ้อนมาก ควรทำเป็นชุด โดยเริ่มจากผังงานที่แสดงเฉพาะหลักการสำคัญจนถึงขั้นสุดท้ายที่มีรายละเอียดสมบูรณ์

7. การเขียนโปรแกรม (Program the Lesson) เป็นกระบวนการแปลผังงานและแผ่นเรื่องราว (Story board) ให้แก่เครื่องคอมพิวเตอร์

8. การประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของบทเรียน (Evaluate the Quality and Effectiveness)

คริสเวลล์ (Criswell 1989; อ้างอิงใน จรรยา บุญปลั่ง, 2541) ได้เสนอขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ได้แก่ นโยบายการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ความพร้อมด้าน Hardware เจตคติของผู้ใช้

2. เนื้อหาความรู้ที่นำมาพัฒนาบทเรียน ได้แก่ เนื้อหาวิชา มโนทัศน์ การวิเคราะห์งาน
3. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายการเรียนรู้ วัตถุประสงค์เฉพาะในระดับการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การสอน
4. จัดลำดับหัวข้อเรื่องและงานในบทเรียน
5. เขียนโปรแกรม ได้แก่ บทนำ ปฏิสัมพันธ์ ลำดับการแก้ไข ทบทวน ทดสอบ
6. ออกแบบแต่ละกรอบให้นักเรียนทำอะไร คอมพิวเตอร์ทำอะไร
7. เขียนโปรแกรม ได้แก่ การใช้ภาษา
8. การผลิตเอกสารและคู่มือการใช้
9. การประเมินและแก้ไข
10. การติดตามผล

จากการศึกษาข้อมูลขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนดังกล่าว แล้ว สรุปได้ว่าขั้นตอนในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สำคัญมีดังนี้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดคอนมิตของแต่ละหัวข้อ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละหัวข้อ กำหนดกรอบและแผนผังแสดงลำดับของกรอบ นักออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบการเรียนการสอนมาประยุกต์ใช้ เพราะการออกแบบนั้นมีขั้นตอนปลีกย่อยและรายละเอียด

สำหรับผู้วิจัย ได้ศึกษาขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจาก นักวิจัยและการออกแบบขั้นตอนมาสังเคราะห์เป็นแบบจำลองขั้นตอนการออกแบบได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังแผนภาพ 2.7

1. ขั้นตอนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 2.แนวคิด ทฤษฎี และกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกฎหมายรวมคในศาสนาอิสลาม

2. ขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- 1.กำหนดวัตถุประสงค์ของบทเรียน
- 2.วิเคราะห์เนื้อหา
- 3.กำหนดแผนการสอน
- 4.ออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน(Story board)ประเมินบทเรียนฉบับร่าง
- 5.เขียนผัง

3. ขั้นตอนการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- 1.กำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้
- 2.กำหนดโครงร่างของการนำเสนอบทเรียน วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์งาน
- 3.เขียน โปรแกรม/ผลิตเอกสารประกอบบทเรียน

4. ขั้นตอนการตรวจสอบประสิทธิภาพ

- 1.การตรวจสอบประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน/เอกสารประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.การตรวจสอบประสิทธิภาพบทเรียน โดยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 การตรวจสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One tryout)
 - 2.2 การตรวจสอบกลุ่มย่อย (Small group tryout)

5. ขั้นตอนการทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- 1.คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 2.ทดสอบก่อนเรียน
- 3.กลุ่มตัวอย่างเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 4.ทดสอบหลังเรียน/สอบถามความคิดเห็น
- 5.วิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 2.7 ขั้นตอนการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกฎหมายรวมคในศาสนาอิสลาม

4.3 ประโยชน์และข้อจำกัดของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีดังนี้

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นเมื่อเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งเป็นผลสรุปจากการวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเปรียบเทียบกับ การเรียนการสอนแบบปกติหรือเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ
- 2) เวลาเรียนของผู้เรียนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่เก่งจะไม่เสียเวลาคอยเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 3) ความสนใจของผู้เรียนสูงขึ้นเมื่อเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยเฉพาะผู้เรียนที่ค่อนข้างช้า จะมีผลสัมฤทธิ์มากกว่าผลสัมฤทธิ์จากวิธีการเรียนแบบปกติ
- 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนอย่างแท้จริง โดยมี การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง
- 5) ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมบทเรียนด้วยตนเอง นับตั้งแต่การจัดการบทเรียน เลือกกิจกรรมที่ตนเองถนัด จนถึงการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ได้อย่างแท้จริง
- 6) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนำเสนอเนื้อหาได้รวดเร็ว จับใจ การย้อนกลับหรือข้ามบทเรียนไปยังเนื้อหาถัดไป ทำได้ง่ายและสะดวก
- 7) สามารถนำเสนอกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว ภาพ 3 มิติ และภาพโครงร่างซับซ้อนประกอบบทเรียนได้ นอกจากนี้ ยังใช้เสียงประกอบบทเรียนในลักษณะของสื่อประสมได้ ทั้งเสียงบรรยาย เสียงดนตรี และเสียงพิเศษ(Sound Effect)
- 8) ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ สามารถนำติดตัวไปเรียนในสถานที่ต่าง ๆ ได้สะดวกตามความต้องการ อีกทั้งยังสามารถเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ เช่น บทเรียน WEI/WBT

ข้อจำกัดของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีดังนี้

- 1) เสียค่าใช้จ่ายสูงในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ได้แก่ ตัวเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ และด้านซอฟต์แวร์ ได้แก่ ระบบนิพจน์บทเรียน และ โปรแกรมบรรณาธิปไตย (Utility Program) สนับสนุนการพัฒนาบทเรียน
- 2) ต้องจัดเตรียมผู้เชี่ยวชาญหลายด้านร่วมระดมความคิด เพื่อออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทั้งด้านหลักสูตรและด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการ โปรแกรมคอมพิวเตอร์

- 3) ใช้ระยะเวลายาวนานในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 4) ยากในการออกแบบบทเรียนให้ได้คุณภาพดี เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ดีนั้น จะต้องออกแบบให้มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งานและเวลาที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความถนัดแตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องที่ยากจะออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกันทุก ๆ กลุ่ม
- 5) การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากเกินไป จะทำให้ความสับสนของผู้เรียนและผู้สอนเพิ่มขึ้นและปฏิภานที่มีต่อกันในทางสังคมจะลดน้อยลงไป และอาจส่งผลให้เห็นความสำคัญของผู้สอนน้อยลงไปได้เช่นกัน

4.4 พัฒนาการของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

พัฒนาการของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีมานานแล้ว นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 ศูนย์วิจัยของ ไอบีเอ็ม ได้ริเริ่มพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครื่องคอมพิวเตอร์แบบเมนเฟรมเพื่อใช้กับงานวิจัยด้านจิตวิทยา นับว่าเป็นการบุกเบิกศาสตร์ด้านนี้เป็นแห่งแรก ส่วนของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด สหรัฐอเมริกา ก็ได้นำคอมพิวเตอร์มาใช้ช่วยสอน ซึ่งโครงการที่รู้จักกันมากที่สุดคือ The University of Illinois PLATO Project (Programmed Logical Automation Teaching Operation)

ในต้นปี ค.ศ. 1960 โดยอัลเพิร์ตและบิตเซอร์ (Alpert & Bitzer) แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ เป็นผู้นำในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนคอมพิวเตอร์แบบเมนเฟรมขึ้นมาจำนวน 150 วิชา เพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยพัฒนาร่วมกับบริษัท CDC (Control Data Corporation)

ต่อมาเมื่อคอมพิวเตอร์ได้แพร่หลายมากขึ้นในหมู่ผู้ใช้ ได้มีการขยายตลาดการผลิตเข้าสู่เครื่องระดับส่วนบุคคล ในปี ค.ศ. 1978 คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กที่สุด เรียกว่า ไมโครคอมพิวเตอร์ ชื่อ Apple II ได้ถูกผลิตเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1981 บริษัท ไอบีเอ็ม ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำด้านคอมพิวเตอร์ระดับใหญ่ ได้ขยายฐานการผลิตเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ระดับล่าง โดยผลิตเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่รู้จักกันในชื่อของไอบีเอ็มพีซี จัดว่าเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่รู้จักกันแพร่หลายมากที่สุดจนถึงปัจจุบัน ทำให้พัฒนาการของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีอัตราความก้าวหน้าสูงครบถ้วนทุกวันนี้

ในส่วนของประเทศไทยนั้น สถานศึกษาแห่งแรกที่บุกเบิกด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ก็คือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยกuelph (Guelph) แห่งประเทศแคนาดา พัฒนาระบบนิพนธ์บทเรียนชื่อ ไวทัลไทย (VITAL/Thai) เพื่อใช้

เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ซึ่งประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งและยังคงมีการใช้งานอยู่

ศูนย์เทคโนโลยีและอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (NECTEC) ได้สนับสนุนการพัฒนา ระบบนิพนธ์บทเรียนเป็นภาษาไทย ตั้งแต่ระบบแรกชื่อ ไทยโซว์ ต่อมาพัฒนาขึ้นมาใหม่ ใช้ชื่อ ไทยทัศน์ 1 และไทยทัศน์ 2 (TAS-Thai Authoring Instruction)

ในส่วนของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการพัฒนา บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนขึ้นใช้งานเช่นกัน เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้พัฒนา บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้ระบบนิพนธ์บทเรียนชื่อ Authorware จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยได้พัฒนาระบบนิพนธ์บทเรียนชื่อ จุฬา ซีเอไอ (CAI) ขึ้น เพื่อใช้พัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้านการแพทย์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนใน สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้ทั้งระบบนิพนธ์ชื่อ Authorware และภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น ภาษาซี และ ภาษา Visual Basic เป็นต้น

ในส่วนของภาครัฐ ได้ริเริ่มโครงการปฏิรูปการศึกษาระดับประถมศึกษาในปี พ.ศ. 2539 เพื่อใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาทั่วประเทศ สำหรับ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อ ใช้ในการฝึกอบรมช่างฝีมือทั่วประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยอุทราช

สำหรับภาคเอกชน บริษัท เจ เอส แอล จำกัด ได้พัฒนาระบบนิพนธ์บทเรียนขึ้น เอง เมื่อปี พ.ศ. 2542 เพื่อใช้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยร่วมมือกับโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนรายอื่น ๆ ที่ได้พัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เป็นภาษาไทยออกมาจำหน่ายพอสมควร ส่วนใหญ่เป็นบทเรียนเสริม หลักสูตรสำหรับเด็กเล็กแต่ยังไม่มีการผลิตบทเรียนที่ใช้ประกอบวิชาในหลักสูตรแต่อย่างใด (มนต์ชัย เทียนทอง, 2543: 5-6)

4.5 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แยกต่างไปจากการใช้ เทคนิคการสอนแบบอื่นๆ เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถใช้ช่วยครูสอนและใช้ สอนแทนครูได้ การเรียนการสอนเนื้อหาจากเครื่องและอุปกรณ์ทางคอมพิวเตอร์นั้นจะต้องมีความ ละเอียครอบคอบและให้มีความยืดหยุ่นให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากผู้เรียนจะต้องเผชิญ

กับผู้สอนซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีความยืดหยุ่น ดังนั้นการออกแบบและการสร้างบทเรียนจะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือประสานกัน (มณฑลชัย เทียนทอง, 2539 : 40)

ในการออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะให้ได้บทเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องประกอบด้วยบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้ (ช่วงโชติ พันธุเวช, 2535 : 1-3)

4.5.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และเนื้อหาวิชา

4.5.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

4.5.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและวัสดุการสอน

4.5.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมและคอมพิวเตอร์

ซึ่งแต่ละหัวข้อนี้มีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

บุคลากรด้านนี้จะเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของหลักสูตร วัตถุประสงค์ พื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน ขอบข่ายของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รายละเอียดคำอธิบายของเนื้อหาวิชา ตลอดจนวิธีการวัดและการประเมินผลของหลักสูตร บุคคลกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ เรียกว่า เป็นทรัพยากรบุคคลทางด้านหลักสูตร

4.5.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน

บุคคลกลุ่มนี้หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอนในเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมีประสบการณ์ และมีความสำเร็จในด้านการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี เป็นต้นว่ามีความรู้ในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง สามารถจัดลำดับความยากง่าย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหา รู้เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาหรือวิธีการสอน การออกแบบและสร้างบทเรียน ตลอดจนมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาเป็นอย่างดี

4.5.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและวัสดุการสอน

ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการสอน จะช่วยทำหน้าที่ในการออกแบบและให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านการวางแผนการออกแบบบทเรียน ประกอบด้วย การออกแบบและการจัด

วางรูปแบบ การออกแบบหน้าจอหรือเฟรมเนื้อหา การเลือกและวิธีการใช้ ตัวอักษร เส้น รูปทรง กราฟิก แผนภาพ แผนภูมิ รูปภาพ สี แสง เสียง ที่จะช่วยทำให้บทเรียนมีความสวยงามและน่าสนใจ

4.5.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานทางด้านคอมพิวเตอร์ หรือการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสร้างบทเรียน จำแนกได้เป็น 2 ระบบ ได้แก่

(1) ระบบนิพจน์บทเรียน (Authoring System) โปรแกรมระบบนี้เขียนและพัฒนาขึ้นด้วยผู้ชำนาญทางด้านการเขียน โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งออกแบบไว้สำหรับสร้างและนำเสนอบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยเฉพาะ ตัวอย่างโปรแกรมระบบนิพจน์บทเรียน ได้แก่ระบบ PLATO, Authorware, Multimedia Toolbook, Icon Author, PINE, Ten CORE, Quest เป็นต้น

(2) ระบบการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทั่ว ๆ ไป ได้แก่ PC Story Board, Show Partner, Paint Brush, Fatavision เป็นต้น เพื่อใช้สร้างและพัฒนาบทเรียน ซึ่งมีข้อจำกัดและความไม่สมบูรณ์ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็น โปรแกรมสำหรับสร้างภาพทั่ว ๆ ไปเหมาะสำหรับการสร้างภาพเพื่อการนำเสนอมากกว่าที่จะเป็นการโต้ตอบบทเรียน

2) โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ระดับสูง ภาษาคอมพิวเตอร์ เช่น ภาษา Basic, ภาษา Pascal และ ภาษาซี สามารถใช้สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ ซึ่งจะอยู่ในวงการของนักคอมพิวเตอร์เสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการสร้างบทเรียนด้วยการใช้โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์เขียนต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ในการเขียน โปรแกรมเป็นอย่างมาก แต่โปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ระดับสูงประเภทนี้ก็เหมาะสำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นการคำนวณทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ การสร้างบทเรียนโดยใช้โปรแกรมประเภทนี้จึงอยู่ในแวดวงของผู้สอนน้อยมาก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การพัฒนาทางด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

การสร้างและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงต้องประสานความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ ฝ่าย เริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบบทเรียนโดยการนำเสนอเนื้อหาประกอบสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดและประเมินผล และสิ้นสุดที่การพัฒนาบทเรียนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทุก ๆ ด้าน

ดังกล่าว ให้คำปรึกษาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา เพื่อให้เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม Adobe Captivate ในการสร้างเครื่องมือวิจัย ซึ่งได้แก่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม เนื่องจากระบบนิพจน์บทเรียนที่ใช้งานง่ายและสะดวก หลังจากสร้างเครื่องมือวิจัยเสร็จ ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียน

4.6 การวัดและประเมินผลบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

การวัดผลและการประเมินผลบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นกระบวนการที่ทำให้สามารถทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ดังนั้นการประเมินผลบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงแบ่งออกตามลักษณะของผู้ใช้งาน ดังต่อไปนี้ (สุกรี รอดโพธิ์ทอง, 2543)

ลักษณะผู้ใช้ที่เป็นนักเรียน

1. โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความเหมาะสม ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มากนัก
 2. ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้คู่มืออยู่ตลอดเวลา
 3. ผู้เรียนสามารถแข่งขันกับคะแนนตัวเองหรือกับคะแนนของเพื่อนได้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เป็น โปรแกรมฝึกหัดที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมนั้นหลาย ๆ ครั้งจนเกิดเป็นทักษะ
 4. มีผลสรุปความสามารถของผู้เรียนในรูปแบบเปอร์เซ็นต์ ตารางหรืออัตราส่วนซึ่งเป็นแรงจูงใจแก่ผู้เรียน
 5. ผู้เรียนสามารถควบคุมอัตราการแสดงผลทางหน้าจอ จัดลำดับของบทเรียนเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียน เลือกที่จะย้อน ไปดูหน้าที่ผ่านมา เลือกแบบการแสดงผล
- ในกรณีของ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเนื้อหาที่มีความยาวในแต่ละบทเรียน ควรมีความเหมาะสมกับอายุ ความสามารถ และลักษณะของผู้ใช้

ลักษณะผู้ใช้ที่เป็นผู้สอน

1. ผู้สอนต้องแสดงวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน
2. ผู้สอนสามารถเปลี่ยนอัตราความเร็วและความยาวบทเรียนได้

3. สามารถให้ผู้สอนเปลี่ยนบางรายการได้ เช่น คำศัพท์ คำสะกด เป็นต้น
4. ไม่ต้องให้ผู้สอนช่วยเหลือผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ในการใช้โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
5. มีคู่มือครูและเครื่องมือที่จำเป็นหรืออุปกรณ์ประกอบให้
6. ในกรณีของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบสถานการณ์จำลอง (Simulation) คู่มือครูจะต้องระบุไว้ด้วยว่าผู้เรียนจะต้องมีทักษะใดมาก่อน เพื่อให้ผู้สอนได้เตรียมทักษะที่จำเป็นนั้นให้แก่ผู้เรียนก่อนการใช้โปรแกรม

ลักษณะเนื้อหาวิชา

1. ลักษณะเนื้อหาต้องเป็นไปตามเทคนิคและทฤษฎีการศึกษา
2. เนื้อหาในโปรแกรมควรมีความถูกต้องและเป็นเรื่องเดียวกันทั้งหมด เช่น การให้ผู้เรียน เรียนรู้ทักษะที่ไม่ถูกต้อง หรือฝึกหาข้อผิดพลาดทั้งหมด เป็นต้น
3. จำนวนการเรียนรู้เป็นคำกำหนดเวลาที่ผู้เรียนจะต้องใช้
4. วัตถุประสงค์เป็นคำบอกความสำเร็จ
5. ลำดับบทเรียนและคำสั่งมีความเป็นเหตุเป็นผลและชัดเจน

สำหรับผู้วิจัยการวัดและประเมินผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือการหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและนำบทเรียนที่ได้ทดสอบประสิทธิภาพแล้วไปใช้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง การนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อนำมาปรับปรุงแล้วนำไปทดลองจริง
2. แนวทางการทดสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนซึ่งคอมพิวเตอร์ช่วยสอนพัฒนามาจากบทเรียนแบบโปรแกรม ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (ชัยขงค์ พรหมวงศ์, 2543 อ้างถึงในเกศินี การสมพจน์, 2543 : 27-28) มี 2 วิธี คือ การหาประสิทธิภาพของบทเรียนเพื่อเป็นการประกันว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ที่ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล การกำหนดเกณฑ์จำเป็นต้องคำนึงถึง “กระบวนการ” และ “ผลลัพธ์” โดยกำหนดตัวเลขเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ย มีค่าเป็น E_1/E_2

เมื่อ E_1 คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละของนักเรียนได้รับ โดยเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดและการประกอบกิจกรรม

เมื่อ E_2 คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละของคะแนนที่นักเรียน ได้รับจากการทดสอบหลังเรียน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ของบทเรียนนิยมนั่งไว้ 90/90 สำหรับเนื้อหาวิชาที่เป็นความจำและไม่ต่ำกว่า 80/80 สำหรับวิชา ทักษะ เช่น ภาษาไทย เป็นต้น

3. ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ เมื่อผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเสร็จแล้ว ต้องนำบทเรียนดังกล่าว ไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน

แบบเดี่ยว นำไปทดลองกับนักเรียน 1-3 คน เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

แบบกลุ่ม นำบทเรียนที่ปรับปรุงแล้วทดลองกับนักเรียน 6-10 คน (นักเรียนคละกัน) แล้วทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น

ภาคสนาม นำบทเรียนไปทดลองใช้ในชั้นเรียนกับนักเรียนทั้งชั้น 30-100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง

การยอมรับหรือไม่ยอมรับประสิทธิภาพ เมื่อทดลองบทเรียนคำนวณหา ประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแล้วให้เทียบค่า E_1/E_2 ของเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าประสิทธิภาพเป็นที่ ยอมรับหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน 2.5 - 5% กล่าวคือประสิทธิภาพของ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์เกิน 5% การยอมรับประสิทธิภาพของบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมี 3 ระดับ คือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่าเกณฑ์ และต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยอมรับว่ามี ประสิทธิภาพ

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้นำมาอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ด้วย โดยเอกสารและงานวิจัย ดังกล่าว มีผลสรุปที่สำคัญ ได้แก่

ชัยรัตน์ บุญมี (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยโดยสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง น้ำเพื่อชีวิตและประเมินผลบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้น โดยเปรียบเทียบคะแนนภายหลังจากการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 41 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 21 คน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลองทดสอบความรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการทดสอบพบว่ากลุ่มทดลองมีผลการทดสอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และได้สรุปว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพดีและสามารถนำไปใช้ได้จริง

นรเศรษฐ สุทธิธรรม (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพเรื่อง โลกแห่งแสงสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า ชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นและพัฒนาขึ้นทั้ง 3 หน่วย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับว่ามีคุณภาพ

วิไล กัลยาณวัฒน์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่องเมืองไทยของเรา มีผลการวิจัยว่า นักเรียนมีความพึงพอใจจากการศึกษาด้วยตนเองจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า กลุ่มทดลองเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนของการทดสอบสูงกว่าคะแนนของการทดสอบ ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องปรากฏการณ์คลื่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีจุดประสงค์เปรียบเทียบผลการเรียน 3 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านความคิรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนแบบกลุ่มร่วมมือกับแบบรายบุคคล โดยทำการทดลอง 13 คาบๆละ 50 นาที ผลปรากฏว่า

คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง สอน พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการเรียนรู้แบบรายบุคคล ในด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ และด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่วนค่านิยมทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

เรณู กังวาท (2545: 60-61) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง โครงงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องโครงงานวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง โครงงานวิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 82.0/81.50 และความรู้ความเข้าใจทางการเรียนของนักเรียนระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนหลังการเรียน สูงกว่าคะแนนก่อนการเรียน

ปารินทร์ มัชฌิมาลย์ (2540) ได้วิจัยพัฒนาบทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการคมนาคมและการขนส่ง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของ นักเรียนสูงกว่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้

สุรินทร์ จำด้อม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการคิดและการตัดสินใจ เรื่อง กำหนดการเชิงเส้น เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการคิดและการตัดสินใจ เรื่อง กำหนดการเชิงเส้น ให้มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กับเรียน โดยวิธีการบรรยาย และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 20 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก สะดวกในการใช้ 31 มีประสิทธิภาพ 80/80 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าผู้เรียนด้วยวิธีการบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากที่สุดคือ ทราบผลการเรียนของตนเองได้ทันที หลังการเรียนรู้ ไม่มีความเบื่อหน่าย และมีความสนุกสนาน

มหาวิทยาลัยในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State University, Dominguez Hill, 1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เกี่ยวกับชนพื้นเมืองของอเมริกาสำหรับนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีความรู้และเข้าใจเนื้อหาวิชา มากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพการสอนสังคมศึกษา มากกว่าการสอนแบบปกติทั่วไป

อูยิบิ (Ayoubi, 1985) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจากกลุ่มทดลอง 77 คน และกลุ่มควบคุม 48 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์กับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีปกติมีผลที่ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีเวลาเรียนกับคอมพิวเตอร์ มักจะมีผลสัมฤทธิ์ใกล้เคียงกับนักเรียน ที่มีความสามารถสูง จากงานวิจัยนี้ทำให้ได้แนวคิดในการศึกษาวิจัยว่า นักเรียนที่ใช้เวลาเรียนกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาก จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และทำให้นักเรียนที่มีความสามารถต่ำมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใกล้เคียงกับนักเรียนที่มีความสามารถสูงได้

เดโล (DeLo, 1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดียในการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยมุ่งที่จะออกแบบในสภาพแวดล้อมทางการเรียน ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดียในวิชาคณิตศาสตร์ จากนั้นศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มการสอนปกติ 2 กลุ่ม และกลุ่มทดลองซึ่งใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดีย ผลการทดลองพบว่านักเรียน ที่เรียนด้วยการใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดีย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม

จากผลงานการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวข้างต้น สามารถสนับสนุนได้ว่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลดีต่อการเรียนรู้ อย่างน้อยก็เทียบเท่าหรือสูงกว่าการเรียนปกติ และได้มีการนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถตอบสนองการเรียนของผู้เรียนได้หลายด้าน เช่น การเสริมแรง การตอบสนอง การให้แรงจูงใจ การสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความพร้อมของผู้เรียน เป็นต้น ด้วยคุณสมบัติของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรวมทั้งข้อสนับสนุนจากผลงานการวิจัย ที่มีความประสงค์ต้องการแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน โดยมุ่งไปที่กลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนที่เรียนไม่ทัน ผนวกกับข้อดีของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาเหล่านี้มีพัฒนาการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันพบว่ามีโปรแกรมช่วยสร้างอย่างเช่น โปรแกรม Adobe Captivate ซึ่งครูผู้สอนที่คิดจะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถนำโปรแกรมนี้มาสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ง่ายขึ้น อันเป็นหนทางหนึ่งที่ครูผู้สอนจะ

นำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่วมเกล้า อำเภอเชียง จังหวัดนราธิวาส โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.ขอบเขตของการวิจัย
- 2.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหาของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยสี่บทและแต่ละบทมีหัวข้อย่อยอีก ดังนี้

- 1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม
 - 1.1.1 การแบ่งมรดกของชาวอาหรับยุคก่อนอิสลาม
 - 1.1.2 ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม
 - 1.1.3 แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม
 - 1.1.4 เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม
- 1.2 มรดกของผู้ตาย
 - 1.2.1 ความหมายของกองมรดก
 - 1.2.2 สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก
- 1.3 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม
 - 1.3.1 องค์ประกอบของการแบ่งมรดก

- 1.3.2 เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก
- 1.3.3 การเป็นทายาทของเจ้ามรดก
- 1.3.4 การถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก
- 1.4 ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน
 - 1.4.1 ทายาทผู้ชายที่มีสิทธิรับมรดก
 - 1.4.2 ทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก
 - 1.4.3 ทายาทภาคพินัย
 - 1.4.4 ทายาทภาคอาเศาะบะฮ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1/2552 โรงเรียนร่วมเกล้า จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งหมด 70 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่วมเกล้า จำนวน 39 คน ได้มาโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 3 คนเป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 6 คนเป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 30 คนเป็นการทดลองแบบกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3.2 แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้บทเรียน

ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

3.1.1 วิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดของหลักสูตร ราชวิชาศาสนบัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในอิสลาม ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของเนื้อหา จุดประสงค์รายวิชา จำนวนหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสอน

2) รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา จากแหล่งข้อมูลทางเอกสาร หลักสูตร เอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง คัมภีร์อัลกุรอาน วจนของท่านศาสดา ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยเอง

3) จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 บท ดังนี้

(1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม

(2) มรดกของผู้ตาย

(3) กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม

(4) ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

3.1.2 แบบทดสอบวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1) ร่างแบบทดสอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในแต่ละหัวข้อของบทเรียนทั้ง 4 บท

2) นำร่างแบบทดสอบมาตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา

3) ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4) นำแบบทดสอบทดลองใช้กับผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัสดรีกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นผู้เรียนที่เรียนผ่านรายวิชาศาสนบัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามนี้มาแล้ว ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551

3.1.3 วิเคราะห์แบบทดสอบ

1) แยกผลคะแนนในลักษณะกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยการแบ่งครึ่งกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 20 คน

- 2) เรียงลำดับคะแนนนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดและรองลงไปตามลำดับจำนวน 20 คน เป็นกลุ่มสูง (N_H)
- 3) เรียงลำดับคะแนนนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำสุดและไล่ขึ้นไปตามลำดับจำนวน 20 คน เป็นกลุ่มต่ำ (N_L)
- 4) วิเคราะห์หาค่าระดับความยากง่ายและอำนาจจำแนก
- 5) พิจารณาคัดเลือกข้อสอบ เลือกเฉพาะข้อที่มีระดับความยากง่าย 0.20 – 0.80 และเกณฑ์คัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป
- 6) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นตามสูตร กูเคอร์-ริชาร์ดสัน 20 (K-R 20)
- 7) คัดเลือกข้อทดสอบมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละบทเรียน เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบระหว่างเรียน และเลือกข้อทดสอบตามจำนวนที่ต้องการทั้งวิชา เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน

3.1.4 ลักษณะของแบบทดสอบ แบ่งการใช้งานตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย
 - (1) แบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เพื่อใช้วัดความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนทำการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรายวิชาศาสนบัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม
 - (2) แบบทดสอบหลังบทเรียน (Posttest) เพื่อใช้วัดผลทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน
- 2) แบบทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีดังนี้
 - (1) แบบทดสอบระหว่างบทเรียน ในแต่ละบทเรียนจะประกอบด้วยแบบทดสอบเพื่อใช้เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสำหรับหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 แรก
 - (2) แบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) เมื่อผู้เรียนเรียนบทเรียนครบทุกบทแล้ว ใช้แบบทดสอบท้ายบทเรียนนี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในส่วนของเกณฑ์ 80 หลัง

3.1.5 การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม
- 2) ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนำไปทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้าง
- 3) ศึกษางานวิจัย เรื่องการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และแบบประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
- 4) ศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังนี้ โปรแกรม Adobe Captivate 3, Macromedia Flash 8, Power Point, Microsoft GIF Animator.

3.1.6 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างเสร็จแล้ว ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม หากมีข้อบกพร่อง ทำการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.7 สร้างคู่มือการใช้งาน พิจารณาจากขั้นตอนการทำงานของบทเรียนที่สร้างขึ้น เรียบเรียงเป็นคู่มือการใช้งาน ประกอบด้วยเงื่อนไขและความต้องการของบทเรียน ขั้นตอนการติดตั้งบทเรียน คำสั่งที่ใช้ในบทเรียน และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่นำเสนอให้กับผู้เรียน ได้ศึกษาก่อนการใช้บทเรียน

3.1.8 นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างและปรับปรุงแล้ว ไปพัฒนาตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นทดสอบแบบเคี้ยว นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามที่ได้รับการปรับปรุงจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ 1 จำนวน 3 คน ทดลองเป็นรายบุคคล เพื่อตรวจสอบระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนที่เหมาะสม และหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนขั้นต้น โดยการนำผลคะแนนที่ได้จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนกับแบบทดสอบหลังเรียน มาปรับปรุงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้เหมาะสมกับเวลา และหาประสิทธิภาพของบทเรียนด้วย

2) **ขั้นทดสอบแบบกลุ่ม** นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสน บัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามที่ได้รับการปรับปรุงจากการทดลองครั้งที่ 1 แล้ว ไป ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ 2 จำนวน 6 คน ทดลองเป็นรายบุคคล เพื่อ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา แบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครั้งที่ 2 โดยการนำผลคะแนนที่ได้จาก แบบฝึกหัดระหว่างเรียน กับแบบทดสอบหลังเรียน มาปรับปรุงบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้ เหมาะสมกับเวลายาวขึ้น และปรับปรุงประสิทธิภาพของบทเรียนด้วย

3) **ขั้นทดสอบภาคสนาม** นำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสน บัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามที่ได้รับการปรับปรุงจากการทดลองครั้งที่ 2 แล้ว ไป ใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยนักเรียนจะเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจากเครื่อง คอมพิวเตอร์ 1 คน ต่อ 1 เครื่อง โดยนำผลที่ได้จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลัง เรียนมาตรวจสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามเกณฑ์ $80 / 80 (E_1/E_2)$ โดยได้ค่าคะแนนจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วคิดเป็นร้อยละของ คะแนนจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E_1) จากนักเรียนที่ใช้บทเรียน จะต้องได้ตามเกณฑ์ คือ ร้อยละ 80 ส่วนคะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้วคิดเป็นร้อยละของ คะแนนจากแบบทดสอบหลังเรียน (E_2) จากนักเรียนที่ใช้บทเรียน จะต้องได้ร้อยละ 80 จึงจะถือว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ $80 / 80$ และดำเนินการหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนจาก บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3.2 **แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้บทเรียน ผู้วิจัยได้ ดำเนินการดังนี้**

3.2.1 **ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยได้จัดแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้**

- 1) **ด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน**
 - (1) เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง
 - (2) แบบทดสอบ
 - (3) การจัดการกับบทเรียน
 - (4) คู่มือการใช้บทเรียน

2) ด้านเทคนิคเกี่ยวกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- (1) ภาพ ภาษา และเสียง
- (2) ตัวอักษรและสี
- (3) แบบทดสอบ
- (4) การจัดการกับบทเรียน
- (5) คู่มือการใช้บทเรียน

3.2.2 ใช้ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตรฐานส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นแต่ละช่วงคะแนนและความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ดีมาก
ระดับ 4 หมายถึง	ดี
ระดับ 3 หมายถึง	พอใช้
ระดับ 2 หมายถึง	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ควรปรับปรุง

และให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	ใช้ไม่ได้
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	พอใช้
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	ใช้ได้ดี
คะแนนเฉลี่ย 4.51 ขึ้นไป	หมายถึง	ใช้ได้ดีมาก

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ยอมรับ ต้องมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป นั่นคือ อยู่ในเกณฑ์ที่ดีถึงดีมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 บันทึกเรียนเสนอท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนร่มเกล้า อำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา และหัวหน้าหมวดวิชา ผู้วิจัยจะทำหนังสือแจ้งให้ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อจัดเตรียมในเรื่องคาบสอนและเวลาเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสน บัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

4.3 เก็บข้อมูลหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา ศาสน บัญญัติเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

4.4 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

4.5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่โรงเรียนร่วมเกล้า อำเภอสี งาม จังหวัดนครราชสีมา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน โดยใช้ตรวจสอบเป็นรายข้อ ด้วยเทคนิค 27% ของ ชุง เต ฟาน Chung Teh Fan แล้ว พิจารณาเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ในช่วงประมาณ 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 แล้วนำไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5.3 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย วิชาศาสนาบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

5.4 วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

5.4.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4.2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศาสนาบัญญัติเรื่องกฎหมาย มรดกในศาสนาอิสลาม ก่อนและหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้ T-test pair (หรือ T-test dependent)

5.5 แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่วมเกล้า อำเภอเชียง จังหวัด นราธิวาส ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย (1) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา ศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม (2) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา ศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม (3) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของกระบวนการผลสัมฤทธิ์ (E_1/E_2) โดยใช้เกณฑ์ 80 / 80 ซึ่งนำมาใช้กับการทดลอง (1) การทดสอบแบบเดี่ยว (2) การทดสอบแบบกลุ่ม (3) การทดสอบแบบภาคสนาม ซึ่งผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ผลการทดสอบแบบเดี่ยว

ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 ในการทดสอบแบบเดี่ยว ดัง ตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบเดี่ยว

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน(E_1)	40	28.33	70.83	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบหลังเรียน(E_2)	40	25.33	63.33	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ขั้นตอนการนำเสนอยังไม่สมบูรณ์
2. เนื้อหาในแต่ละบทมากเกินไป
3. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีศัพท์ภาษาอาหรับหลายคำ ทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการทำความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาได้ตัดส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และได้เพิ่มคำอธิบายศัพท์ภาษาอาหรับเพื่อผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ไปทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มอีกครั้งต่อไป

1.2 การวิเคราะห์ผลการทดสอบแบบกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ในการทดสอบแบบกลุ่ม ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบกลุ่ม

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน(E_1)	40	31.67	79.18	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบหลังเรียน(E_2)	40	29.67	74.18	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลามมีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ยังมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. เสี่ยงประกอบระหว่างศึกษาเนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้ผู้เรียนบางคนเสียสมาธิ ผู้วิจัยจึงปรับปรุงแก้ไขให้มีปุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกตามความต้องการของแต่ละบุคคล
2. เพิ่มคำอธิบายศัพท์ภาษาอาหรับให้มากขึ้น
3. เพื่อให้การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีความรวดเร็ว สะดวก ผู้วิจัยจึงแยกบทเรียนทั้งสี่บท และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นไฟล์ต่างหาก แล้วนำมาเชื่อมกับเมนูหลักของบทเรียน

หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทดสอบแบบกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยจึงนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ไปทดสอบหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามต่อไป

1.3 การวิเคราะห์ผลการทดสอบแบบภาคสนาม

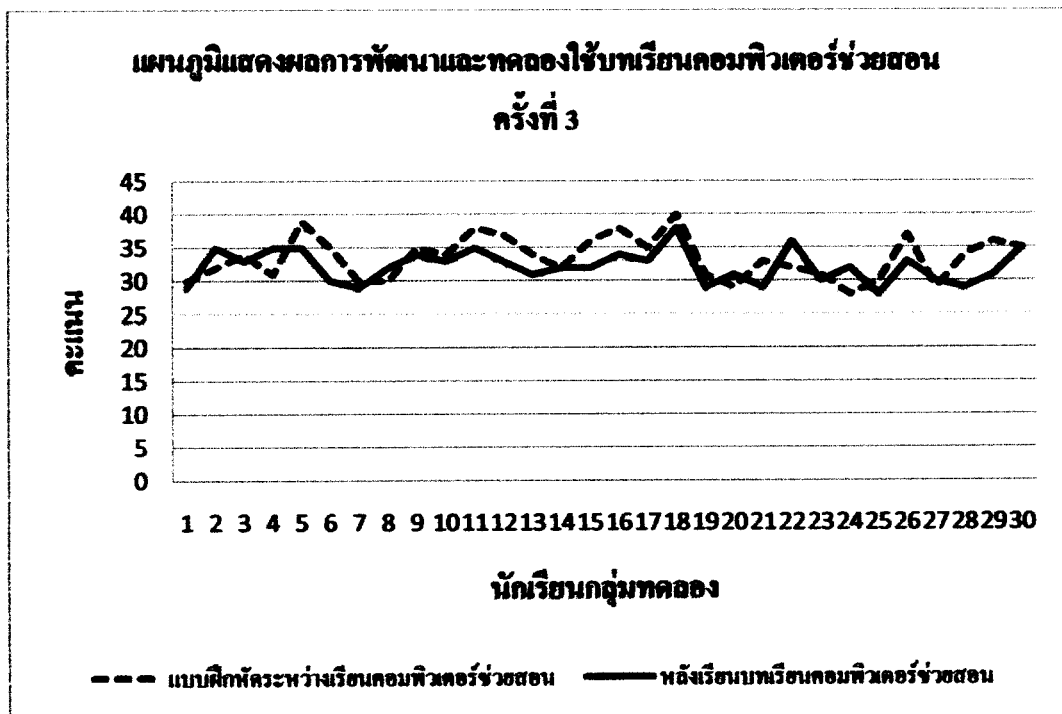
ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ในการทดสอบแบบภาคสนาม ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงค่า E_1 และ E_2 ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ในการทดสอบแบบภาคสนาม

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบ กับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน(E_1)	40	33.50	83.75	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบหลังเรียน(E_2)	40	32.20	80.50	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าเนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม มีการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เรียน โดยการปรับให้บทเรียนมีความสะดวกรวดเร็ว การใส่ภาพเคลื่อนไหว การลำดับเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น

ภาพที่ 4.1 แสดงผลการพัฒนาและทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ครั้งที่ 3 (ภาคสนาม)

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน
และหลังเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชา ศาสนบัญญัติ
เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม**

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน เพื่อศึกษา
ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้น ซึ่งผลการทดสอบ มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกใน
ศาสนาอิสลาม ดังตารางที่ 4.4

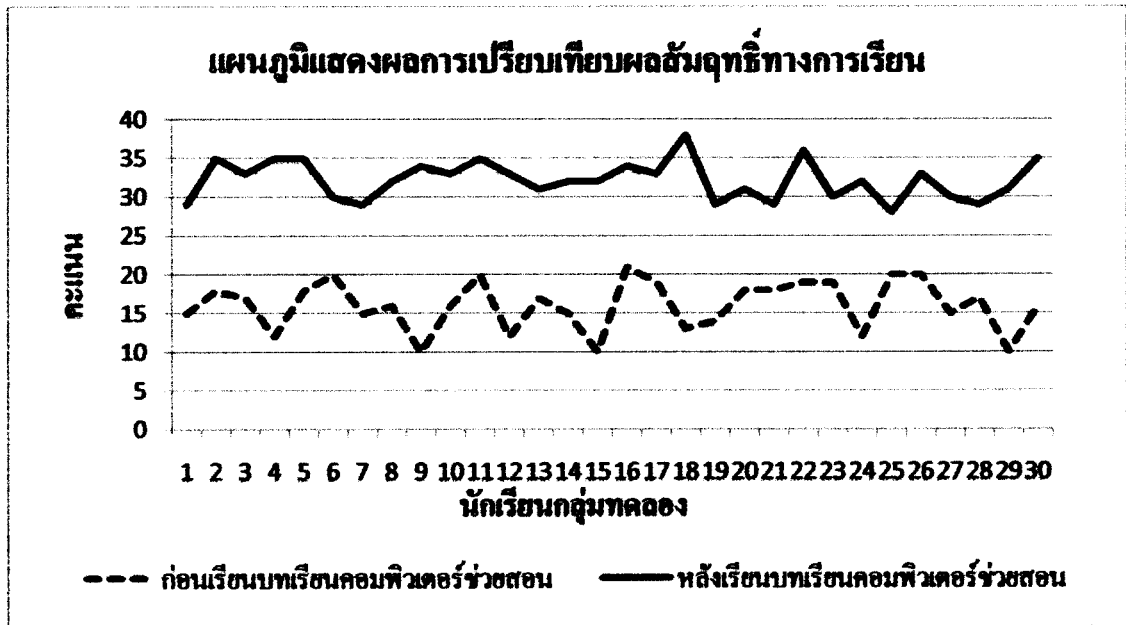
**ตารางที่ 4.4 แสดงผลเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน คะแนนทดสอบหลัง
เรียน โดยเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมาย
มรดกในศาสนาอิสลาม**

คะแนน	จำนวนนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ค่า t
ก่อนเรียน	30	16.07	3.26	20.839**
หลังเรียน	30	32.20	2.52	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.07 มีค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.26 และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.20 มีค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.25 เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียน
กับคะแนนทดสอบก่อนเรียน พบว่ามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

ภาพที่ 4.2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
 วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมาย มรดกในศาสนาอิสลาม

**ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม**
นักเรียนได้ให้ความเห็นในการแสดงความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์วิชาศาสน
บัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชา
ศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

รายการ	ระดับความ คิดเห็น (\bar{X})	S.D.	ความ หมาย
1 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจ บทเรียนมากขึ้น	4.30	.54	ดี
2 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนสามารถ ทบทวนเนื้อหาการเรียนและเรียนซ้ำได้ตามความต้องการ	4.30	.54	ดี
3 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียน กระตือรือร้นมากขึ้น	4.60	.50	ดีมาก
4 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	4.57	.50	ดีมาก
5 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนใช้เวลาน้อยกว่าการ เรียนปกติ	4.40	.56	ดี
6 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนรู้สึกมี ความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น	4.53	.51	ดีมาก
7 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำทาสความสามารถ ของผู้เรียน	4.27	.45	ดี
8 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยลดบรรยากาศที่ ตึงเครียดในการเรียนได้	4.63	.49	ดีมาก
9 การเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถตรวจสอบคำตอบได้ อย่างรวดเร็ว	4.47	.51	ดี
10 เนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.30	.60	ดี
11 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหามีความต่อเนื่อง เหมาะสม	4.10	.55	ดี
12 การใช้ภาษาในการอธิบายเนื้อหาชัดเจน	4.33	.48	ดี

รายการ	ระดับความ คิดเห็น (\bar{X})	S.D.	ความ หมาย
13 แบบทดสอบใช้คำถามชัดเจน เข้าใจง่าย	4.20	.61	ดี
14 การบอกคะแนนให้ทราบ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจมากขึ้น	4.57	.50	ดีมาก
15 บทเรียนมีเสียง สี สัน และการเคลื่อนไหวชวนคิดตาม	4.40	.56	ดี
16 การออกแบบหน้าจอสวยงามและเหมาะสม	4.13	.63	ดี
17 เทคนิคการนำเสนอ และปุ่มควบคุมต่าง ๆ มีความเหมาะสม	4.07	.64	ดี
18 ผู้เรียนอยากจะให้ใช้บทเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.70	.46	ดีมาก
19 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้มากขึ้น	4.20	.41	ดี
20 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโลกปัจจุบัน	4.67	.55	ดีมาก
	เฉลี่ย	0.53	ดี

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลามสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนราธิวาส มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อการพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนราธิวาส มีประสิทธิภาพและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1.3.1 ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1/2552 โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งหมด 70 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนร่มเกล้า จำนวน 39 คน ได้มาโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 3 คน เป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 6 คน เป็นการทดลองกับกลุ่มขนาดเล็กโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากชั้นเรียน จำนวน 30 คน เป็นการทดลองแบบกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ ดังนี้

1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 บท

2) แบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ประเมินผลการเรียนของนักเรียน หลังจบการศึกษาบทเรียนแต่ละบท โดยสร้างแบบฝึกหัด 1 ชุด ต่อ 1 บท มีทั้งหมด 4 ชุด

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ มีความยากง่าย 0.43 - 0.75 อำนาจจำแนก 0.25 – 0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

4) คู่มือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้วิจัยได้สร้างคู่มือเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักเรียนในการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

5) แผนการสอน ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอนสำหรับประกอบการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1.4.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

1.4.2 จัดกิจกรรมการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม เป็นสื่อการสอนทุกคาบ จำนวน 8 คาบ คาบละ 50 นาที ซึ่งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบด้วย 4 บท ผู้วิจัยจึงแบ่งกิจกรรมการสอนออกเป็น 4 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบ

1.4.3 ทำแบบฝึกหัดทำขบทเรียนตามแผนการสอน

1.4.4 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

1.4.5 บันทึกผลการประเมินการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนและผลการทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.5.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

1.5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง จากการ ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้สถิติ t-test pair หรือ t-test dependent

1.5.3 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของของนักเรียนที่มีต่อขบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.6 ผลการวิจัย

การวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.6.1 ขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกใน ศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ดังนี้ คือ 83.75/80.50

1.6.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปี ที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ขบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดก ในศาสนาอิสลาม พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

1.6.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน หลังการเรียน ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อขบทการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วย สอนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.39$) และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53

2. อภิปรายผล

2.1 ผลการพัฒนาและทดสอบหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏว่า มีประสิทธิภาพ 83.75/80.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ผ่านการพัฒนาปรับปรุงในแต่ละขั้นตอน โดยมีการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างถึง 3 ครั้ง คือแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม ซึ่งในการทดลองแบบเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ผลปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จึงได้มีการปรับปรุงโดยการปรับลดเนื้อหาที่ยาวเกินไป เพิ่มคำอธิบายศัพท์ที่เป็นภาษาอาหรับ และปรับวิธีการนำเสนอให้มีความรวดเร็วขึ้น แล้วนำไปทดสอบแบบกลุ่มเล็ก จนได้ประสิทธิภาพใกล้เคียงตามเกณฑ์ แล้วจึงนำไปทดสอบภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลปรากฏว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นี้มีประสิทธิภาพ อาจมาจากปัจจัยดังนี้

ประการแรก การพัฒนาชุดการเรียนการสอนครั้งนี้ได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่จะสร้าง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดแบ่งเรียงลำดับเนื้อหาเป็นเรื่อง ๆ มีความต่อเนื่องของเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น มีแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนในแต่ละบท รวมทั้งมีการบอกให้ทราบถึงผลของการทำแบบฝึกหัดเป็นรูปแบบการให้ผลป้อนกลับทันทีทันใด ช่วยเสริมแรงและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ประการที่สอง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นเป็นการนำเอาคอมพิวเตอร์ซึ่งมีลักษณะเด่นอยู่ที่ศักยภาพการทำงานมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหาวิชาแบบรายบุคคล ซึ่งประกอบด้วยภาพที่มีความชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาและมีสีสันสวยงาม สีและขนาดตัวอักษรมีความชัดเจน อ่านง่าย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

ประการที่สาม การเรียนไม่จำกัดเวลาเรียน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนมีเวลาและสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละบทได้โดยไม่เครียด ซึ่งตรงตามศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละคนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน

ประการที่สี่ การออกแบบหน้าจอและส่วนประกอบในแต่ละเฟรมมีความชัดเจน สวยงามเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียน โดยไม่รู้สึกรู้สึกระหว่างเรียน

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น ได้ผ่านการทดสอบภาคสนามมาแล้ว ผลทดสอบพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบระหว่างเนื้อหา วิธีการสอนและสื่อ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทอมเบอร์ก (Thomburg 1984) กล่าวว่า หลักการศึกษารายบุคคล เป็นหลักการที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดว่าการเรียนจะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เมื่อมีการปรับการสอนให้สนองความต้องการและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวิลโลว์ กัลป์ชาณวัฒน์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่องเมืองไทยของเรา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดียและกลุ่มควบคุม พบว่ากลุ่มทดลองเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคะแนนของการทดสอบสูงกว่าคะแนนของการทดสอบ ของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และยังช่วยนักเรียนระดับผลการเรียนอ่อนได้มีโอกาสทบทวนเนื้อหาการเรียนที่เรียนไม่ทัน และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนยังช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนาน มีการโต้ตอบทั้งภาพและเสียง ลดความเบื่อหน่ายในการเรียนให้แก่ผู้เรียนที่มีผลการเรียนอ่อนได้

2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แสดงให้เห็นว่าอยู่ในระดับ ดี โดยนักเรียนมีความเห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสน

บัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม เข้าใจง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และมีความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น อยู่ในระดับ ดีมาก เพราะในบทเรียนมีภาพประกอบเนื้อหา มีตัวอย่างการคำนวณมรดกเป็นภาพเคลื่อนไหว(animation) มีผังทายาทที่มีสิทธิรับมรดกในรูปของภาพ animation ที่เป็นภาษาไทยและภาษาอาหรับมีเสียงบรรยาย มีเสียงประกอบระหว่างศึกษาเนื้อหาบทเรียน ซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากขึ้น และในการทำแบบทดสอบมีการบอกคะแนนให้ทราบ เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถเรียนซ้ำในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้ เป็นการช่วยแก้ปัญหาในการเรียนไม่ทันหรือขาดเรียน โดยนักเรียนสามารถศึกษานอกเวลาเรียนปกติได้ เป็นการศึกษาบทเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเรียนได้อย่างสบายใจและมีอิสระในการเรียน ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการศึกษาเนื้อหา และทำแบบทดสอบบทเรียนมาก โดยจะพยายามทำคะแนนให้ได้สูงสุดและมีการแข่งขันกันเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรินทร์ จำคุ้ม (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงราย ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการคิดและการตัดสินใจ เรื่องกำหนดการเชิงเส้น พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในการเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะที่พึงพอใจมากที่สุด คือการทราบผลการเรียนของตนเองได้ทันทีหลังการเรียนรู้ ไม่มีความเบื่อหน่าย และมีความสนุกสนานในการเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ไปใช้ในการเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ ทั้งในและนอกเวลาเรียน

3.1.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม นำไปใช้เพื่อการทบทวนในการเรียนเสริม หรือใช้ในการซ่อมเสริมด้วยตนเอง

3.1.3 ครูผู้สอนควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ไปใช้เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาอิสลามศึกษาให้มากขึ้น

3.1.4 ครูผู้สอนสามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม ไปใช้กับบุคคลทั่วไปที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม หรือใช้อบรมผู้นำศาสนาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการแบ่งทรัพย์สิน มรคกของผู้ตาย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรนำข้อมูลความรู้และเนื้อหาจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำการเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลภายนอกที่มาจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือลักษณะนี้กับรายวิชาอื่น ๆ โดยเฉพาะวิชาอิสลามศึกษาซึ่งยังขาดสื่อค่านี้นี้มาก เพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง

3.2.3 ควรมีการศึกษาโปรแกรมเพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องกฎหมายมรคกในศาสนาอิสลาม ที่สามารถระบุทายาทที่มีสิทธิและไม่มีสิทธิรับมรคก พร้อมคำนวณออกมาเป็นตัวเลขได้ ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการศึกษาหรือนำกฎหมายมรคกอิสลามไปใช้ในชีวิตประจำวัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกศินี การสมพจน์(2543) “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านอินเทอร์เน็ต วิชาการพยาบาลศูติศาสตร์ เรื่องการวางแผนครอบครัว สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
- ก้อชันหลี เบ็ญหมัด(2546) “การใช้กฎหมายอิสลามลักษณะครอบครัวและมรดกของมุสลิมในจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- จรรยา บุญปลั่ง (2541) “การพัฒนารูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยรัตน์ บุมี (2542) “การพัฒนาและประเมินผลบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง น้ำเพื่อชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสารสนเทศสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ(2539) “หน่วยที่ 11 การผลิตคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” ในเอกสารการสอนประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์
- ช่วงโชติ พันธุเวช(2535) “การออกแบบและการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง.(อัคราเสนา)
- เด่น ไต่ะมีนา (2528) ม.ป.ป. ศาลศาสนา ม.ป.ท
- นรเศรษฐ์ สุทธิธรรม(2543) “การพัฒนาชุดการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่องโลกแห่งแสงสี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญชม ศรีสะอาด(2541) การพัฒนาการสอน กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาสน์
- ปารินทร์ มัชฌิมาลย์ (2540) “การพัฒนาบทเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องการคมนาคมและการขนส่ง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช

- มนต์ชัย เทียนทอง(2539) การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย สำหรับฝึกอบรมครู-อาจารย์ และนักฝึกอบรมเรื่องการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” วิทยานิพนธ์คุุณภัฒิจิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- _____ (2543) เอกสารประกอบการสอน วิชาการออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์ สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพฯ
- เรณู กังวาล (2545) “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ โครงการงานวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิไล ถัดปายาณวัฒน์ (2541) “การศึกษาผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนระบบมัลติมีเดีย เรื่อง เมืองไทยของเรา” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรวิทย์ ชันแก้ว(2542) “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง โลกและการเปลี่ยนแปลง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) *(ร่าง)หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพมหานคร
- สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 12 (2549) *มาตรฐานและสาระการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546*, ยะลา
- สมาคมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้(2550) *แบบเรียนอิสลามศึกษาวิชาศาสนบัญญัติ ช่วงชั้นที่ 3* สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 12
- สุกรี รอดโพธิ์ทอง (2543) *การออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2542(เอกสารประกอบการอบรมสร้าง CAI พฤศจิกายน 2543)*
- สุรินทร์ จำคุ้ม (2545) “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาการคิดและการตัดสินใจ เรื่อง กำหนดการเชิงเส้น” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น สถาบันราชภัฏเชียงราย

สมปรารถนา วงศ์บุญหนัก(2541) “การพัฒนานวัตกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบมัลติมีเดีย
 สำหรับการสอนวิชาฟิสิกส์ เรื่องปรากฏการณ์คลื่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปรัชญา
 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
 อิสมาแอ อาลี(2546) *กฎหมายครอบครัวและมรดกในอิสลาม* ภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ปัตตานี

Al-Zuhaili, Wahbah.(1984) *Al-fiqh al-islami wa adillatuh. Vol. 1.* Beirut: dar al-Fikr.

Alessi, M.Stephen and Stanley R. Trollip(1985) *Computer – Based Instruction, Methods and
 Development* , N.J. : Prentice – Hall

Ayoubi:Z.R.(1986) *The effects of Microcomputer-Assisted on Achievement in High School*, Dissertation
 Abstract International.46(may1986):2130

Delo,Dirk Andrew.(1997) *Using Multimedia Technology to Integrate the teaching*(CD-Rom).
 University of Columbia.

Rushby. N.J.(1989) *Computer- Assisted Learning*. The International Encyclopedia of Educational
 Technology. Edited by Eraut, Micheal. Oxford:pergamox Press.

Wright, E.B.,and Forcier, R.C. (1985) *The Computer : A Tool for the Teacher*. Belmont, CA :
 Wadworth.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบด้านเนื้อหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

1. **ชื่อ** นายอับดุลอะาะ ค่วนมีเค่น
 สถานที่ทำงาน-.....
 วุฒิการศึกษา **ปริญญาตรี สาขาหลักการศรัทธาและการเผยแผ่ จาก มหาวิทยาลัยมะคีนะห์ ประเทศสะอุดีอาราเบีย**
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ **อดีตนายกคณะกรรมการประจำศาลจังหวัดนครราชสีมา อดีตนักวิชาการศาสนาและ ผู้ร่างหลักสูตรอิสลามศึกษาของเขตการศึกษา 2**
2. **ชื่อ** นางสาวอามีเนาะ มานู
 สถานที่ทำงาน **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1**
 วุฒิการศึกษา **ศษ.ม. การบริหารการศึกษา**
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ **เป็นศึกษานิเทศก์ รับผิดชอบงานอิสลามศึกษา**
3. **ชื่อ** นายเจ๊ะเหอ๊ะ แยกทงศ์
 สถานที่ทำงาน **มหาวิทยาลัยนครราชสีมาราชชนกรินทร์**
 วุฒิการศึกษา **ปริญญาโทสาขาวิชากฎหมายอิสลาม**
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ **อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายอิสลาม วิทยากรด้านอิสลามศึกษา กรรมการ/ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นักศึกษา ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยอิสลาม ยะลา**

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบด้านคอมพิวเตอร์

4. **ชื่อ** นางสาววैयाดา ะอิ
 สถานที่ทำงาน **โรงเรียนร่วมเกล้า อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**
 วุฒิการศึกษา **กศ.ม. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ **หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนร่วมเกล้า และครูสอนวิชาคอมพิวเตอร์**

ภาคผนวก ข

**บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดก
ในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

เมนูหลักของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม

บทที่ 1 (หน้า 1)

หน้า 1

1 2 3
4 5 6

การแบ่งมรดกของชาวเอหรับยุคก่อนอิสลาม

>ผู้เยาว์และสตรีไม่มีสิทธิรับมรดก

ชาวเอหรับยุคก่อนอิสลามมีกฎเกณฑ์ในการแบ่งทรัพย์สินมรดกของผู้ชายเฉพาะกรณีญาติที่เป็นชายและมีความสามารถในการปกป้องครอบครัว แต่พันธุและบ้านเมืองเท่านั้น ผู้เยาว์และสตรีไม่มีสิทธิ

>บุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรม

สังคมชาวเอหรับก่อนอิสลามถือว่าการรับบุตรบุญธรรมเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีสิทธิรับมรดก

บทที่ 1 (หน้า 1)

หน้า 1

1 2 3
4 5 6

ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมรดกเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาฟิสิกส์หรือศาสนาบัญญัติ แต่เพราะความสำคัญของวิชานี้จึงได้แยกออกเป็นวิชาอิสระจากวิชาฟิสิกส์ในแวดลอม โดยเรียกว่า อัลญุลาอะรออิด (**علم الفرائض**) หรืออัลญุละอะวารีษ (**علم الموارث**) หมายถึงวิชาที่ว่าด้วยกฎหมายมรดก

วิชานี้มีความสำคัญมากวิชาหนึ่ง เพราะเป็นวิชาที่กำหนดคอบทบัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินและสิทธิต่างๆของมุสลิมเมื่อเขาได้เสียชีวิตไป ดังนั้นท่านรซูลได้ชักชวนให้บรรดามุสลิมที่มีความสามารถ เรียนรู้ในเรื่องนี้

กระทรวงศึกษาธิการ
กรมส่งเสริมการศาสนา

บทที่ 1 (หน้า ๑)

หน้า ๑

ไปหน้า 1 2 3
4 5 6

แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม

แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกในอิสลามคือ

๑. อัลกุรอาน (القرآن)
๒. สุนนะฮ์หรือหะดีษ (السنة)
๓. อัจญ์มาอ์ (الإجماع)

กระทรวงศึกษาธิการ
กรมส่งเสริมการศาสนา

บทที่ 1 (หน้า ๑)

หน้า ๑

ไปหน้า 1 2 3
4 5 6

เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม

เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลามพอสรุปได้ดังนี้

- ๑- การแบ่งมรดกจะขึ้นอยู่กับหลักการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- ๒- เป็นระบบบังคับ
- ๓- กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้ที่มีความใกล้ชิดมากที่สุดกับเจ้ามรดก
- ๔- กระจายทรัพย์สินมรดกตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิรับ
- ๕- กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทหลายๆคน

บทที่ 2 มรดกของผู้ตาย

หน้า

หน้าถัดไป

บทที่ 2 (หน้า 3)

หน้า

5.สิทธิของทายาทโดยธรรม

สิทธิของทายาทโดยธรรม คือ ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สมรสหรือญาติของเจ้ามรดก ซึ่งแบ่งเป็นทายาทเพศชายและทายาทเพศหญิงดังนี้

1.ทายาทเพศชายมี	15 คน
2.ทายาทเพศหญิงมี	10 คน

← หน้าก่อน

→ หน้าถัดไป

บทที่ 2 (หน้า 85)

ความหมายของมรดก

หน้า 85

บทที่ 2 (หน้า 85)

ความหมายของมรดก

มรดก คือ ทุกสิ่งที่มีเจ้าของมรดกได้ทั้งไว้ มีดังนี้

ก. ทรัพย์สิน ทรัพย์สินตามกฎหมายอิสลามมี 2 ประเภท คือ

- 1- ทรัพย์สินที่มีตัวตนและสามารถจับต้องได้ เช่น เงินทอง บ้านเรือน เรือ กสวน ไร่นา
- 2- ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน คือ ประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่มีตัวตน เช่น สิทธิในการพักอาศัยอยู่ในบ้าน สิทธิในการทำประโยชน์บนที่ดิน สิทธิเช่นนี้กฎหมายอิสลามก็ถือว่าเป็นทรัพย์สินเช่นเดียวกัน และตกทอดแก่ทายาท

บทที่ 2 (หน้า 86)

สิทธิต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งมรดก

หน้า 86

บทที่ 2 (หน้า 86)

สิทธิต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งมรดก

เมื่อเจ้ามรดกตาย ทรัพย์สินและสิทธิหลายอย่างของเขาจะกลายเป็นมรดก โดยมีทายาทเข้าไปถือกรรมสิทธิ์แทนที่เจ้ามรดก แต่มีได้หมายความว่ามรดกทั้งหมดจะตกเป็นของทายาทอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะมีสิทธิหลายประการที่มาเกี่ยวข้องกับมรดกดังกล่าว

สิทธิที่เกี่ยวข้องกับมรดก ได้ถูกจัดลำดับอย่างชัดเจน การจัดการทรัพย์สินมรดกก็จะต้องดำเนินการตามลำดับความสำคัญของสิทธิที่เกี่ยวข้อง หากมีทรัพย์สินมรดกไม่เพียงพอกับสิทธิทั้งหมด ผู้ที่มีสิทธิในลำดับท้ายๆก็ไม่อาจเรียกร้องสิทธิของคนได้

หน้า ๔

บทที่ 2 (หน้า ๓)

1.สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิยึดหน่วง

ตัวอย่างเช่น

1. หนี้จำนำหรือจำนอง คือการกู้ยืมโดยมีการจำนำหรือจำนองซึ่งผู้รับจำนำหรือจำนองมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินจำนำหรือจำนอง เพื่อการชำระหนี้ของคนจากทรัพย์สินจำนำหรือจำนองก่อนเจ้าหนี้คนอื่น ๆ

2. ระยะเวลา คือทรัพย์สินส่วนที่ผู้เป็นเจ้าของต้องจ่ายให้แก่บุคคลผู้มีสิทธิตามบัญญัติแห่งอิสลาม ในกรณีที่ทรัพย์สินของผู้ตายต้องเกณฑ์จ่ายระยะเวลา ก่อนเสียชีวิตแต่ยังไม่จ่าย ส่วนที่เป็นระยะเวลานั้นต้องชำระก่อนสิ่งอื่นใด เพราะส่วนที่ต้องจ่ายระยะเวลามักเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมรดกโดยตรง นอกเหนือจากจะเกี่ยวกับตัวของบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องจ่าย..เป็นต้น

หน้า ๕

บทที่ 2 (หน้า ๓)

2.ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพชำมรดก

ตัวอย่างเช่น

ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพของชำมรดกนั้นจะต้องเอามาจากกองมรดก ยกเว้นสตรีที่มีสามีเท่านั้นที่ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพของนางเป็นหน้าที่ของสามีที่จะต้องรับผิดชอบ

ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพนั้นครอบคลุมถึงผ้าห่อศพ โลงศพ ค่าจ้างอานนาศ ค่าน้ำ ค่าจ้างขุดหลุมศพ และค่าจ้างหนาศไปยังสุสาน ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นทั้งสิ้น

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله

3

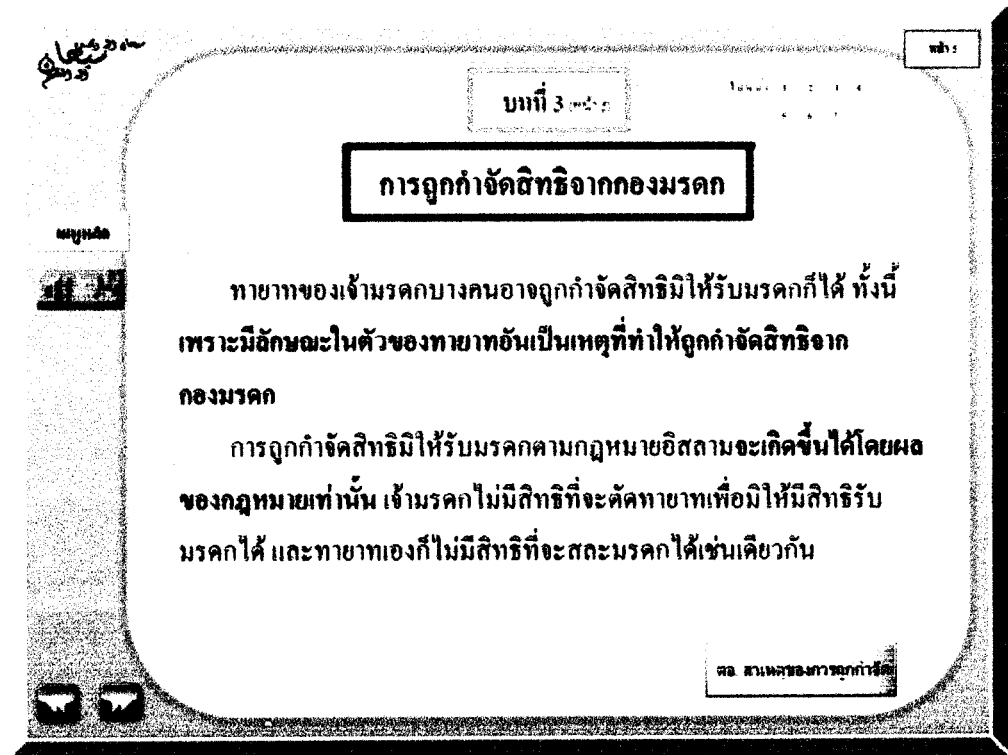
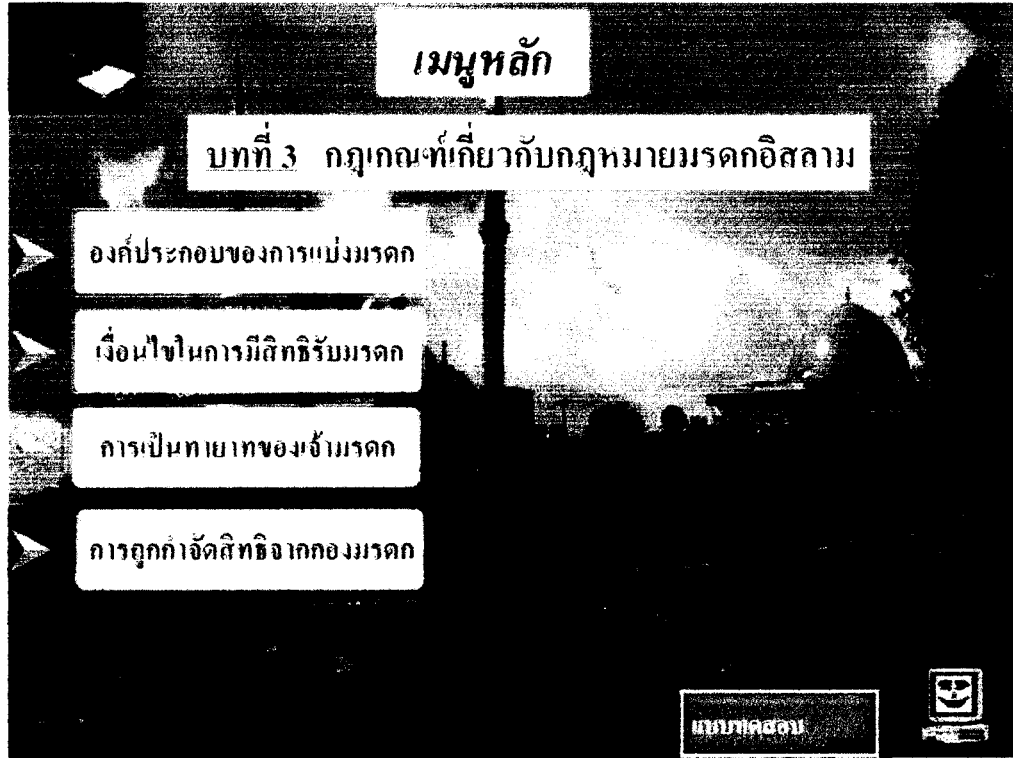
บทที่ 2 (หน้า ๑)

3. หนี้ธรรมดา

หน้า ๕

หนี้ธรรมดา คือ หนี้ที่ไม่มีหลักประกันหรือมิได้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินอันใดอันหนึ่งของลูกหนี้โดยตรง เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด หลังจากที่ลูกหนี้เสียชีวิต เจ้าหนี้ที่มีทรัพย์สินค้ำประกันในช่วงที่ลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่จะได้รับการชำระหนี้ของคนก่อนเจ้าหนี้ธรรมดา

บทที่ 3 กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดก

หน้า 1

บทที่ 3

องค์ประกอบของการแบ่งมรดก

องค์ประกอบของการแบ่งมรดกมี 3 ประการ คือ

1. **เจ้ามรดก** คือ ผู้ตายที่ทายาทของเขาซึ่งมีชีวิตอยู่จะเข้าสืบแทนที่ในการถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและสิทธิทั้งหลายของเขา
2. **ทายาท** คือ ผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายเพราะมีความสัมพันธ์ที่ทำให้มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม
3. **กองมรดก** คือ ทรัพย์สินและสิทธิทั้งหลายของเจ้ามรดกที่ตกทอดแก่ทายาท

หน้า 1

บทที่ 3

เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก

เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดกมี 3 ประการดังนี้

1. **มั่นใจในการตายของเจ้ามรดก**
นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งการตายออกเป็น 3 ประเภทคือ
 - ➔ 1) ตายจริง
 - ➔ 2) ตายโดยผลของกฎหมาย
 - ➔ 3) ตายโดยสมมุติ

ดร. เวณโรจน์

หน้า 1

บทที่ 3

การเป็นทายาทของเจ้ามรดก

การที่จะมีสิทธิรับมรดกได้นั้นผู้รับมรดกจะต้องเป็นทายาทของเจ้ามรดก และการที่จะเป็นทายาทนั้นจะต้องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ

- ➔ 1. เป็นญาติกับเจ้ามรดก
- ➔ 2. เป็นคู่สมรสของเจ้ามรดก
- ➔ 3. เป็นนัยที่ปล่อยให้เจ้ามรดกเป็นไท

บทที่ 4 ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

เมนูหลัก

บทที่ 4 ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

- ▶ ทายาทผู้ชายที่มีสิทธิรับมรดก 15 คน
- ▶ ทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก 10 คน
- ▶ ทายาทภาคีรัฐ
- ▶ ทายาทภาคีอะเกาะบะฮ์

แบบทดสอบ

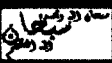
บทที่ 4 ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

ทายาทภาคีอะเกาะบะฮ์

2. ทายาทภาคีอะเกาะบะฮ์

คือทายาทที่มีสิทธิรับมรดกทั้งหมดในกรณีที่ไม่มียาทภาคีรัฐ และหรือรับส่วนที่เป็นเคอ์ฮันียาทภาคีรัฐ เช่น

- 1-บุตรชาย
- 2-หลานชายที่เกิดแก่บุตรชายก่อนไป
- 3-บิดา
- 4-ปู่ขึ้นไป
- 5-พี่น้องชายร่วมบิดามารดาเดียวกันหรือร่วมแค่บิดา
- 6-บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดามารดาเดียวกัน

หน้า 1

บทที่ 4

ทนายทู่ชายที่มีสิทธิรับมรดก

ทนายทู่ชายที่มีสิทธิรับมรดกมี 15 คน ดังนี้

1. บุตรชาย	9. บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดา
2. หลานชาย	10. ลูกพี่น้องชายของบิดาร่วมบิดามารดา
3. บิดา	11. ลูกพี่น้องชายของบิดาร่วมบิดา
4. ปู่	12. บุตรชายของลำดับที่ 10
5. พี่น้องชายร่วมบิดามารดา	13. บุตรชายของลำดับที่ 11
6. พี่น้องชายร่วมบิดา	14. สามี
7. พี่น้องชายร่วมมารดา	15. นายผู้ปลดปล่อยเจ้ามรดกเป็นไท
8. บุตรชายของพี่น้องชายร่วมบิดามารดา	

หน้า 2

บทที่ 4

ทนายทู่หญิงที่มีสิทธิรับมรดก

ทนายทู่หญิงที่มีสิทธิรับมรดกมี 10 คน ดังนี้

1. บุตรสาว	6. พี่สาวน้องสาวร่วมบิดามารดา
2. หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชายลงไป	7. พี่สาวน้องสาวร่วมบิดาเดียวกัน
3. มารดา	8. พี่สาวน้องสาวร่วมมารดาเดียวกัน
4. ย่า	9. ภรรยา
5. มารดา	10. นายผู้ปลดปล่อยเจ้ามรดกเป็นไท

บทที่ 4

หน้า ๘

บทที่ 4

ทฤษฎีการกระจาย

ทฤษฎีการกระจาย

ทฤษฎีการกระจายนั้นกล่าวถึงถึงลักษณะของส่วนแบ่งที่ได้รับจะแบ่งเป็น 2 ภาค ดังนี้

1. ทฤษฎีการกระจาย คือทฤษฎีที่ถูกกำหนดให้ได้รับส่วนแบ่งที่แน่นอน โดยส่วนแบ่งที่กำหนดให้ทฤษฎีการกระจายได้รับนั้นมีทั้งหมด 6 ประเภท คือ

➡ 1) 1 2	➡ 4) 2 3
➡ 2) 1 4	➡ 5) 1 3
➡ 3) 1 8	➡ 6) 1 6

ภาคผนวก ก

**แผนการสอนที่ใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

ตารางแผนการสอน
ที่ใช้กับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาสถานบัญญัติ
เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

แผนการ สอนที่	เรื่อง	จำนวนคาบ	หมายเหตุ
1	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม	2	คาบละ 50 นาที
2	มรดกของผู้ตาย	2	
3	กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม	2	
4	ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน	2	
รวม		8	

แผนการสอนที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มสาระ ศาสนาอิสลาม วิชา อัลฟิกฮฺ(ศาสนบัญญัติ)	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม	จำนวนคาบ 2 คาบ

สาระสำคัญ

ในช่วงแรกของอิสลาม ได้ปฏิบัติในเรื่องของกฎหมายมรดกหลายอย่างตามประเพณีที่ชาวอาหรับถือปฏิบัติ จนทุกสิ่งทุกอย่างของสังคมมุสลิมเข้าสู่สภาวะปกติ จึงได้มีการบังคับใช้กฎหมายมรดกอิสลามอย่างสมบูรณ์

อิสลามได้ให้ความสำคัญกฎหมายเกี่ยวกับการแบ่งมรดกมาก ซึ่งอัลกุรอานได้บัญญัติไว้อย่างละเอียด ไม่เหมือนกับข้อบัญญัติเรื่องอื่น ๆ ซึ่งจะให้เป็นแนวทางกว้าง ๆ เท่านั้น และเป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลามคือ การแบ่งทรัพย์สินมรดกให้กระจายแก่ทายาทหลาย ๆ คน ไม่ปล่อยให้ตกแก่บุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการแบ่งมรดกของชาวอาหรับก่อนยุคอิสลาม
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ แหล่งที่มา และเป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลาม

จุดประสงค์นำทาง

1. อธิบายลักษณะการแบ่งมรดกของชาวอาหรับก่อนยุคอิสลามได้
2. บอกความสำคัญ ของกฎหมายมรดกอิสลามได้
3. บอกแหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลามได้
4. บอกเป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลามได้

เนื้อหาสาระ

- การแบ่งมรดกของชาวอาหรับก่อนยุคอิสลาม
- ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม
- แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม
- เป้าหมายสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูแจกคู่มือนักเรียนให้แต่ละคนศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และรู้จักวิธีการศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
2. ให้นักเรียนเริ่มเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม โดยศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งในบทเรียนจะประกอบด้วยเนื้อหาแบบฝึกหัด แบบทดสอบ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและทดสอบด้วยตนเอง
3. ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูเป็นผู้สังเกตการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน และคอยให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

สื่อการเรียนรู้การสอน

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายมรดกในอิสลาม

การวัดและประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย จำนวน 7 ข้อ
2. ทำแบบทดสอบฝึกหัดระหว่างบทเรียน

แผนการสอนที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มสาระ ศาสนาอิสลาม วิชา อัลฟิกฮฺ(ศาสนบัญญัติ)
เรื่อง มรดกของผู้ตาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
จำนวนคาบ 2 คาบ

สาระสำคัญ

ทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ จะถือว่าเป็นกองมรดกได้นั้น ก็ต่อเมื่อผู้เป็นเจ้าของได้เสียชีวิตแล้วเท่านั้น ทั้งนี้ที่เจ้ามรดกเสียชีวิต ทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ ของเขาจะกลายเป็นมรดกทันที แต่จะไม่ตกทอดแก่ทายาทอย่างสมบูรณ์ เพราะมีสิทธิหลายอย่างที่มาเกี่ยวข้องกับกองมรดก จำเป็นจะต้องหักสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ออกจากกองมรดกเสียก่อน จึงสามารถนำมาแบ่งให้แก่ทายาทได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของกองมรดก
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกความหมายของกองมรดกได้
2. บอกประเภทของกองมรดกได้
3. อธิบายสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดกได้

เนื้อหาสาระ

- ความหมายของกองมรดก
- ประเภทของกองมรดก
- สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูแจกคู่มือให้นักเรียนให้แต่ละคนศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และรู้จักวิธีการศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
2. ให้นักเรียนเริ่มเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง มรดกของผู้ตาย โดยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งในบทเรียนจะประกอบด้วยเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาและทดสอบด้วยตนเอง
3. ระหว่างการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูเป็นผู้สังเกตการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน และคอยให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

สื่อการเรียนการสอน

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง มรดกของผู้ตาย

การวัดและประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ
2. ทำแบบทดสอบหัดระหว่างบทเรียน

แผนการสอนที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มสาระ ศาสนาอิสลาม วิชา อัลฟิถุฮฺ(ศาสนบัญญัติ)
เรื่อง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
จำนวนคาบ 2 คาบ

สาระสำคัญ

การที่จะแบ่งกองมรดกให้แก่ทายาทอย่างถูกต้องและยุติธรรมนั้น ก่อนอื่นผู้ที่มีหน้าที่จัดการแบ่งกองมรดกต้องรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม เช่น การแบ่งมรดกต้องมีครบ 3 องค์ประกอบ คือ เจ้ามรดก ทายาท และกองมรดก และต้องรู้และแน่ใจว่าเจ้ามรดกตายจริง และทายาทยังมีชีวิตอยู่ และมีความสัมพันธ์อย่างไรกับเจ้ามรดก

ที่สำคัญที่สุดต้องรู้ว่าทายาทผู้นั้น ไม่ถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก เช่น ฆ่าเจ้ามรดก หรือต่างศาสนา หรือเป็นทาส

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกองค์ประกอบของการแบ่งมรดกได้
2. บอกเงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดกได้
3. อธิบายสาเหตุของการเป็นทายาทได้
4. อธิบายสาเหตุของการถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดกได้

เนื้อหาสาระ

- องค์ประกอบของการแบ่งมรดก
- เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก
- สาเหตุของการเป็นทายาท
- การถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ครูแจกคู่มือให้นักเรียนให้แต่ละคนศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และรู้จักวิธีการศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ให้นักเรียนเริ่มเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม โดยศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งในบทเรียนจะประกอบด้วยเนื้อหาแบบฝึกหัด แบบทดสอบ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและทดสอบด้วยตนเอง
3. ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูเป็นผู้สังเกตการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน และคอยให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

สื่อการเรียนการสอน

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกอิสลาม

การวัดและประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ
2. ทำแบบทดสอบฝึกหัดระหว่างบทเรียน

แผนการสอนที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มสาระ ศาสนาอิสลาม วิชา อัลฟิกฮฺ(ศาสนบัญญัติ)
เรื่อง ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
จำนวนคาบ 2 คาบ

สาระสำคัญ

ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกทั้งหมดมี 25 คน(ประเภท) แบ่งเป็นทายาทเพศชาย 15 คน และทายาทเพศหญิง 10 คน และทายาทที่มีสิทธิรับมรดกได้แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือทายาทภาคฟิรฎู หมายถึงทายาทที่ถูกกำหนดให้ได้รับส่วนแบ่งที่แน่นอน เช่น $1/2$, $1/4$, $1/8$, $2/3$, $1/3$, $1/6$ และทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ หมายถึงทายาทที่มีสิทธิรับมรดกทั้งหมดในกรณีที่ไม่มีทายาทภาคฟิรฎู และหรือรับส่วนที่เหลือถ้ามีทายาทภาคฟิรฎู

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทายาทผู้ชายและทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก
2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทายาทภาคฟิรฎูและทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ

จุดประสงค์นำทาง

1. บอกทายาทผู้ชายที่มีสิทธิรับมรดกได้
2. บอกทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดกได้
3. บอกความหมายของทายาทภาคฟิรฎูและสามารถยกตัวอย่างได้
4. บอกความหมายของทายาทภาคอะเศาะบะฮฺและสามารถยกตัวอย่างได้

เนื้อหาสาระ

- ทายาทผู้ชายที่มีสิทธิรับมรดก
- ทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก
- ทายาทภาคฟิรฎู
- ทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ครูแจกคู่มือให้นักเรียนให้แต่ละคนศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และรู้จักวิธีการศึกษาโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. ให้นักเรียนเริ่มเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน โดยศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งในบทเรียนจะประกอบด้วยเนื้อหา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ เพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาและทดสอบด้วยตนเอง
3. ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูเป็นผู้สังเกตการณ์เรียนรู้ของผู้เรียน และคอยให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อต้องการความช่วยเหลือ

สื่อการเรียนการสอน

- บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ส่วนแบ่งของทายาทแต่ละคน

การวัดและประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นแบบปรนัย จำนวน 13 ข้อ
2. ทำแบบทดสอบฝึกหัดระหว่างบทเรียน

ภาคผนวก ง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาศานบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาศานาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำถามที่ 1

ชาวอาหรับยุคก่อนอิสลามจัดการแบ่งทรัพย์สินมรดกอย่างไร?

- A) แบ่งให้กับสตรีและเด็ก ๆ ที่อ่อนแอเท่านั้น
- B) แบ่งให้กับคนชราและญาติที่ยากจนเท่านั้น
- C) แบ่งให้กับเครือญาติที่เป็นชายและมีความสามารถในการปกป้องครอบครัว เผ่าพันธุ์และบ้านเมืองเท่านั้น
- D) แบ่งให้กับบิดาและหัวหน้าเผ่าเท่านั้น

คำถามที่ 2

ตามบทบัญญัติของกฎหมายมรดกอิสลามบุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรมหรือไม่?

- A) มีสิทธิ ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมไม่มีทายาทคนอื่น
- B) มีสิทธิ ถ้าทรัพย์สินมีจำนวนมาก
- C) มีสิทธิ ถ้าบุตรบุญธรรมยากจน
- D) ไม่มีสิทธิรับมรดก

คำถามที่ 3

เพราะเหตุใด ความเห็นที่ขัดแย้งในกฎหมายมรดกอิสลามมีน้อยมาก ?

- A) บทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกส่วนมาก ได้รับการบัญญัติโดยอัลกุรอาน
- B) บทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกส่วนมาก ได้รับการบัญญัติโดยนักปราชญ์อิสลาม
- C) ไม่มีใครให้ความสนใจเพราะเป็นวิชาที่เข้าใจยาก
- D) ถูกทุกข้อ

คำถามที่ 4

แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลามคือข้อใด?

- A) อัลกุรอาน และสุนนะฮ์
- B) อัลกุรอาน สุนนะฮ์ และกียาส
- C) อัลกุรอาน สุนนะฮ์ และอิญมาอ์
- D) อัลกุรอาน สุนนะฮ์ อิญมาอ์ และกียาส

คำถามที่ 5

ข้อใดให้ความหมายถูกต้องของคำว่า "อิญฺมาอฺ" ?

- A) มติเอกฉันท์ของบรรดาปราชญ์กฎหมายอิสลามในแต่ละยุคแต่ละสมัย
- B) มติเอกฉันท์ของบรรดาปราชญ์กฎหมายอิสลามในสมัยของท่านรซูล
- C) มติเอกฉันท์ของบรรดาเศาะฮาบะฮ์
- D) มติเอกฉันท์ของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในแต่ละยุคแต่ละสมัย

คำถามที่ 6

ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลาม?

- A) การแบ่งมรดกจะตั้งอยู่บนหลักของการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- B) กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ผู้ที่มีความใกล้ชิดมากที่สุดกับเจ้ามรดก
- C) กระจายทรัพย์สินมรดกตามความต้องการของเจ้ามรดก
- D) กระจายทรัพย์สินมรดกให้แก่ทายาทหลาย ๆ คน

คำถามที่ 7

"กระจายทรัพย์สินมรดกตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิรับ" หมายถึงข้อใด?

- A) แบ่งให้ทายาทผู้ชายมากกว่าทายาทผู้หญิงเพราะผู้ชายต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับตนเองและผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- B) แบ่งให้ผู้สืบสันดานมากกว่าผู้บุพการี เพราะผู้สืบสันดานนั้นยังจำเป็นต้องใช้ทรัพย์สินในการสร้างตัวเพื่ออนาคต
- C) แบ่งให้ทายาทที่มีหนี้หรือยากจนมากกว่าทายาทที่ไม่มีหนี้และมีฐานะดีแล้ว
- D) ข้อ A และข้อ B ถูกต้อง

คำถามที่ 8

กองมรดก หมายถึงอะไร?

- A) ทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของทายาท
- B) ทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของบิดามารดา
- C) ทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของผู้ตาย
- D) ทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของมนุษย์

คำถามที่ 9

กฎหมายมรดกอิสลามแบ่งทรัพย์สินออกเป็น 2 ประเภท มีอะไรบ้าง?

- A) ทรัพย์สินที่อนุมิต(ฮาลาล)และทรัพย์สินที่ไม่อนุมิต
- B) ทรัพย์สินที่มีตัวตนและทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน
- C) สंहาริมทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์สิน
- D) ถูกทุกข้อ

คำถามที่ 10

ประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่มีตัวตน เช่น สิทธิในการพักอาศัยอยู่ในบ้านเป็นทรัพย์สินประเภทใด?

- A) ทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ C) ทรัพย์สินที่มีตัวตน
- B) ทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ D) ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน

คำถามที่ 11

สิทธิข้อใดต่อไปนี้ไม่ตกทอดแก่ทายาท?

- A) สิทธิในการบอกเลิกสัญญาค่างตอบแทน
- B) สิทธิในการยึดหน่วงทรัพย์สินจำนำหรือจำนอง
- C) สิทธิในการฟ้องคดีผู้ประทุษร้ายต่อชีวิตของผู้ตายโดยเจตนา
- D) สิทธิในการเป็นวาสิษฐ์(ผู้ปกครอง)

คำถามที่ 12

ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก?

- A) สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินมรดก(หนี้จากการจำนำหรือจำนอง)
- B) ค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงแขกผู้มาเยี่ยมผู้ตาย
- C) ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพเจ้ามรดก
- D) สิทธิของผู้รับพินัยกรรม

คำถามที่ 13

ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง?

- A) เมื่อเจ้ามรดกตาย ทรัพย์สินและสิทธิทั้งหลายของเขาจะตกเป็นของทายาทอย่างสมบูรณ์
- B) สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดกได้ถูกจัดลำดับอย่างชัดเจน แต่การจัดการทรัพย์สินมรดกไม่

จำเป็นต้องดำเนินการตามลำดับความสำคัญของสิทธิดังกล่าว

- C) หากมีทรัพย์สินมรดกไม่เพียงพอกับสิทธิทั้งหมด ผู้ที่มีสิทธิในลำดับท้าย ๆ ก็ไม่อาจเรียกร้องสิทธิของตนได้
- D) ถูกทุกข้อ

คำถามที่ 14

การทำพินัยกรรม ต้องไม่เกินจำนวนเท่าไรของกองมรดกที่มีอยู่?

- A) 1/2 C) 1/4
- B) 1/3 D) 1/6

คำถามที่ 15

ข้อใดต่อไปนี้ให้ความหมายถูกต้องที่สุดของคำว่า "ทายาทโดยธรรม" ?

- A) ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สมรสหรือญาติของเจ้ามรดก
- B) ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สมรสของเจ้ามรดก
- C) ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติของเจ้ามรดก
- D) ทายาทที่ถูกต้องตามกฎหมาย

คำถามที่ 16

ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพเจ้ามรดก?

- A) ซื้อม้าห่อศพ และ โลงศพ
- B) ค่าน้ำ และค่าจ้างอาบน้ำศพ
- C) ค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงแขก และค่าจ้างละหมาด
- D) ค่าจ้างขุดหลุมศพ และค่าจ้างหามศพไปยังสุสาน

คำถามที่ 17

หากกองมรดกมีเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอกับสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแบ่งกองมรดกควรทำอย่างไร?

- A) จัดแบ่งมรดกให้ทายาทโดยธรรมเท่านั้น
- B) จัดแบ่งมรดกให้ทายาทโดยพินัยกรรมเท่านั้น
- C) แบ่งให้กับผู้มีสิทธิทั้ง 5 ลำดับ เท่าๆกัน
- D) ทำการแบ่งตามปกติ ถ้ากองมรดกหมดไปเพราะสิทธิ 3 ลำดับแรก ผู้ที่อยู่ลำดับถัดไป คือ ทายาทโดยพินัยกรรมและทายาทโดยธรรม จะไม่มีสิทธิรับมรดกเลย

คำถามที่ 18

ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของการแบ่งมรดก?

- A) ทายาท
- B) กองมรดก
- C) ผู้ปกครอง
- D) เจ้ามรดก

คำถามที่ 19

เจ้ามรดก หมายถึงข้อใด?

- A) ผู้ตาย
- B) ผู้ปกครอง
- C) ผู้มีสิทธิรับมรดก
- D) บิดามารดา

คำถามที่ 20

นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งการตายออกเป็น 3 ประเภท มีอะไรบ้าง?

- A) 1-ตายจริง, 2-ตายโดยผลของกฎหมาย, 3-ตายโดยธรรมชาติ
- B) 1-ตายโดยคำพิพากษา, 2-ตายโดยผลของกฎหมาย, 3-ตายโดยสมมุติ
- C) 1-ตายจริง, 2-ตายโดยผลของกฎหมาย, 3-ตายโดยสมมุติ
- D) 1-ตายจริง, 2-ตายโดยธรรมชาติ, 3-ตายโดยสมมุติ

คำถามที่ 21

ตายจริง หมายถึงข้อใดต่อไปนี้?

- A) หัวใจหยุดเต้นเป็นครั้งคราว โดยมีแพทย์ยืนยัน
- B) การตายโดยคำสั่งของศาลให้ถือว่าเป็นคนตาย
- C) การตายโดยคำสั่งของตำรวจให้ถือว่าเป็นคนตาย
- D) หัวใจหยุดเต้นอย่างถาวร โดยมีพยานหลักฐานยืนยันการตาย

คำถามที่ 22

ตายโดยผลของกฎหมาย หมายถึงข้อใดต่อไปนี้?

- A) หัวใจหยุดเต้นเป็นครั้งคราว โดยมีแพทย์ยืนยัน
- B) การตายโดยคำสั่งของศาลให้ถือว่าเป็นคนตาย
- C) การตายโดยคำสั่งของตำรวจให้ถือว่าเป็นคนตาย
- D) หัวใจหยุดเต้นอย่างถาวร โดยมีพยานหลักฐานยืนยันการตาย

คำถามที่ 23

ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก?

- A) มั่นใจในควมมีชีวิตของทายาท
- B) รู้ระดับความสัมพันธ์ระหว่างทายาทกับเจ้ามรดก
- C) รู้ระดับความสัมพันธ์ระหว่างสามีหรือภรรยา กับทายาท
- D) มั่นใจในการตายของเจ้ามรดก

คำถามที่ 24

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นสาเหตุของการเป็นทายาท?

- A) เป็นญาติกับเจ้ามรดก
- B) เป็นคู่สมรสของเจ้ามรดก
- C) เป็นนายที่ปล่อยให้เจ้ามรดกเป็นไท
- D) ถูกทุกข้อ

คำถามที่ 25

ข้อใดต่อไปนี้เป็นกล่าวถูกต้อง?

- A) นาย ก มีสิทธิรับมรดกจากภรรยาที่แต่งงานกัน ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม
- B) นาย ข มีสิทธิรับมรดกจากลูกน้องคนสนิทของเขา
- C) นาย ค มีสิทธิรับมรดกจากลูกเลี้ยงของเขา
- D) นายมีสิทธิรับมรดกจากผู้เคยเป็นทาสของเขา หากผู้ซึ่งเคยเป็นทาสไม่มีทายาท

คำถามที่ 26

การถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกจะเกิดขึ้นเพราะสาเหตุ 3 ประการ อะไรบ้าง?

- A) 1-การฆ่าเจ้ามรดก 2-นับถือศาสนาที่ต่างกัน 3-เป็นทาส
- B) 1-การฆ่าทายาท 2-นับถือศาสนาที่ต่างกัน 3-เป็นทาส
- C) 1-การฆ่าเจ้ามรดก 2-นับถือศาสนาที่ต่างกัน 3-เป็นผู้มีฐานะร่ำรวย
- D) 1-การฆ่าเจ้ามรดก 2-ทะเลาะกับเจ้ามรดก 3-เป็นทาส

คำถามที่ 27

บุคคลใดต่อไปนี้เป็นถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดก?

- A) นายอาอี ฆ่าเจ้ามรดกโดยไม่เจตนา
- B) นายยูโซ๊ะ ได้ร่วมกันกับเพื่อนฆ่าญาติผู้เป็นเจ้ามรดกโดยเจตนา
- C) นายฮาซัน ได้วางแผนให้เจ้ามรดกตกในหลุมที่ได้ขุดไว้จนถึงแก่ความตาย
- D) ถูกทุกข้อ

คำถามที่ 28

ทายาทเพศชายและทายาทเพศหญิงทั้งหมดมีกี่คน?

- A) 10 คน
- B) 15 คน
- C) 20 คน
- D) 25 คน

คำถามที่ 29

ถ้าทายาทเพศชายทั้งหมดยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 3 คน เท่านั้น ใครบ้าง?

- A) 1-บิดา 2-บุตรชาย 3-สามี
- B) 1-บิดา 2-บุตรชาย 3-พี่น้องชาย
- C) 1-บิดา 2-บุตรชาย 3-หลานชาย
- D) 1-ปู่ 2-บิดา 3-บุตรชาย

คำถามที่ 30

ถ้าทายาททั้งเพศชายและเพศหญิงยังมีชีวิตอยู่ทุกคน ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีกี่คน ? ใครบ้าง?

- A) 5 คน คือ บิดา มารดา บุตรชาย บุตรสาว สามีหรือภรรยา
 B) 5 คน คือ บิดา มารดา ย่า บุตรชาย บุตรสาว
 C) 5 คน คือ บิดา มารดา บุตรชาย บุตรสาว หลานสาว
 D) 3 คน คือ บิดา บุตรชาย บุตรสาว

คำถามที่ 31

หลานคนใดต่อไปนี้ไม่มีสิทธิรับมรดก?

- A) หลานสาวที่เกิดแต่บุตรชาย
 B) หลานชายที่เกิดแต่บุตรสาว
 C) หลานชายที่เกิดแต่บุตรชาย
 D) ไม่มีข้อใดถูก

คำถามที่ 32

ผู้ใดต่อไปนี้ไม่ใช่ทายาทโดยธรรม?

- A) ปู่ (พ่อของพ่อ)
 B) ตา (พ่อของแม่)
 C) ย่า (แม่ของพ่อ)
 D) ยาย (แม่ของแม่)

คำถามที่ 33

ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/2$?

- A) บุตรชาย
 B) บุตรสาว
 C) บิดา
 D) มารดา

คำถามที่ 34

ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/4$?

- A) หลานสาว
 B) พี่น้องสาวร่วมบิดามารดา
 C) พี่น้องสาวร่วมบิดา
 D) ภรรยา

คำถามที่ 35

ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่ไม่ได้รับส่วนแบ่ง $2/3$?

- A) หลานสาวสองคนขึ้นไป
 B) บุตรสาวสองคนขึ้นไป
 C) พี่น้องสาวสองคนขึ้นไป
 D) ภรรยาสองคนขึ้นไป

คำถามที่ 36

ทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ หมายถึงอะไร?

- A) ทายาทที่มีสิทธิรับมรดกทั้งหมดในกรณีที่ไม่มีทายาทภาคฟิรฎู
- B) ทายาทที่มีสิทธิรับส่วนที่เหลือถ้ามีทายาทภาคฟิรฎู
- C) ทายาทที่ถูกกำหนดให้ได้รับส่วนแบ่งที่แน่นอน
- D) ข้อ A และข้อ B ถูกต้อง

คำถามที่ 37

ผู้ใดต่อไปนี้ไม่ใช่ทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ?

- A) บุตรชาย
- B) หลานชาย
- C) พี่น้องชายร่วมบิดามารดา
- D) สามี

คำถามที่ 38

ทายาทในข้อใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิรับอะเศาะบะฮฺทุกคน?

- A) บุตรชาย หลานชาย ชาย
- B) บุตรชาย หลานชาย พี่น้องชายร่วมบิดามารดา
- C) บุตรชาย พี่น้องชายร่วมบิดามารดา ภรรยา
- D) บุตรชาย หลานชาย มารดา

คำถามที่ 39

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นอัตราส่วนแบ่งของบุตรสาวที่ได้รับจากกองมรดก?

- A) $1/2$, $2/3$
- B) $1/2$, $2/3$, อะเศาะบะฮฺ(ส่วนที่เหลือ)
- C) $1/2$, $1/3$, อะเศาะบะฮฺ(ส่วนที่เหลือ)
- D) $1/4$, $2/3$, อะเศาะบะฮฺ(ส่วนที่เหลือ)

คำถามที่ 40

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นอัตราส่วนแบ่งของภรรยาที่ได้รับจากกองมรดก?

- A) $1/4$, $1/8$
- B) $1/2$, $2/3$
- C) $1/4$, $1/6$
- D) $1/2$, $1/4$

เฉลยคำตอบ

- ข้อ 1: ชาวอาหรับยุคก่อนอิสลามจัดการแบ่งทรัพย์สินมรดกอย่างไร?: C) แบ่งให้กับเครือญาติที่เป็นชายและมีความสามารถในการปกป้องครอบครัว เผ่าพันธุ์และบ้านเมืองเท่านั้น
- ข้อ 2: ความบัพัญญัติของกฎหมายมรดกอิสลามบุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรมหรือไม่?: D) ไม่มีสิทธิรับมรดก
- ข้อ 3: เพราะเหตุใด ความเห็นที่ขัดแย้งในกฎหมายมรดกอิสลามมีน้อยมาก?: A) บัพัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายมรดกส่วนมากได้รับการบัญญัติโดยอัลกุรอาน
- ข้อ 4: แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลามคือข้อใด?: C) อัลกุรอาน ฮุนนะฮ์ และอิญมาอ์
- ข้อ 5: ข้อใดให้ความหมายถูกต้องของคำว่า "อิญมาอ์"? : A) มติเอกฉันท์ของบรรดาปราชญ์กฎหมายอิสลามในแต่ละยุคแต่ละสมัย
- ข้อ 6: ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลาม?: C) กระจายทรัพย์สินมรดกตามความต้องการของเจ้ามรดก
- ข้อ 7: "กระจายทรัพย์สินมรดกตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิรับ" หมายถึงข้อใด?: D) ข้อ A และข้อ B ถูกต้อง
- ข้อ 8: กองมรดก หมายถึงอะไร?: C) ทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ของผู้ตาย
- ข้อ 9: กฎหมายมรดกอิสลามแบ่งทรัพย์สินออกเป็น 2 ประเภท มีอะไรบ้าง?: B) ทรัพย์สินที่มีตัวตนและทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน
- ข้อ 10: ประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่มีตัวตน เช่น สิทธิในการพักอาศัยอยู่ในบ้าน เป็นทรัพย์สินประเภทใด?: D) ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน
- ข้อ 11: สิทธิข้อใดต่อไปนี้ไม่ตกทอดแก่ทายาท?: D) สิทธิในการเป็นวาลี(ผู้ปกครอง)
- ข้อ 12: ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก?: B) ค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงแขกผู้มาเยี่ยมผู้ตาย
- ข้อ 13: ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง?: C) หากมีทรัพย์สินมรดกไม่เพียงพอกับสิทธิทั้งหมด ผู้ที่มีสิทธิในลำดับท้าย ๆ ก็ไม่อาจเรียกร้องสิทธิของคนได้
- ข้อ 14: การทำนิกกรรม ต้องไม่เกินจำนวนเท่าไรของกองมรดกที่มีอยู่?: B) 1/3

- ข้อ 15: ข้อใดต่อไปนี้ให้ความหมายถูกต้องที่สุดของคำว่า "ทายาทโดยธรรม"? A) ทายาทที่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สมรสหรือญาติของเจ้ามรดก
- ข้อ 16: ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพเจ้ามรดก? C) ค่าใช้จ่ายในการจัดเลี้ยงแขก และค่าจ้างละหมาด
- ข้อ 17: หากกองมรดกมีเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอต่อสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแบ่งกองมรดกควรทำอย่างไร? D) ทำการแบ่งตามปกติ ถ้ากองมรดกหมดไปเพราะสิทธิ 3 ลำดับแรก ผู้ที่อยู่ลำดับถัดไป คือทายาทโดยพันธุกรรมและทายาทโดยธรรม จะไม่มีสิทธิรับมรดกเลย
- ข้อ 18: ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของการแบ่งมรดก? C) ผู้ปกครอง
- ข้อ 19: เจ้ามรดก หมายถึงข้อใด? A) ผู้ตาย
- ข้อ 20: นักกฎหมายอิสลาม ได้แบ่งการตายออกเป็น 3 ประเภท มีอะไรบ้าง? C) 1-ตายจริง, 2-ตายโดยผลของกฎหมาย, 3-ตายโดยสมมุติ
- ข้อ 21: ตายจริง หมายถึงข้อใดต่อไปนี้? D) หัวใจหยุดเต้นอย่างถาวร โดยมีพยานหลักฐานยืนยันการตาย
- ข้อ 22: ตายโดยผลของกฎหมาย หมายถึงข้อใดต่อไปนี้? B) การตายโดยคำสั่งของศาลให้ถือว่าเป็นคนตาย
- ข้อ 23: ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก? C) ฐานะความสัมพันธ์ระหว่างสามีหรือภรรยา กับ ทายาท
- ข้อ 24: ข้อใดต่อไปนี้ เป็นสาเหตุของการเป็นทายาท? D) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 25: ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง? D) นายมีสิทธิรับมรดกจากผู้เคยเป็นทาสของเขา หากผู้ซึ่งเคยเป็นทาสไม่มี ทายาท
- ข้อ 26: การถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกจะเกิดขึ้นเพราะสาเหตุ 3 ประการ อะไรบ้าง? A) 1-การนำเจ้ามรดก 2- นับถือศาสนาที่ต่างกัน 3-เป็นทาส
- ข้อ 27: บุคคลใดต่อไปนี้ถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดก? D) ถูกทุกข้อ
- ข้อ 28: ทายาทเพศชายและทายาทเพศหญิงทั้งหมดมีกี่คน? D) 25 คน
- ข้อ 29: ถ้าทายาทเพศชายทั้งหมดยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 3 คน เท่านั้น ใครบ้าง? A) 1-บิดา 2- บุตรชาย 3-สามี

- ข้อ 30: ถ้าทายาททั้งเพศชายและเพศหญิงยังมีชีวิตอยู่ทุกคน ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีกี่คน ? ใครบ้าง?: A) 5 คน คือ บิดา มารดา บุตรชาย บุตรสาว สามีนหรือภรรยา
- ข้อ 31: หลานคนใดต่อไปนี้มีสิทธิรับมรดก?: B) หลานชายที่เกิดแต่บุตรสาว
- ข้อ 32: ผู้ใดต่อไปนี้มีไร้ทายาท?: B) คา) พ่อของแม่(
- ข้อ 33: ทายาทคนใดต่อไปนี้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/2$? : B) บุตรสาว
- ข้อ 34: ทายาทคนใดต่อไปนี้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $1/4$? : D) ภรรยา
- ข้อ 35: ทายาทคนใดต่อไปนี้มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง $2/3$? : D) ภรรยาสองคนขึ้นไป
- ข้อ 36: ทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ หมายถึงอะไร?: D) ข้อ A และข้อ B ถูกต้อง
- ข้อ 37: ผู้ใดต่อไปนี้มีไร้ทายาทภาคอะเศาะบะฮฺ ? : D) สามีน
- ข้อ 38: ทายาทในข้อใดต่อไปนี้มีสิทธิรับอะเศาะบะฮฺทุกคน ? : B) บุตรชาย หลานชาย พี่น้องชายร่วมบิดา มารดา
- ข้อ 39: ข้อใดต่อไปนี้เป็นอัตราส่วนแบ่งของบุตรสาวที่ได้รับจากกองมรดก ? : B) $1/2$, $2/3$, อะเศาะบะฮฺ(ส่วนที่เหลือ)
- ข้อ 40: ข้อใดต่อไปนี้เป็นอัตราส่วนแบ่งของภรรยาที่ได้รับจากกองมรดก ? : A) $1/4$, $1/8$

ภาคผนวก จ

คู่มือครู

**บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดก
ในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

**คู่มือการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
วิชา ศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม**

รายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรม

ชื่อโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนาบัญญัติ
เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม

ผู้เขียนโปรแกรม นิอับลุดรอมัน มุหะ

โปรแกรมที่สร้าง Adobe Captivate

อุปกรณ์ที่จำเป็น

- 1.ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows 2000 หรือ Windows XP
2. CPU แบบ Intel Pentium III ความเร็ว 600 MHz. ขึ้นไป
- 3.หน่วยความจำ RAM ขนาด 128 MB
- 4.จอภาพแสดงรายละเอียดอย่างน้อย 800 x 600
- 5.Speakers and sound card
- 6.Flash Player 6 ขึ้นไป

บทบาทของครู

- เตรียมชั้นเรียน ที่เรียน และเครื่องคอมพิวเตอร์เท่ากับจำนวนนักเรียน
- ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนโดยละเอียด
- การเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครูควรพิจารณา ดังนี้
 - 1-ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
 - 2-ศึกษาเนื้อหาของบทเรียน
 - 3-ทำแบบทดสอบหลังเรียน
- ควรเก็บบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

บทบาทของนักเรียน

- รับคู่มือนักเรียนและแผ่น CD จากครู
- ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (แบบปรนัย 40 ข้อ)
- ทำแบบทดสอบก่อนเรียนในแต่ละบทเรียน
- ศึกษาเนื้อหาของบทเรียน
- ทดสอบย่อยแต่ละบทเรียน
- ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังจบบทเรียนเรื่อง กฎหมายมรดกในศาลานิติธรรม (แบบปรนัย 40 ข้อ)
- บันทึกผลการศึกษบทเรียน / ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทเรียนลงในแบบบันทึกกิจกรรม

วิธีการใช้โปรแกรม

การศึกษาค้นคว้าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาลานิติธรรม เรื่อง กฎหมายมรดกในศาลานิติธรรม มีวิธีการใช้ดังนี้

- 1.เปิดเครื่องคอมพิวเตอร์
- 2.เข้าสู่ระบบ Windows XP
- 3.นำแผ่น CD-ROM ใสลงใน CD-ROM Drive
- 4.จะนำนักเรียนเข้าสู่โปรแกรมโดยระบบ Autorun แต่ถ้า Autorun ไม่ทำงาน ให้คลิกที่ My Computer , กด CD แล้วเลือก กฎหมายมรดกนิติธรรม
- 5.ถ้าต้องการออกจากเมนูหลัก ให้คลิกปุ่ม esc ซึ่งอยู่บนขาค้านบนของแป้นพิมพ์

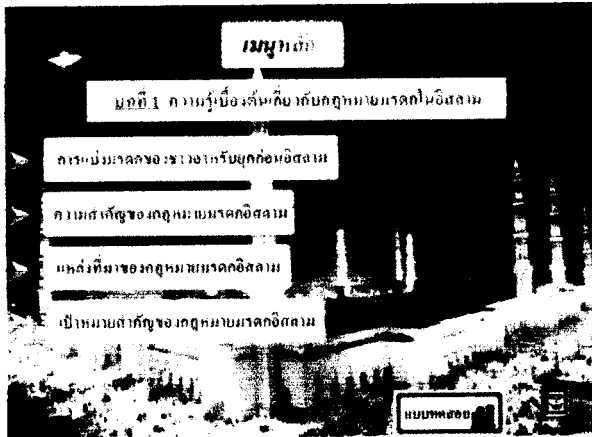
วิธีการศึกษา

เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าว ก็จะเข้าสู่เมนูหลักของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนาบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม ซึ่งเมนูหลักนี้จะเชื่อมต่อกับบทเรียนทั้ง 4 บท และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน

เมนูหลักของบทเรียน

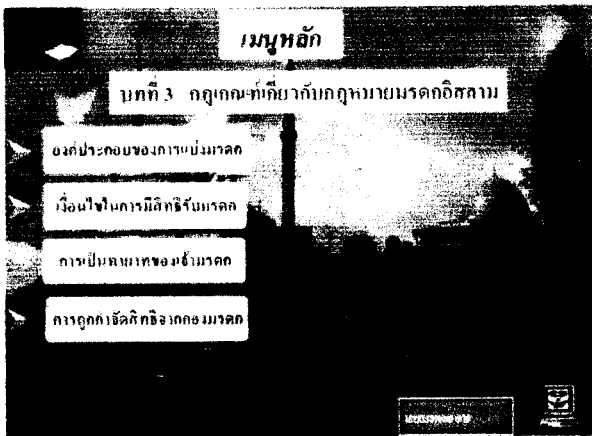
ในแต่ละบทเรียนก็จะมีเมนูหลักอีก เพื่อให้ให้นักเรียนได้เลือกหัวข้อที่จะศึกษาก่อนหรือหลัง เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

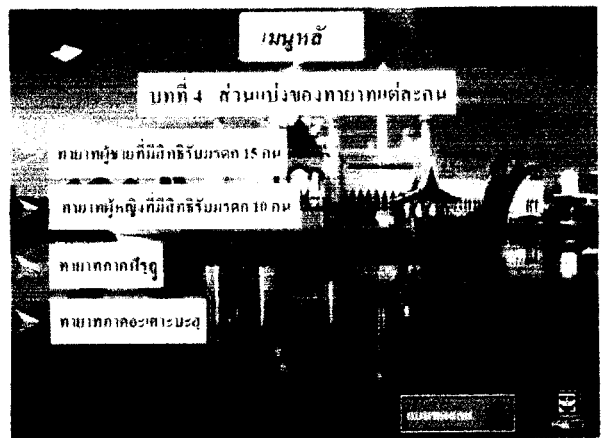
บทที่ 1

บทที่ 2

บทที่ 3

บทที่ 4

ภาคผนวก ฉ

**การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาศาสนบัญญัติ เรื่องกฎหมายมรดก
ในศาสนาอิสลาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

	ข้อความ	\bar{X}	SD
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	1.1 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4.33	0.58
	1.2 ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.33	0.58
	1.3 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละบทเรียน	4.33	0.58
	1.4 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.67	0.58
	1.5 ลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา	4.33	0.58
	1.6 ความชัดเจนในการดำเนินเรื่อง	4.33	0.58
	1.7 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4.67	0.58
	1.8 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4.67	0.58
		เฉลี่ย	4.46
2. แบบทดสอบ	2.1 ความชัดเจนของคำสั่งแบบทดสอบ	4.33	0.58
	2.2 ความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับเนื้อหา	4.00	0.00
	2.3 จำนวนข้อของแบบทดสอบ	4.33	0.58
	2.4 ชนิดของแบบทดสอบที่เลือกใช้	4.67	0.58
	2.5 ความเหมาะสมของคำถาม	4.67	0.58
	2.6 ความเหมาะสมของตัวเลือก	4.33	0.58
		เฉลี่ย	4.39
3. การจัดการกับบทเรียน	3.1 ความเหมาะสมของการสรุปเนื้อหาบทเรียน	4.00	0.00
	3.2 ความเหมาะสมของคำถามระหว่างบทเรียน	4.33	0.58
	3.3 ความสอดคล้องระหว่างคำถามระหว่างบทเรียนกับเนื้อหา	4.33	0.58
		เฉลี่ย	4.22
4. คู่มือการใช้บทเรียน	4.1 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4.33	0.58
	4.2 ความชัดเจนในการอธิบาย	4.67	0.58
	4.3 ความสวยงามและสะดวกต่อการใช้งาน	5.00	0.00
		เฉลี่ย	4.67
เฉลี่ยทั้งฉบับ		4.43	

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค

	ข้อความ	\bar{X}	SD
1.ภาพ ภาษา และเสียง	1.1 ความตรงตามเนื้อหาของภาพที่นำเสนอ	4.67	0.58
	1.2 ความสอดคล้องระหว่างปริมาณของภาพกับปริมาณของเนื้อหา	4.00	0.00
	1.3 ขนาดของภาพที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.33	0.58
	1.4 ภาพกราฟิกที่ใช้ประกอบบทเรียน	5.00	0.00
	1.5 ภาพเคลื่อนไหวที่ใช้ประกอบบทเรียน	5.00	0.00
	1.6 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4.33	0.58
	1.7 เสียงเพลงอนาชาดที่ใช้ประกอบบทเรียน	5.00	0.00
	1.8 เสียงบรรยายที่ใช้ประกอบบทเรียน	4.00	0.00
		เฉลี่ย	4.54
2.ตัวอักษรและสี	2.1 รูปแบบของตัวอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ	4.67	0.58
	2.2 ขนาดของตัวอักษรที่ใช้	4.33	0.58
	2.3 สีของตัวอักษร โดยภาพรวม	4.00	0.00
	2.4 สีของพื้นหลังบทเรียน โดยภาพรวม	4.33	0.58
	2.5 สีของภาพกราฟิก โดยภาพรวม	4.33	0.58
		เฉลี่ย	4.33
3.แบบทดสอบ	3.1 วิธีการได้ตอบแบบทดสอบ เช่น ใช้เมาส์คลิก การเลื่อนเมาส์ การใช้แป้นพิมพ์	4.67	0.58
	3.2 วิธีการรายงานผลคะแนนแต่ละข้อของแบบทดสอบ	5.00	0.00
	3.3 วิธีการสรุปผลคะแนนรวมของแบบทดสอบ	5.00	0.00
		เฉลี่ย	4.89

	ข้อความ	\bar{X}	SD
4. การจัดการกับ บทเรียน	4.1 การนำเสนอชื่อเรื่องหลักของบทเรียน	4.67	0.58
	4.2 การนำเสนอชื่อเรื่องย่อยของบทเรียน	4.67	0.58
	4.3 การควบคุมบทเรียน เช่น การใช้เป็นพิมพ์ การใช้เมาส์ การทวนเวลา	4.33	0.58
	4.4 การออกแบบหน้าจอโดยภาพรวม	4.67	0.58
	4.5 วิธีการโต้ตอบบทเรียนโดยภาพรวม	4.67	0.58
	4.6 ความน่าสนใจชวนให้ติดตามบทเรียน	4.67	0.58
	4.7 การใช้ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ในการจัดการบทเรียน	5.00	0.00
		เฉลี่ย	4.67
5. คู่มือการใช้ บทเรียน	5.1 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4.67	0.58
	5.2 ความชัดเจนในการอธิบาย	4.33	0.58
	5.3 ความสวยงามและสะดวกต่อการใช้งาน	4.33	0.58
		เฉลี่ย	4.44
	เฉลี่ยทั้งฉบับ	4.58	

**ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
วิชาศาสนบัญญัติ เรื่อง กฎหมายมรดกในศาสนาอิสลาม**

รายการ	ระดับความคิดเห็น(\bar{X})	S.D.	ความหมาย
1 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.30	.535	ดี
2 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาการเรียนและเรียนซ้ำได้ตามความต้องการ	4.30	.535	ดี
3 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากขึ้น	4.60	.498	ดีมาก
4 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย	4.57	.504	ดีมาก
5 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนใช้เวลาน้อยกว่าการเรียนปกติ	4.40	.563	ดี
6 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น	4.53	.507	ดีมาก
7 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำทายความสามารถของผู้เรียน	4.27	.450	ดี
8 การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยลดบรรยากาศที่ตึงเครียดในการเรียนได้	4.63	.490	ดีมาก
9 การเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถตรวจสอบคำตอบได้อย่างรวดเร็ว	4.47	.507	ดี
10 เนื้อหาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.30	.596	ดี
11 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหา มีความต่อเนื่อง เหมาะสม	4.10	.548	ดี
12 การใช้ภาษาในการอธิบายเนื้อหาชัดเจน	4.33	.479	ดี
13 แบบทดสอบใช้คำถามชัดเจน เข้าใจง่าย	4.20	.610	ดี
14 การบอกคะแนนให้ทราบ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจมากขึ้น	4.57	.504	ดีมาก
15 บทเรียนมีเสียง สี สัน และการเคลื่อนไหวชวนคิดตาม	4.40	.563	ดี
16 การออกแบบหน้าจอสวยงามและเหมาะสม	4.13	.629	ดี
17 เทคนิคการนำเสนอ และโปรแกรมต่าง ๆ มีความเหมาะสม	4.07	.640	ดี
18 ผู้เรียนอยากจะทำให้ใช้บทเรียนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.70	.466	ดีมาก
19 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้มากขึ้น	4.20	.407	ดี
20 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความจำเป็นอย่างไรสำหรับ โลกปัจจุบัน	4.67	.547	ดีมาก
เฉลี่ย	= 4.387	0.53	ดี

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item objective congruence)

โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

เนื้อหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา			ค่า IOC
		ตรง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ตรง (-1)	
-ลักษณะการแบ่งมรดกของชาวอาหรับยุคก่อนอิสลาม	1)ชาวอาหรับยุคก่อนอิสลามจัดการแบ่งทรัพย์สินมรดกอย่างไร?	3	-	-	1.0
	2)ความบัพัญญัติของกฎหมายมรดกอิสลามบุตรบุญธรรมมีสิทธิรับมรดกจากผู้รับบุตรบุญธรรมหรือไม่?	2	1	-	0.67
-ความสำคัญของกฎหมายมรดกอิสลาม	3)เพราะเหตุใด ความเห็นที่ขัดแย้งในกฎหมายมรดกอิสลามมีน้อยมาก ?	2	1	-	0.67
	3)วิชาที่ว่าด้วย "กฎหมายมรดกอิสลาม" เดิมมันเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาอะไร?	3	-	-	1.0
-แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลาม	4)แหล่งที่มาของกฎหมายมรดกอิสลามคือข้อใด?	3	-	-	1.0
	5)ข้อใดให้ความหมายถูกต้องของคำว่า "อิญญ์มาอฺ" ?	2	1	-	0.67
-เป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลาม	6)ข้อใดไม่ใช่เป้าหมายของกฎหมายมรดกอิสลาม?	2	1	-	0.67
	7)"กระจายทรัพย์สินมรดกตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิรับ" หมายถึงข้อใด?	2	1	-	0.67
-ความหมายของกองมรดก	8)กองมรดก หมายถึงอะไร?	3	-	-	1.0
	9)กฎหมายมรดกอิสลามแบ่งทรัพย์สินออกเป็น 2 ประเภท มีอะไรบ้าง?	3	-	-	1.0
	10)ประโยชน์ที่ได้จากสิ่งที่มีตัวตน เช่น สิทธิในการพักอาศัยอยู่ในบ้านเป็นทรัพย์สินประเภทใด?	2	1	-	0.67
-สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก	11)สิทธิข้อใดต่อไปนี้ไม่ตกทอดแก่ทายาท?	2	1	-	0.67
	12)ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่สิทธิที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก?	2	1	-	0.67
	13)ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง?	2	1	-	0.67
	14)การทำพินัยกรรม ต้องไม่เกินจำนวนเท่าไรของกองมรดกที่มีอยู่?	3	-	-	1.0

เนื้อหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา			ค่า IOC
		ตรง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ตรง (-1)	
-สิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก	(15)ข้อใดต่อไปนี้ให้ความหมายถูกต้องที่สุดของคำว่า "ทายาทโดยธรรม" ?	2	1	-	0.67
	16)ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพเจ้ามรดก?	2	1	-	0.67
	17)หากกองมรดกมีเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอกับสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองมรดก ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการแบ่งกองมรดกควรทำอย่างไร?	2	1	-	0.67
-องค์ประกอบของการแบ่งมรดก	18)ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของการแบ่งมรดก?	3	-	-	1.0
	19)เจ้ามรดก หมายถึงข้อใด?	3	-	-	1.0
-เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก	20)นักกฎหมายอิสลามได้แบ่งการตายออกเป็น 3 ประเภท มีอะไรบ้าง?	2	1	-	0.67
	21)คตจริง หมายถึงข้อใดต่อไปนี้?	3	-	-	1.0
	22)คตโดยพลของกฎหมาย หมายถึงข้อใดต่อไปนี้?	3	-	-	1.0
	23)ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่เงื่อนไขในการมีสิทธิรับมรดก?	2	1	-	1.0
-สาเหตุของการเป็นทายาท	24)ข้อใดต่อไปนี้สาเหตุของการเป็นทายาท?	3	-	-	1.0
	25)ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง?	2	1	-	0.67
	26)การถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดกจะเกิดขึ้นเพราะสาเหตุ 3 ประการ อะไรบ้าง?	3	-	-	1.0
-การถูกกำจัดสิทธิจากกองมรดก	27)บุคคลใดต่อไปนี้ถูกกำจัดสิทธิมิให้รับมรดก?	2	1	-	0.67
	28)ทายาทเพศชายและทายาทเพศหญิงทั้งหมดมีกี่คน?	3	-	-	1.0
- ทายาทผู้ชายและทายาทผู้หญิงที่มีสิทธิรับมรดก	29)ถ้าทายาทเพศชายทั้งหมดยังมีชีวิตอยู่ ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีเพียง 3 คน เท่านั้น ใครบ้าง?	3	-	-	1.0
	30)ถ้าทายาททั้งเพศชายและเพศหญิงยังมีชีวิตอยู่ทุกคน ผู้ที่มีสิทธิรับมรดกมีกี่คน ? ใครบ้าง?	3	-	-	1.0
	31)หลานคนใดต่อไปนี้ไม่มีสิทธิรับมรดก?	2	1	-	0.67
	32)ผู้ใดต่อไปนี้ไม่ใช่ทายาท?	3	-	-	1.0

เนื้อหา	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา			ค่า IOC
		ตรง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ตรง (-1)	
- ทายาทภาคพิธีกรรม และทายาทภาคอะเศาะบะฮ์	33)ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง 1/2 ?	2	1	-	0.67
	34)ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิได้รับส่วนแบ่ง 1/4 ?	2	1	-	0.67
	35)ทายาทคนใดต่อไปนี้ที่ไม่ได้รับส่วนแบ่ง 2/3 ?	2	1	-	0.67
	36)ทายาทภาคอะเศาะบะฮ์ หมายถึงอะไร?	3	-	-	1.0
	37)ผู้ใดต่อไปนี้ไม่ใช่ทายาทภาคอะเศาะบะฮ์ ?	3	-	-	1.0
	38)ทายาทในข้อใดต่อไปนี้ที่มีสิทธิรับอะเศาะบะฮ์ทุกคน ?	3	-	-	1.0
	39)ข้อใดต่อไปนี้ เป็นอัตราส่วนแบ่งของบุตรสาวที่ได้รับจากกองมรดก ?	2	1	-	0.67
	40)ข้อใดต่อไปนี้ เป็นอัตราส่วนแบ่งของภรรยาที่ได้รับจากกองมรดก ?	3	-	-	1.0

การวิเคราะห์ข้อสอบทั้งฉบับ
หาค่าความเที่ยงตรงแบบทดสอบ ใช้วิธีของ K-R 20

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ1	23.2500	78.2949	.2444	.9040
ข้อ2	23.3250	76.1224	.4929	.9005
ข้อ3	23.1750	76.5071	.4641	.9010
ข้อ4	23.3750	76.2917	.4786	.9008
ข้อ5	23.1000	76.4000	.5069	.9005
ข้อ6	23.2500	77.2179	.3678	.9023
ข้อ7	23.3000	77.4974	.3336	.9028
ข้อ8	23.1500	76.7974	.4367	.9013
ข้อ9	23.3000	77.3436	.3512	.9025
ข้อ10	23.2250	76.6404	.4378	.9013
ข้อ11	23.2750	78.0506	.2710	.9036
ข้อ12	23.2500	77.1667	.3737	.9022
ข้อ13	23.3250	74.7891	.6497	.8983
ข้อ14	23.3500	77.1564	.3749	.9022
ข้อ15	23.2500	75.8333	.5289	.9000
ข้อ16	23.2000	77.8564	.2999	.9032
ข้อ17	23.2750	75.5891	.5553	.8997
ข้อ18	23.0500	77.3821	.4088	.9017
ข้อ19	23.1000	76.5026	.4940	.9006
ข้อ20	23.2000	77.4974	.3417	.9026
ข้อ21	23.0750	76.2250	.5444	.9000
ข้อ22	23.1000	75.9897	.5590	.8998
ข้อ23	23.2500	79.1154	.1516	.9053
ข้อ24	23.2000	77.0872	.3897	.9020
ข้อ25	23.1750	78.5071	.2280	.9042

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ26	23.2500	78.3974	.2328	.9042
ข้อ27	23.1500	78.9513	.1798	.9048
ข้อ28	23.1000	76.2974	.5199	.9003
ข้อ29	23.3000	76.2154	.4814	.9007
ข้อ30	23.1500	76.3359	.4927	.9006
ข้อ31	23.2750	77.1276	.3765	.9022
ข้อ32	23.3000	76.8821	.4043	.9018
ข้อ33	23.2750	77.0763	.3824	.9021
ข้อ34	23.1250	75.3942	.6202	.8989
ข้อ35	23.0750	76.6865	.4845	.9008
ข้อ36	23.1500	76.4897	.4740	.9008
ข้อ37	23.1000	77.7333	.3396	.9026
ข้อ38	23.1250	76.1122	.5305	.9001
ข้อ39	23.1250	76.9840	.4228	.9015
ข้อ40	23.1750	76.7122	.4396	.9013

Alpha = .9039

การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ
หาค่า P (ความยาก) และหาค่า R (อำนาจจำแนก)

ข้อสอบ	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	ค่า P	ค่า R
1	14.00	8.00	.55	.30
2	14.00	5.00	.48	.45
3	17.00	8.00	.63	.45
4	14.00	3.00	.43	.55
5	18.00	10.00	.70	.40
6	15.00	7.00	.55	.40
7	13.00	7.00	.50	.30
8	17.00	9.00	.65	.40
9	13.00	7.00	.50	.30
10	15.00	8.00	.57	.35
11	14.00	7.00	.53	.35
12	15.00	7.00	.55	.40
13	16.00	3.00	.48	.65
14	13.00	5.00	.45	.40
15	17.00	5.00	.55	.60
16	15.00	9.00	.60	.30
17	15.00	6.00	.53	.45
18	19.00	11.00	.75	.40
19	18.00	10.00	.70	.40
20	15.00	9.00	.60	.30
21	19.00	10.00	.73	.45
22	19.00	9.00	.70	.50
23	14.00	8.00	.55	.30
24	16.00	8.00	.60	.40
25	15.00	10.00	.63	.25

ข้อสอบ	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	ค่า P	ค่า R
26	14.00	8.00	.55	.30
27	16.00	10.00	.65	.30
28	19.00	9.00	.70	.50
29	15.00	5.00	.50	.50
30	16.00	10.00	.65	.30
31	14.00	7.00	.53	.35
32	14.00	6.00	.50	.40
33	14.00	7.00	.53	.35
34	19.00	8.00	.68	.55
35	19.00	10.00	.73	.45
36	18.00	8.00	.65	.50
37	17.00	11.00	.70	.30
38	18.00	9.00	.68	.45
39	17.00	10.00	.68	.35
40	16.00	9.00	.63	.35

ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครั้งที่ 1

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัด(E ₁)	40	28.33	70.83	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบ(E ₂)	40	25.33	63.33	ไม่ผ่านเกณฑ์

Paired Samples Statistics(ครั้งที่ 1)

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน	28.33	3	4.041	2.333
	สอบหลังเรียน	25.33	3	5.033	2.906

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน & สอบหลังเรียน	3	1.000	.018

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน – สอบหลังเรียน	3.00	1.000	.577	.52	5.48	5.196	2	.035

ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครั้งที่ 2

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบ กับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัด(E ₁)	40	31.67	79.18	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบ(E ₂)	40	29.67	74.18	ไม่ผ่านเกณฑ์

Paired Samples Statistics(ครั้งที่ 2)

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน	31.67	6	3.077	1.256
	สอบหลังเรียน	29.67	6	3.445	1.406

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน & สอบหลังเรียน	6	.912	.011

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน - สอบหลังเรียน	2.00	1.414	.577	.52	3.48	3.464	5	.018

ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครั้งที่ 3

เครื่องมือ	จำนวน คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		การเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 80/80
		\bar{X}	ประสิทธิภาพ(ร้อยละ)	
แบบฝึกหัด(E ₁)	40	33.50	83.75	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบ(E ₂)	40	32.20	80.5	ผ่านเกณฑ์

Paired Samples Statistics(ครั้งที่ 3)

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน	33.50	30	3.246	.593
	สอบหลังเรียน	32.20	30	2.524	.461

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน & สอบหลังเรียน	30	.556	.001

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)	
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference					
				Lower	Upper				
Pair 1	แบบฝึกหัด ระหว่างเรียน - สอบหลังเรียน	1.30	2.793	.510	.26	2.34	2.549	29	.016

**ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน**

คะแนน	จำนวนคน	\bar{X}	S.D.	ค่า t
ก่อนเรียน	30	16.07	3.258	20.839**
หลังเรียน	30	32.20	2.524	

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	สอบก่อนเรียน	16.07	30	3.258	.595
	สอบหลังเรียน	32.20	30	2.524	.461

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	สอบก่อนเรียน & สอบหลังเรียน	30	-.060	.751

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 สอบก่อนเรียน - สอบหลังเรียน	-16.13	4.240	.774	-17.72	-14.55	-20.839	29	.000

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายนิอัปคุณรอมัน มุหะ
วัน เดือน ปี	10 กุมภาพันธ์ 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเชียง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์อิสลามและกฎหมาย มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร 1991
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านคาสง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	ครูผู้สอน